

แนวทางพัฒนากลยุทธ์ของธุรกิจในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ
กรณีศึกษาจังหวัดสระแก้ว

นางสาววาทีณี พ่วงอนุเคราะห์

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการจัดการมหาบัณฑิต

วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดล

พ.ศ.2566

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

สารนิพนธ์
เรื่อง
แนวทางพัฒนากลยุทธ์ของธุรกิจในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ
กรณีศึกษาจังหวัดสระแก้ว

ได้รับการพิจารณาให้นับเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตร

ปริญญาการจัดการมหาบัณฑิต

วันที่ 9 เมษายน พ.ศ. 2566

วาทินี พ่วงอนเคราะห์

นางสาววาทินี พ่วงอนเคราะห์

ผู้วิจัย

Kempi

รองศาสตราจารย์กัญญาภัคส์ ปันจยีสี่,

Ph.D.

ประธานกรรมการสอบสารนิพนธ์

S
ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุเทพ นิมสายน,

Ph.D.

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

Norani Kasornam

รองศาสตราจารย์วิจิตา รักธรรม,

Ph.D.

คณบดีวิทยาลัยการจัดการ

มหาวิทยาลัยมหิดล

K. Nattapan

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ณัฐพันธุ์ กองบัวใหม่,

Ph.D.

กรรมการสอบสารนิพนธ์

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาวิจัยฉบับนี้ประสบความสำเร็จและบรรลุวัตถุประสงค์ได้ด้วยความอนุเคราะห์จากบุคคลหลายฝ่าย จึงขอขอบคุณทุกท่านมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณอาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุเทพ นิมสาข ที่ได้กรุณาเป็นที่ปรึกษาสำหรับงานวิจัยในครั้งนี้ พร้อมทั้งข้อแนะนำต่างๆ เพื่อประโยชน์ในการปรับปรุง แก้ไข และพัฒนางานวิจัยฉบับนี้ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่งในความกรุณาของอาจารย์ จึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากผู้ประกอบการบริษัทเอกชน วิสาหกิจชุมชน หน่วยงานท้องถิ่น รวมถึงหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่จังหวัดสระแก้วและนักวิชาการที่เกี่ยวข้อง ที่กรุณาให้ข้อมูลประกอบในงานวิจัยฉบับนี้ ทำให้ผู้วิจัยได้ข้อมูลมาวิเคราะห์งานวิจัย ซึ่งข้อมูลดังกล่าวล้วน มีประโยชน์เป็นอย่างยิ่งในการวิจัยครั้งนี้ และเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้งานวิจัยนี้บรรลุวัตถุประสงค์ได้

ขอขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านในการอบรมสั่งสอนมอบความรู้ ทั้งในเรื่องของการเรียนรู้และการประยุกต์ใช้บทเรียนต่าง ๆ ในเชิงทฤษฎีและการปฏิบัติจริงในทุกด้านการเรียนรู้ ที่สามารถนำมารวบรวมในการทำการวิจัยในครั้งนี้

สุดท้ายนี้ขอขอบพระคุณวิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดลที่อำนวยความสะดวกในเรื่องสถานที่และความรู้ในการให้ความสนับสนุนการเรียนการสอนที่สามารถนำมาใช้เป็นการเรียนรู้และประสบการณ์ เพื่อนำมาทำการวิจัย และทำให้งานวิจัยชิ้นนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

วาทีณี พ่วงอนุเคราะห์

แนวทางพัฒนากลยุทธ์ของธุรกิจในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ กรณีศึกษาจังหวัดสระแก้ว
Strategic Business Development Plan of Special Economic Development Zone;
Case Study: Sa Kaeo Province

วาทีนี้ พ่วงอนุเคราะห์ 6450300

กจ.ม.

คณะกรรมการที่ปรึกษาสารนิพนธ์: ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุเทพ นิมสาय, Ph.D., รองศาสตราจารย์กัญญา
ภัสส์ ปันจยีสี่, Ph.D., ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ฌัฐพันธ์ กองบัวใหม่, Ph.D.

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง “แนวทางพัฒนากลยุทธ์ของธุรกิจในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ
กรณีศึกษาจังหวัดสระแก้ว” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาพรวมของห่วงโซ่อุปทานของกลุ่ม
อุตสาหกรรมทางเศรษฐกิจในการขับเคลื่อนพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสระแก้ว เพื่อ
สร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่อุตสาหกรรมที่มีศักยภาพ ตลอดจนสามารถให้ข้อเสนอแนะแนวทางในการ
พัฒนาพื้นที่เพื่อเสริมสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่กลุ่มอุตสาหกรรมทางเศรษฐกิจในพื้นที่ได้ โดยเป็นการ
วิจัยเชิงคุณภาพและเก็บข้อมูลผ่านการรวบรวมข้อเท็จจริงและ การสัมภาษณ์เชิงลึก กับผู้ประกอบการ
ภาคเอกชน หน่วยงานภาครัฐ วิทยากรชุมชน และนักวิชาการต่างๆ รวมถึงการสังเกตการณ์เข้าไปมี
ส่วนร่วม เพื่อให้สามารถตอบโจทย์การศึกษาครั้งนี้ได้อย่างครอบคลุม จำนวน 54 คน

จากการวิจัยพบว่า พื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้วมีศักยภาพที่ดีในการพัฒนาเพื่อ
ดึงดูดผู้ประกอบการให้มาลงทุน รวมถึงการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์เดิม อย่างไรก็ตามจังหวัด
สระแก้วยังคงมีจุดอ่อนในด้านโครงสร้างพื้นฐาน และสาธารณูปโภคที่ยังคงไม่ครอบคลุมในทุกพื้นที่ของ
จังหวัดซึ่งควรจะต้องมีการพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

คำสำคัญ : เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว/ ห่วงโซ่อุปทาน/ การค้าชายแดน/ ศักยภาพทางการค้า
การลงทุน

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ข
บทคัดย่อ	ค
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ซ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความสำคัญและที่มาของหัวข้อวิจัย	1
1.2 วัตถุประสงค์งานวิจัย	5
1.3 ขอบเขตการศึกษา	5
1.4 กรอบแนวคิดและแนวทางการศึกษา	6
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
1.5.1 หน่วยงานภาครัฐ	6
1.5.2 หน่วยงานภาคเอกชน และผู้ประกอบการ	6
1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ	7
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	8
2.1 แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	8
2.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับการค้าชายแดน	8
2.1.2 แนวคิดการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ	9
2.1.3 ตัวแบบการบริหารจัดการห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain Management)	10
2.1.4 ทฤษฎี SWOT Analysis	13
2.1.5 แบบจำลองเพชร (Diamond Model)	13
2.1.6 ทฤษฎี BCG MATRIX	14
2.2 สารสนเทศ (Information)และทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	15
2.2.1 นโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง	15
2.2.2 ลักษณะทางภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ และ โครงสร้างพื้นฐานของเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้วและพื้นที่โดยรอบ	29

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย	39
3.1 ระเบียบวิธีวิจัย	39
3.1.1 แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data)	39
3.1.2 แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data)	41
3.1.3 การวิเคราะห์ศักยภาพ โอกาสและข้อจำกัดของพื้นที่ศึกษา SWOT Analysis	42
3.1.4 แบบจำลองเพชร (Diamond Model)	42
บทที่ 4 การวิเคราะห์ผลการวิจัย	44
4.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างผู้ให้สัมภาษณ์	44
4.2 กรอบคำถามและผลศึกษาเกี่ยวกับห่วงโซ่อุปทานภาคการผลิตและบริการในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว	47
4.3 การวิเคราะห์ห่วงโซ่อุปทานในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว	48
4.3.1 สินค้าและบริการที่สำคัญ และห่วงโซ่อุปทานในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้วและในประเทศเพื่อนบ้านบริเวณชายแดน	48
4.3.2 โครงสร้างพื้นฐานของการขนส่งและการเชื่อมโยงโลจิสติกส์	53
4.4 ศักยภาพ โอกาส และข้อจำกัดของพื้นที่ และกิจกรรมสำคัญที่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว	55
4.4.1 โอกาส	56
4.4.2 อุปสรรค	57
4.4.3 สินค้าและบริการที่มีศักยภาพในอนาคต	58
4.5 การคัดเลือกสินค้าและบริการเป้าหมายในพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว	61
4.5.1 การวิเคราะห์สถานการณ์การตลาด (BCG Matrix)	63
4.5.2 การวิเคราะห์แบบ Diamond Model	65
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	71
5.1 สรุปผลการวิจัย	71
5.1.1 แนวโน้มการค้า และการลงทุนในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว	71

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
5.1.2 ห่วงโซ่คุณค่า	73
5.1.3 ศักยภาพของพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว	74
5.1.4 การคัดเลือกสินค้าและบริการเป้าหมายในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ สระแก้ว	77
5.1.5 สรุปการวิเคราะห์สถานการณ์การตลาด (BCG Matrix)	78
5.1.6 สรุปการวิเคราะห์แบบ Diamond Model	79
5.2 ข้อเสนอแนะ	84
5.2.1 ภาคเอกชน หรือผู้ประกอบการ	84
5.2.2 ภาครัฐ	84
บรรณานุกรม	86

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1-1 เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ 10 จังหวัด	2
2-1 ผลกระทบมวลรวมจังหวัดสระแก้วและผลกระทบจังหวัดสระแก้วปี 2559-2563	33
2-2 จำนวนนิติบุคคลตั้งใหม่ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว	36
2-3 จำนวนธุรกิจและขนาดธุรกิจในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้วปี 2565	37
2-4 ประเภทธุรกิจ 5 อันดับแรกที่ต่างชาติลงทุนในนิติบุคคลที่จัดตั้งในไทยของเขตพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้วในปี 2565	38
4-1 ข้อมูลของตัวอย่างผู้ให้สัมภาษณ์	44
4-2 จำนวนโรงงานอุตสาหกรรมในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว	52

สารบัญรูปรภาพ

รูปรภาพ	หน้า
1-1 มูลค่าการค้าชายแดนกับประเทศเพื่อนบ้าน	3
1-2 ภาพรวมมูลค่าการนำเข้า-ส่งออกของการค้าชายแดนระหว่างประเทศไทยและ กัมพูชา	3
2-1 โซ่อุปทานในองค์กร โดยลูกศรแสดงถึงการจัดการผู้จัดหาสัมปันธ์, การจัดการ โซ่อุปทานภายในและการจัดการผู้ซื้อสัมปันธ์	10
2-2 แบบจำลองเพชร (Diamond Model)	14
2-3 ที่ตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษและขนาดพื้นที่	29
2-4 แนวเส้นทางบกเชื่อมโยงเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้วและพื้นที่โดยรอบ กับประเทศเพื่อนบ้าน	31
2-5 จำนวนธุรกิจจัดตั้งใหม่ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว ปี 2561 - 2565	37
4-1 ภาพรวมมูลค่าการนำเข้า-ส่งออก ของการค้าชายแดนระหว่างประเทศไทยและ กัมพูชา ณ จังหวัดสระแก้ว ปี 2560 - 2565	48
4-2 ภาพรวมมูลค่าการค้าผ่านแดนนำเข้า-ส่งออกโดยรวม ด้านศุลกากรอรัญ ประเทศ ณ จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามรายประเทศ 2561-2565	50
4-3 ห่วงโซ่คุณค่าของสินค้าและบริการเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว	60
4-4 ผลการวิเคราะห์สถานการณ์การตลาดของสินค้าและบริการในเขตพัฒนา เศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว (เบื้องต้น)	64
4-5 ผลสรุปการวิเคราะห์แบบจำลองเพชร (Diamond Model) ของพื้นที่จังหวัด สระแก้วและเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว	70
5-1 ห่วงโซ่คุณค่าของสินค้าและบริการเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว	73
5-2 ผลการวิเคราะห์สถานการณ์การตลาดของสินค้าและบริการในเขตพัฒนา เศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว (เบื้องต้น)	79
5-3 ผลสรุปการวิเคราะห์แบบจำลองเพชร (Diamond Model) ของพื้นที่จังหวัด สระแก้วและเขตพัฒนา เศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว	83

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มาของหัวข้อวิจัย

เนื่องจากรัฐบาลได้เล็งเห็นถึงศักยภาพในพื้นที่ชายแดนในแต่ละจังหวัดของประเทศไทย จึงได้มีนโยบายที่จะพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ชายแดน ซึ่งประกอบไปด้วย 10 พื้นที่ชายแดนเป้าหมาย ได้แก่ สระแก้ว มุกดาหาร นครพนม กาญจนบุรี หนองคาย ตราด ดาก เชียงราย นราธิวาส และสงขลา เมื่อ พ.ศ. 2558 ดังตารางที่ 1-1 นโยบายดังกล่าวมีเป้าหมายเพื่อขยายความเจริญไปสู่ทั่วทุกภูมิภาค ยกกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในแต่ละพื้นที่โดยการสร้างรายได้ รวมถึงจัดระเบียบความมั่นคง บริเวณพื้นที่ชายแดน และเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย โดยใช้ประโยชน์จากช่องทาง การค้าชายแดน ซึ่งตั้งอยู่บนระเบียบเศรษฐกิจสำคัญของประเทศ และเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) โดยรัฐบาลให้การสนับสนุนด้านสิทธิประโยชน์การลงทุน การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและด้านบุคลากร การจัดตั้งศูนย์บริการแบบเบ็ดเสร็จ ด้านการบริหารจัดการแรงงานและการลงทุน การจัดหาพื้นที่พัฒนาเพื่อใช้ ประโยชน์สำหรับการลงทุน โดยมีคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (กนพ.) เป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนการดำเนินงาน

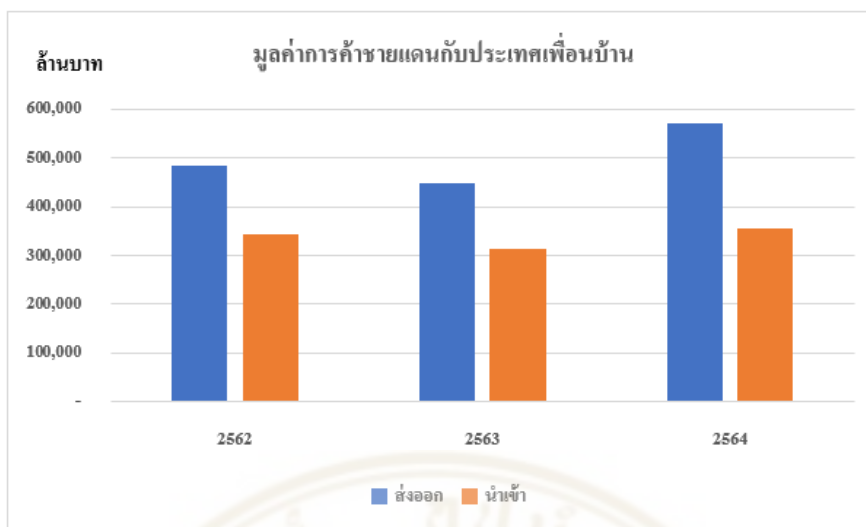
ปัจจุบันได้มีคณะกรรมการนโยบายการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ (กพศ.) เป็นกลไกในการดำเนินงานตาม ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ พ.ศ. 2564 (กองยุทธศาสตร์การพัฒนาศูนย์ สศช., 2564) กพศ. ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่จะส่งเสริมศักยภาพของพื้นที่ รวมถึงการสร้างมูลค่าเพิ่มในห่วงโซ่ อุปทานของสินค้าและบริการ และการสนับสนุนกิจกรรมที่มีมูลค่าเพิ่มในพื้นที่เศรษฐกิจชายแดน เพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และช่วยส่งเสริมการขับเคลื่อนการพัฒนาในระยะต่อไป

ตารางที่ 1-1 เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ 10 จังหวัด

เขตเศรษฐกิจ	ขนาด	
	ตร.กม.	ไร่
รวม 10 พื้นที่	6,220.05	3,886,507.21
ตาก (14 ตำบลใน 3 อำเภอ)	1,419.00	886,875.00
มุกดาหาร (11 ตำบลใน 3 อำเภอ)	578.50	361,542.50
สระแก้ว (4 ตำบลใน 2 อำเภอ)	332.00	207,500.00
ตราด (3 ตำบลของ อ.คลองใหญ่)	50.20	31,375.00
สงขลา (4 ตำบลของ อ.สะเดา)	552.30	345,187.50
หนองคาย (13 ตำบลใน 2 อำเภอ)	473.67	296,042.00
นราธิวาส (5 ตำบลใน 5 อำเภอ)	235.17	146,981.25
เชียงราย (21 ตำบลใน 3 อำเภอ)	1,523.63	952,266.46
นครพนม (13 ตำบลใน 2 อำเภอ)	794.79	495,743.75
กาญจนบุรี (2 ตำบลใน อ.เมือง)	260.79	162,993.75

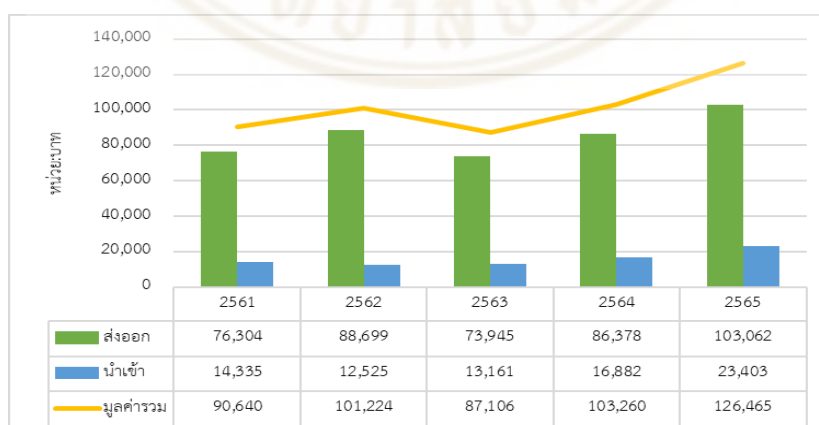
ที่มา : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2566)

เศรษฐกิจการค้าชายแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้านทั้ง 4 ประเทศไม่ว่าจะเป็น มาเลเซีย เมียนมา สปป.ลาว และกัมพูชา ได้มีมาช้านาน และมีแนวโน้มที่จะเติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยอ้างอิงจากสถิติของกรมการค้าต่างประเทศ (2565) แสดงให้เห็นว่ามูลค่าการส่งออกสินค้าไปยังประเทศเพื่อนบ้านตามแนวชายแดนในปี พ.ศ. 2564 มีมูลค่าการส่งออกถึง 570,003 ล้านบาท และมีมูลค่าการนำเข้าสินค้าอยู่ที่ 354,078 ล้านบาท ซึ่งจากมูลค่าที่แสดงนับว่าการทำการค้าชายแดนมีมูลค่าที่สูงมาก และมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศไทย

รูปที่ 1-1 มูลค่าการค้าชายแดนกับประเทศเพื่อนบ้าน
ที่มา : กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ (2565)

หนึ่งในประเทศเพื่อนบ้านที่สำคัญที่มีการทำการค้าชายแดนระหว่างกันก็คือ ประเทศกัมพูชา ประเทศไทยและกัมพูชานั้นมีการทำการค้าระหว่างกันมาช้านาน และมีแนวโน้มเติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นผลมาจากการพัฒนาขึ้นของประเทศกัมพูชา และการพัฒนาด้านผลิตภัณฑ์เทคโนโลยีของประเทศไทย ล้วนแต่ส่งผลดีที่ทำให้เศรษฐกิจการค้าชายแดนกับประเทศกัมพูชาเติบโตขึ้น โดยเฉพาะเส้นทางการค้าฝั่งตะวันออก โดยการค้าชายแดนระหว่างไทยกัมพูชามีมูลค่ารวมมากถึง 126,465 ล้านบาท ซึ่งด่านพรมแดนคลองลึก อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว เป็นจุดที่มีการค้าชายแดนสูงที่สุด

รูปที่ 1-2 ภาพรวมมูลค่าการนำเข้า-ส่งออกของการค้าชายแดนระหว่างประเทศไทยและกัมพูชา ณ จังหวัดสระแก้ว ปี 2561-2565

ที่มา: กรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ (2566)

เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้วตั้งอยู่บริเวณชายแดนไทย-กัมพูชา ในอำเภออรัญประเทศและอำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว โดยเป็นพื้นที่ค้าส่งระหว่างประเทศและค้าปลีกที่มีศักยภาพสูง เนื่องจากตั้งอยู่ใกล้ท่าเรือแหลมฉบัง (ประมาณ 250 กิโลเมตร) และกรุงเทพฯ (ประมาณ 260 กิโลเมตร) และอยู่ในแนวระเบียงเศรษฐกิจตอนใต้ (Southern Economic Corridor) ของอนุภาครุ่มแม่น้ำโขง (Greater Mekong Subregion : GMS)

นอกจากนี้ (ด่านศุลกากรอรัญประเทศ) เป็นช่องทางสำคัญในการขนส่งสินค้าไปยังพนมเปญและมีศักยภาพที่จะขยายการค้าไปยังเวียดนามตอนใต้ ซึ่งในปี 2563 มูลค่าการค้าชายแดนกลับกัมพูชาผ่านด่านศุลกากรอรัญประเทศสูงเป็นอันดับที่ 1 ของประเทศ ประกอบกับเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้วและพื้นที่โดยรอบยังสามารถร่วมดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจในลักษณะอุตสาหกรรมการผลิตร่วม (Co-production) กับเขตเศรษฐกิจพิเศษของกัมพูชาบริเวณชายแดนไทย-กัมพูชา และมีแรงงานกัมพูชาที่สามารถรองรับการลงทุน รวมทั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้วและพื้นที่โดยรอบมีผลผลิตทางการเกษตรที่สำคัญ ได้แก่ อ้อย ข้าว มันสำปะหลัง ข้าวโพด ซึ่งสามารถนำมาป้อนอุตสาหกรรมผลิต อีกทั้ง เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว และพื้นที่โดยรอบสามารถเชื่อมโยงห่วงโซ่อุปทานของการผลิตกับเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) โดยเฉพาะในอุตสาหกรรมเกษตรและเทคโนโลยีชีวภาพจากอ้อย เช่น พลาสติกชีวภาพ เวชภัณฑ์ชีวภาพ และผลิตภัณฑ์ที่คัดแปรจากมันสำปะหลัง เช่น เอทานอล แป้ง เป็นต้น

นอกจากนี้ เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว สามารถเชื่อมโยงกับระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคกลาง-ภาคตะวันออก (Central-Western Economic Corridor : CWEC) ซึ่งประกอบไปด้วยจังหวัดกาญจนบุรี นครปฐม พระนครศรีอยุธยา และสุพรรณบุรี โดย CWEC มีเป้าหมายที่จะเพิ่มขีดความสามารถและพัฒนาอุตสาหกรรมในอนาคต และพัฒนาการเกษตรที่ใช้นวัตกรรมที่มูลค่าสูง จึงเป็น โอกาสของเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้วที่จะเชื่อมโยงห่วงโซ่อุปทานการผลิต โดยเฉพาะในอุตสาหกรรมแปรรูปการเกษตร

การค้าชายแดนกับกัมพูชาผ่านเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้วเป็นกิจกรรมที่สำคัญในพื้นที่ และการค้าผ่านแดนกับเวียดนามมีศักยภาพที่จะเป็นกิจกรรมสำคัญในอนาคต รวมทั้งการมีศักยภาพที่จะเป็นฐานการผลิตบริเวณชายแดน ดังนั้นการให้บริการ โลจิสติกส์ที่จะสนับสนุนการค้าชายแดน การค้าผ่านแดนและการผลิตในภาคอุตสาหกรรม จึงเป็นส่วนสำคัญที่จะสนับสนุนการค้าและการผลิตดังกล่าว จากปัจจัยดังกล่าวข้างต้นทั้งศักยภาพด้านที่ตั้ง ความพร้อมในการเชื่อมโยงกับพื้นที่เศรษฐกิจหลักในประเทศ และการเชื่อมโยงกับต่างประเทศ กิจกรรมทางเศรษฐกิจที่มีในพื้นที่แสดงให้เห็นว่าเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้วและพื้นที่โดยรอบมีศักยภาพในการเป็นฐานเศรษฐกิจที่สำคัญอีกแห่งหนึ่งของภาคตะวันออกบริเวณชายแดนของประเทศไทย

1.2 วัตถุประสงค์งานวิจัย

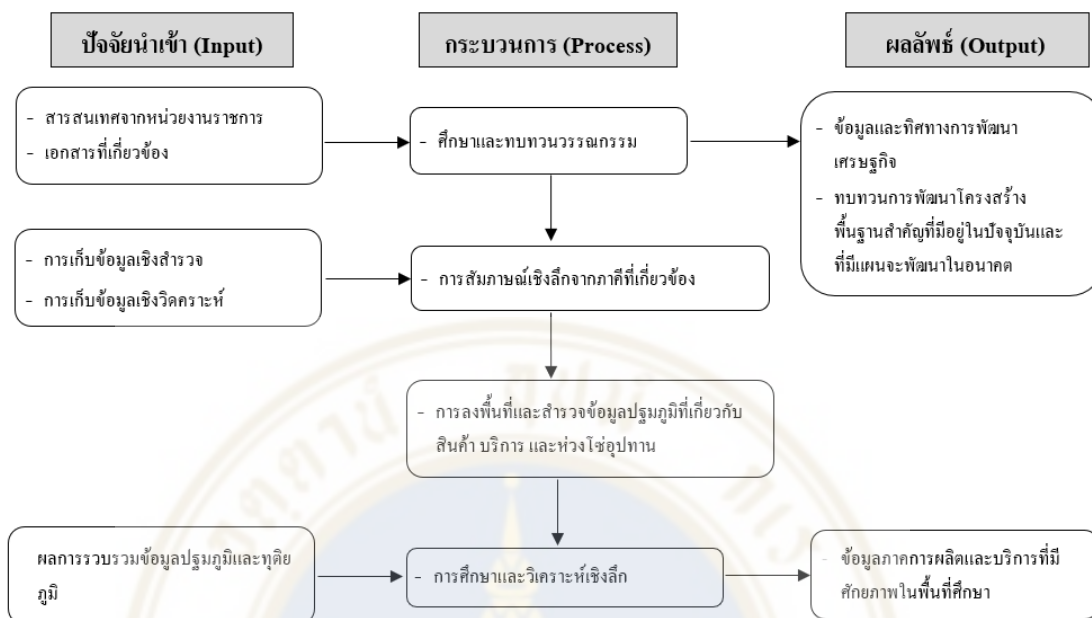
- 1.2.1 ศึกษาภาพรวมของห่วงโซ่อุปทานของกลุ่มอุตสาหกรรมทางเศรษฐกิจในการขับเคลื่อนพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสระแก้ว
- 1.2.2 ศึกษาเชิงลึกในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่อุตสาหกรรมที่มีศักยภาพ ที่ควรจะสนับสนุนให้มีการพัฒนาในห่วงโซ่อุปทานในอนาคตในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว
- 1.2.3 ข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาพื้นที่เพื่อเสริมสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่กลุ่มอุตสาหกรรมทางเศรษฐกิจในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสระแก้ว

1.3 ขอบเขตการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

- 1.3.1 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรเป้าหมายที่ทำการศึกษาคือ ประชากรที่มีอายุตั้งแต่อายุ 18 ปีขึ้นไป ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับทั้งหน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชน และชุมชนที่มีศักยภาพ ในเขตพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้วจำนวน 54 คน
- 1.3.2 ขอบเขตด้านกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่ (Field Study) สัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในห่วงโซ่อุปทานภาคการผลิตและบริการในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษและพื้นที่โดยรอบเพื่อรวบรวมข้อมูลเชิงลึกสำหรับแนวทางการพัฒนา และข้อเสนอแนะทางกลยุทธ์ในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว

1.4 กรอบแนวคิดและแนวทางการศึกษา

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1 หน่วยงานภาครัฐ

หน่วยงานภาครัฐสามารถนำผลการศึกษาที่แสดงให้เห็นถึงภาพรวมทางเศรษฐกิจทั้งการผลิตและบริการในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว และพื้นที่โดยรอบ ทั้งข้อมูลด้านฐานการผลิตและการผลิต ข้อมูลด้านการลงทุน รวมถึงข้อมูลกิจกรรมอื่นในห่วงโซ่อุปทาน ไปใช้ในการพัฒนาแผน นโยบาย และยุทธศาสตร์เพื่อส่งเสริม และพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษสระแก้วให้มีมูลค่าเพิ่ม รวมถึงสามารถนำข้อมูลที่ได้ไปพิจารณาการบริหารจัดการของหน่วยงานส่วนท้องถิ่นเพื่อช่วยดำเนินการ ส่งเสริม และกำกับดูแลพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว และพื้นที่โดยรอบ

1.5.2 หน่วยงานภาคเอกชน และผู้ประกอบการ

หน่วยงานภาคเอกชน และผู้ประกอบการสามารถนำผลการศึกษาที่แสดงให้เห็นภาพเศรษฐกิจในเชิงลึก โอกาส และอุปสรรคต่างๆ ไปวิเคราะห์เพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนาสินค้า บริการ การวางแผนการลงทุน รวมถึงการพัฒนาส่วนต่างๆที่มีความเกี่ยวข้องกับห่วงโซ่อุปทาน

เพื่อให้สินค้า บริการมีมูลค่าที่เพิ่มขึ้น และมีความเหมาะสมกับลักษณะของเขตเศรษฐกิจพิเศษ
สระแก้ว

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

1.6.1 เขตเศรษฐกิจพิเศษ (Special Economic Development Zone)

เขตพื้นที่ที่จัดตั้งขึ้นเป็นการเฉพาะตามกฎหมาย เพื่อเป็นประโยชน์ในการส่งเสริม
สนับสนุน และอำนวยความสะดวก รวมทั้งให้สิทธิพิเศษบางประการในการดำเนินกิจการต่างๆ เช่น
การอุตสาหกรรม การพาณิชย์กรรม การบริการ หรือกิจการอื่นใดที่เป็นประโยชน์แก่เศรษฐกิจของ
ประเทศ

1.6.2 ห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain)

ห่วงโซ่อุปทาน หรือ เครือข่าย โลจิสติกส์ เป็นเครือข่ายความสัมพันธ์ของหน่วยงาน คน
เทคโนโลยี กิจกรรม ข้อมูลข่าวสาร และทรัพยากร มาประยุกต์เข้าด้วยกัน เพื่อการเคลื่อนย้ายสินค้า
หรือบริการจากผู้จัดหาไปยังลูกค้า กิจกรรมของห่วงโซ่อุปทานจะแปรสภาพทรัพยากรธรรมชาติ ให้
เห็นถึงขั้นตอนของการได้มาซึ่งสินค้าตั้งแต่การจัดหาวัตถุดิบ การผลิต การขนส่ง ไปจนถึงการส่ง
มอบสินค้าหรือบริการไปยังลูกค้าหรือผู้บริโภคคนสุดท้าย (End Customer)

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ผู้ทำวิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยในหัวข้อ แนวทางพัฒนากลยุทธ์ในการขับเคลื่อนพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ภูมิศึกษาจังหวัดสระแก้ว ในประเด็นต่างๆ โดยแบ่งออกได้ดังนี้

2.1 แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.2 สารสนเทศ (Information) และทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับการค้าชายแดน

การค้าชายแดนกล่าวคือรูปแบบการค้าที่ประชาชนชาวบ้านประกอบกิจการการค้าชายแดนที่มีภูมิลำเนา อยู่ในจังหวัดที่มีพรมแดนติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน การแลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างกันส่วนใหญ่เป็นสินค้าที่จำเป็นต่อชีวิตประจำวันของประชาชนตามแนวพรมแดนผ่านจุดผ่านแดนต่าง ๆ ทั้งจุดผ่านแดนถาวร จุดผ่อนปรนพิเศษ จุดผ่อนปรน และจุดผ่านแดนชั่วคราว ไปจนถึงช่องทางธรรมชาติที่มีการเชื่อมโยงระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและไม่หยุดยั้งไปตามการเชื่อมโยงของสภาพสังคมของไทยและประเทศเพื่อนบ้าน การกำหนดเส้นเขตแดนเพื่อแสดงอาณาบริเวณของเขตปกครองได้แบ่งแยกชุมชนที่เคยอยู่ร่วมกันออกไปเป็นชุมชนของประเทศที่ จัดตั้งขึ้นใหม่สร้างความแตกต่างทั้งกฎหมายระเบียบวิธีที่แตกต่างกัน แต่การไปมาหาสู่กันแลกเปลี่ยนผลผลิตเพื่อการดำรงชีพยังคงดำเนินไป แม้ว่าชุมชนที่อยู่อาศัยได้ถูกแบ่งออกไปเป็นคนละประเทศ ด้วยเหตุผลนี้เองที่เป็นที่มาของ "การค้าชายแดน" จากจุดเริ่มต้นการค้าชายแดน ได้มีวิวัฒนาการอย่างต่อเนื่อง เริ่มต้นจากการค้าด้วยวิธีแลกเปลี่ยนผลผลิตที่จำเป็นต่อการดำรงชีพ เมื่อมีผลผลิตมากขึ้นและเกินความต้องการในการดำรงชีพของตนเองก็เริ่มพัฒนาสู่การแลกเปลี่ยนผลผลิตเพื่อหวังผลกำไร แต่ก็ยังคงจำกัดอยู่ในเฉพาะพื้นที่บริเวณตามแนวชายแดนที่เคยเป็นชุมชนดั้งเดิม ตามเส้นทางที่เคยใช้อยู่แต่เดิมเมื่อครั้งยังไม่ได้แบ่งเขตแดน หรืออาณาเขตที่เรียกว่า "ช่องทางการค้าตามธรรมชาติ" หรือที่เรียกกันว่า "จุดผ่อนปรนทางการค้า" และในปัจจุบันเมื่อเส้นทางการคมนาคมขนส่งพัฒนาสะดวกมากขึ้น จึงขยายพื้นที่กว้างขึ้นเชื่อมโยงจากจุดชายแดน

สร้างโครงข่ายเชื่อมโยงครอบคลุมพื้นที่ตามแนวชายแดนของประเทศคู่ค้าที่มีเขตแดนติดต่อกัน (กรมการค้าต่างประเทศ, 2560)

นิยามของด่านชายแดน

- จุดผ่านแดนถาวร เป็นจุดผ่านแดนที่เปิดเพื่อการค้าสัญจรไปมาและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศโดยเป็นความตกลงร่วมกันระหว่างรัฐบาล การเปิดจุดผ่านแดนถาวรต้องได้รับการเห็นชอบจากรัฐบาลทั้งสองประเทศ จุดผ่านแดนถาวรเป็นด่านชายแดนที่มีความพร้อมมากที่สุดใน การรองรับการค้าชายแดน เนื่องจากมีอาคารสถานที่และมีหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง กับการนำเข้า และส่งออกมาอำนวยความสะดวก

- จุดผ่านแดนชั่วคราว เป็นจุดผ่านแดนที่มีผู้ร้องขอกระทรวงมหาดไทย โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีให้เปิดเป็นการชั่วคราวโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจ

- จุดผ่อนปรนพิเศษ เป็นจุดที่เปิดเป็นกรณีวัตถุประสงค์ทั้งด้านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว โดยขออนุญาตให้ประชาชนของทั้งสองประเทศเท่านั้นที่เดินทางสัญจรไปมาและซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าอย่างคล่องตัว ปัจจุบันมีเพียงแห่งเดียว คือ จุดผ่อนปรนพิเศษด้านสิงขร จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จุดผ่อนปรน เป็นจุดที่เปิด โดยมีวัตถุประสงค์ด้านมนุษยธรรม เพื่อการส่งเสริมความสัมพันธ์ในระดับท้องถิ่นและอนุญาตให้ประชาชนประเทศเพื่อนบ้านสัญจรเข้ามาเพื่อซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าอุปโภคและบริโภคระหว่างกัน โดยกำหนดระเบียบการสัญจร ประเภทของสินค้า มูลค่าสินค้า ระยะเวลาเปิด-ปิด มาตรการควบคุมการเดินทางเข้าออกเป็นอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัด

- ช่องทางธรรมชาติ เป็นจุดที่ประชาชนของสองประเทศใช้ผ่านเข้า-ออกไม่เป็นการ เป็นไปตามธรรมชาติและลักษณะภูมิประเทศ โดยมีได้มีหลักฐานรับรองจากทางราชการทั้งสองฝ่าย (กรมการค้าต่างประเทศ, 2560)

2.1.2 แนวคิดการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ

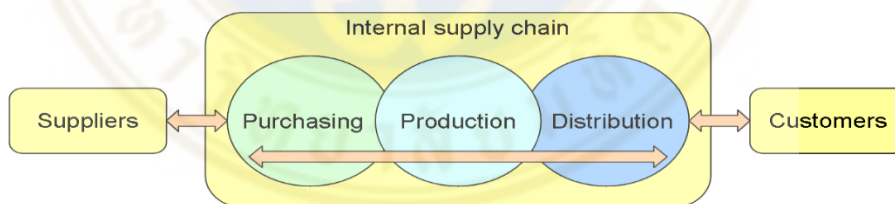
เขตเศรษฐกิจพิเศษเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพได้รับการพัฒนาและกำหนดให้พื้นที่นั้นอยู่ภายใต้ กรอบข้อกำหนด กฎหมาย และการบริหารกิจการในลักษณะเฉพาะ ซึ่งภายในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจะต้องมีการปรับปรุงลักษณะทางกายภาพของอสังหาริมทรัพย์ในท้องถิ่น เพื่อให้เกิดความพร้อมที่จะรองรับการค้าการลงทุนของนักธุรกิจทั้งภายในประเทศและจากต่างประเทศ เช่น การให้สิทธิประโยชน์ทางภาษี การอำนวยความสะดวกในการดำเนินกิจการแบบเบ็ดเสร็จในจุด และการบริการขั้นพื้นฐานด้านต่าง ๆ ทั้งในระบบการขนส่ง ระบบไฟฟ้า ประปา และจัดให้มีกิจกรรมสนับสนุนกิจการอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ การจัดให้มีระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ กิจการ

Logistics กิจกรรมนิคมหรือเขตอุตสาหกรรม กิจกรรมสนับสนุนการท่องเที่ยว การจัดการด้าน สิ่งแวดล้อม สุขอนามัย และพัฒนาคุณภาพชีวิตชุมชน เป็นต้น ซึ่งการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ ดังกล่าว ถือเป็นการพัฒนาที่ควบคู่ไปกับการพัฒนาสังคมให้มีความเจริญมากยิ่งขึ้น (รายงานของ คณะกรรมการเศรษฐกิจ การพาณิชย์และอุตสาหกรรม วุฒิสภา, 2551)

2.1.3 ตัวแบบการบริหารจัดการห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain Management)

ห่วงโซ่อุปทาน หรือ เครือข่ายโลจิสติกส์ คือ การใช้ระบบของหน่วยงาน คน เทคโนโลยี กิจกรรม ข้อมูลข่าวสาร และทรัพยากร มาประยุกต์เข้าด้วยกัน เพื่อการเคลื่อนย้ายสินค้า หรือบริการ จากผู้จัดหาไปยังผู้ซื้อ กิจกรรมของห่วงโซ่อุปทานจะแปรสภาพทรัพยากรธรรมชาติ วัตถุดิบ และวัสดุอื่น ๆ ให้กลายเป็นสินค้าสำเร็จ แล้วส่งไปจนถึงผู้ซื้อคนสุดท้าย หรือผู้บริโภค (End Customer) ห่วงโซ่อุปทานมีความเกี่ยวข้องกับห่วงโซ่คุณค่าห่วงโซ่อุปทาน อาจเรียงลำดับได้ดังนี้

- (1) ผู้จัดจำหน่ายวัตถุดิบ/ส่วนประกอบ (Raw Material/ Component Suppliers)
- (2) ผู้ผลิต (Manufacturers)
- (3) ผู้ค้าส่ง/ผู้กระจายสินค้า (Wholesalers/Distributors)
- (4) ผู้ค้าปลีก (Retailers)
- (5) ผู้บริโภค (Customers)

รูปที่ 2-1 ห่วงโซ่อุปทานในองค์กร โดยลูกศรแสดงถึงการจัดการผู้จัดหาสัมพันธ์, การจัดการห่วงโซ่อุปทานภายใน และการจัดการผู้ซื้อสัมพันธ์

ที่มา : Chen, I.J. and Paulraj, A. (2004) Towards a Theory of Supply Chain Management: The Constructs and Measurements. *Journal of Operations Management*, 22, 119.<http://dx.doi.org/10.1016/j.jom.2003.12.007>

การแลกเปลี่ยนแต่ละครั้งในห่วงโซ่อุปทาน มักจะเกิดขึ้นระหว่างบริษัทต่อบริษัทที่ ต้องการเพิ่มผลประโยชน์ภายในระบบ ในปัจจุบันบริษัทลูกที่แยกออกมาเป็นเอกเทศจากบริษัท

แม้ มีจุดประสงค์ในการสรรหาทรัพยากรมาป้อนให้บริษัทแม่ อย่างไรก็ตามในห่วงโซ่อุปทานของแต่ละบริษัท ไม่จำเป็นต้องมีส่วนประกอบเหล่านี้ทุกตัว ลูกค้าสามารถสั่งซื้อผ่านเว็บไซต์ของบริษัท ผู้กระจายสินค้า ผู้ค้าปลีก หรือ Marketing Platform

การบริหารห่วงโซ่อุปทานครอบคลุมไปถึงผู้จัดจำหน่ายของผู้จัดจำหน่าย และลูกค้าของลูกค้า ซึ่งรวมไปถึงสมรรถนะในการขนส่ง การเติมเต็มคำสั่งซื้อ ความหลากหลายของสินค้า การประกันคุณภาพและค่าใช้จ่ายในการรับของคืน (สินค้าไม่ได้คุณภาพ) วัสดุคงคลังและเงินหมุนเวียน และปัจจัยอื่น ๆ ในการวัดคุณภาพโดยรวมของระบบห่วงโซ่อุปทาน

กระบวนการสำคัญทางธุรกิจที่มีฟังก์ชันงานข้ามบริษัท กระบวนการจะถูกจัดการโดยทีมงานที่มาจากหลายสาขาความรู้ โดยเป็นตัวแทนจากฝ่ายการผลิต การเงิน การตลาด จัดซื้อ ฝ่ายวิจัย และ โลจิสติกส์ โดยแต่ละกระบวนการจะต้องเผชิญหน้ากับลูกค้าและผู้จัดหาคนสำคัญ การจัดการลูกค้าสัมพันธ์ การจัดการผู้จัดหา (หรือจัดจำหน่าย) สัมพันธ์เพื่อสร้างการเชื่อมโยงหลักในห่วงโซ่อุปทาน ความร่วมมือในห่วงโซ่อุปทานอย่างสมบูรณ์ ก่อให้เกิดการแข่งขันมิติใหม่ในตลาดโลก การแข่งขันในปัจจุบันได้เปลี่ยนจากการแข่งขันในรูปแบบบริษัทต่อบริษัท มาเป็นห่วงโซ่อุปทานต่อห่วงโซ่อุปทาน

เป้าหมายพื้นฐานของการจัดการห่วงโซ่อุปทาน คือ การเติมเต็มความต้องการของลูกค้า โดยใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่าที่สุด ซึ่งรวมไปถึงกำลังในการกระจายสินค้า วัสดุคงคลัง และแรงงาน โดยทฤษฎีห่วงโซ่อุปทานมีจุดมุ่งหมายที่จะสนองความต้องการของตลาด และใช้วัสดุคงคลังให้น้อยที่สุด ส่วนประกอบของการสร้างจุดดุลยภาพของห่วงโซ่อุปทาน ประกอบด้วย การร่วมมือระหว่างบริษัทเพื่อกำจัดคอขวด การจัดหาเชิงยุทธศาสตร์เพื่อสร้างจุดสมดุลระหว่างราคา วัสดุต่ำสุดกับการขนส่ง การนำเทคนิคระบบการผลิตแบบทันเวลาพอดี (Just in Time) เข้ามาประยุกต์ใช้เพื่อทำให้เกิดจุดดุลยภาพของการผลิต รักษาจุดเหมาะสมในการตั้งโรงงานและคลังวัสดุ เพื่อการบริการผู้ซื้อ การใช้การวางตำแหน่ง การวิเคราะห์เส้นทางการขนส่ง (Dynamic programming) และการสร้างดุลยภาพในระบบโลจิสติกส์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของฝั่งจัดจำหน่าย

การจัดการห่วงโซ่อุปทานด้วยระบบโลจิสติกส์ หมายถึง กิจกรรมภายในบริษัท/องค์กรหนึ่ง ๆ เพื่อการกระจายสินค้า ในขณะที่ห่วงโซ่อุปทานครอบคลุมไปถึงการผลิตและการส่งคำสั่งซื้อ ดังนั้นห่วงโซ่อุปทานจะมีขอบข่ายกว้างกว่าโลจิสติกส์ และครอบคลุมหลาย ๆ บริษัท รวมทั้งผู้จัดหาผู้คำสั่ง และผู้ค้าปลีก เพื่อทำงานโดยมุ่งหาเป้าหมายเดียวกัน คือ ทำให้ลูกค้าพึงพอใจ

นับแต่ปี 1990s เป็นต้นมา หลายบริษัทเริ่มหันมาใช้บริการบริษัทอื่นเพื่อจัดการขนส่งสินค้าให้ โดยเรียกบริษัทขนส่งภายนอก (Outsourcing) ซึ่งเป็นผู้ให้บริการขนส่งที่สาม นอกจากนี้หลายบริษัทยังใช้บริการบริษัทอื่นมาผลิตชิ้นส่วนให้แก่บริษัทตนอีกด้วย ไมเคิล อี พอร์เตอร์ เสนอ

แนวคิดและทฤษฎีการจัดการโซ่คุณค่า (Value Chain Analysis) ที่แสดงให้เห็นถึงองค์ประกอบ อนุกรมของกิจกรรมต่าง ๆ ในห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain) ที่เพิ่มคุณค่าให้กับสินค้าผลิตภัณฑ์ (Products) และบริการ (Service) ที่ขายโดยการเพิ่มคุณค่าจากกิจกรรมการแปรรูปวัตถุดิบที่ป้อนเข้าสู่กระบวนการผลิต โดยพิจารณาว่าผู้บริโภคยินดีจ่ายเงินเพื่อซื้อสินค้าเพิ่มเท่าใด (Willingness to Pay) ซึ่งกิจกรรมสนับสนุน (Support Activities) ที่มีส่วนช่วยในการเพิ่มคุณค่าให้กับสินค้าหรือบริการของบริษัทประกอบด้วย

- (1) โลจิสติกส์ขาเข้า (Inbound Logistics) กิจกรรมที่เกี่ยวกับการขนส่งการจัดเก็บ และการแจกจ่ายวัตถุดิบ การจัดการสินค้าคงเหลือ
  - (2) การดำเนินงาน (Operations) กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนหรือแปรรูปวัตถุดิบ ให้ออกมาเป็นสินค้า กระบวนการผลิต และการบรรจุหีบห่อ
  - (3) โลจิสติกส์ขาออก (Outbound Logistics) กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บ รวบรวม จัดจำหน่ายสินค้าและบริการไปยังลูกค้า
  - (4) การตลาดและการขาย (Marketing and Sales) กิจกรรมที่เกี่ยวกับการชักจูง ให้เกิด ความต้องการซื้อสินค้า เช่น การโฆษณา ช่องทางการจัดจำหน่าย เป็นต้น
  - (5) การบริการ (Services) กิจกรรมที่ครอบคลุมถึงการให้บริการเพื่อเพิ่มคุณค่าให้กับ สินค้ารวมไปถึงการบริการหลังการขาย การแนะนำการใช้
- นอกจากนั้น กิจกรรมสนับสนุนกิจกรรมหลักประกอบด้วย
- (1) การจัดซื้อจัดหา (Procurement) เป็นกิจกรรมในการจัดซื้อจัดหาวัตถุดิบเพื่อมาใช้ ในกิจกรรมหลัก
  - (2) การพัฒนาเทคโนโลยี (Technology Development) เป็นกิจกรรมที่ช่วยในการเพิ่ม คุณค่าให้สินค้าและบริการหรือกระบวนการผลิต
  - (3) การบริการทรัพยากรบุคคล (Human Resource Management) เป็นกิจกรรมที่ เกี่ยวข้องกับการบริหารทรัพยากรบุคคล การวิเคราะห์งาน การสรรหาและคัดเลือกบุคลากร การ ประเมินผล การทำงานการฝึกอบรม ระบบเงินเดือนค่าจ้าง และแรงงานสัมพันธ์
  - (4) โครงสร้างพื้นฐานขององค์กร (Firm Infrastructure) ได้แก่ ระบบบัญชี ระบบ การเงิน และระบบการบริหารจัดการขององค์กร

2.1.4 ทฤษฎี SWOT Analysis

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมจากปัจจัยภายในและภายนอก หรือ SWOT Analysis เป็นการวิเคราะห์สภาพองค์กรที่ทำการศึกษา เพื่อหาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคในองค์กรหรือในธุรกิจที่ทำการวิเคราะห์ โดย SWOT ย่อมาจาก

S - Strengths หรือจุดแข็ง ข้อได้เปรียบภายในองค์กร

W- Weakness หรือจุดอ่อน ข้อเสียภายในองค์กร

O - Opportunities โอกาสจากธุรกิจ เป็นปัจจัยภายนอก

T - Threats อุปสรรคในการท ำธุรกิจ หรือปัจจัยคุกคามภายนอกในการดำเนินธุรกิจ

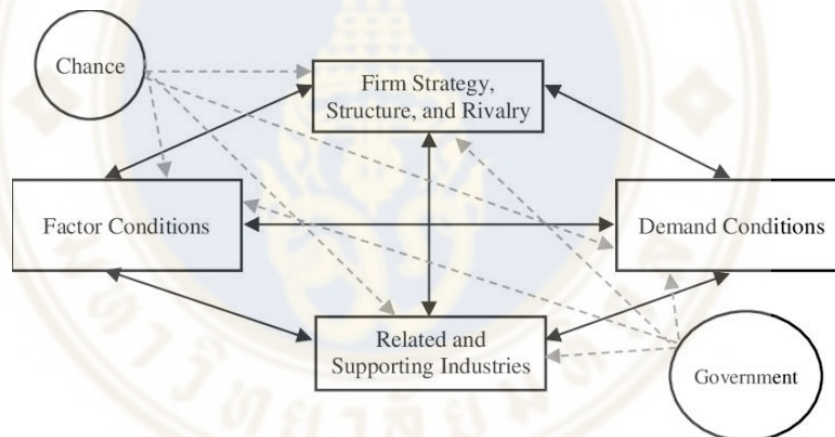
หลักการสำคัญของการวิเคราะห์สภาพปัจจัยภายในและภายนอก (SWOT Analysis) คือ การสำรวจทั้งสภาพภายในขององค์กร และสภาพภายนอกของอุตสาหกรรมของธุรกิจที่องค์กรได้ดำเนินการ ประโยชน์จากการวิเคราะห์ SWOT Analysis เนื่องจากการวิเคราะห์นี้เป็นการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อธุรกิจ โดยจุดแข็งขององค์กรสามารถนำมาพัฒนาเพื่อให้เป็นจุดแข็งที่แข็งแกร่งมากยิ่งขึ้นและใช้ประโยชน์ในการดำเนินธุรกิจ ส่วนจุดอ่อนจะทำให้เราทราบปัญหาที่เกิดขึ้นภายในองค์กร จะทำให้เราสามารถวางแผนหรือปรับปรุงจุดอ่อนนี้ให้มีอิทธิพลต่อธุรกิจน้อยลง รวมไปถึงการวิเคราะห์โอกาสในอุตสาหกรรมที่ได้ดำเนินทางธุรกิจขององค์กร จะเป็นตัวช่วยให้องค์กรบรรลุเป้าหมายจากการตั้ง โอกาสนั้นมาใช้ร่วมกับปัจจัยภายใน และการวิเคราะห์อุปสรรคซึ่งเป็นสถานการณ์ที่ขัดขวางการบรรลุเป้าหมายในการดำเนินธุรกิจขององค์กรจากปัจจัยภายนอกองค์กร โดยสรุปแล้วการวิเคราะห์ SWOT Analysis จะทำให้เราทราบถึงจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคที่เกิดขึ้นภายในองค์กร และมาจากปัจจัยภายนอกจากอุตสาหกรรมที่ทางองค์กรได้ดำเนินธุรกิจ เพื่อวางแผนเชิงกลยุทธ์ในการดำเนินการทางธุรกิจต่อไป

2.1.5 แบบจำลองเพชร (Diamond Model)

เป็นตัวแบบสำหรับการวิเคราะห์ความสามารถในการแข่งขันของเครือข่ายวิสาหกิจ โดยพิจารณาและประเมินสถานการณ์ปัจจุบันของปัจจัยแวดล้อมทางธุรกิจ 4 ด้านที่สำคัญ คือ 1) เงื่อนไขด้านปัจจัยการผลิต (Factor Conditions) คือ ปัจจัยในการดำเนินงานหรือปัจจัยทางการผลิต สิ่งที่มีความจำเป็นต้องใส่เข้าไปในกิจกรรม เพื่อให้สามารถแข่งขันกับผู้อื่นได้ ในแต่ละประเทศต่างก็มีปัจจัยทางการผลิตที่แตกต่างกัน ต่างต้องผลิตสินค้าโดยใช้ปัจจัยในประเทศของตัวเองที่มีอยู่ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด 2) เงื่อนไขด้านอุปสงค์ (Demand Conditions) คือ ลักษณะความต้องการสินค้าและบริการของอุตสาหกรรมภายในประเทศ โดยจะมีความได้เปรียบถ้าความต้องการภายในประเทศมาก จะกดดันให้ผู้ประกอบการมีการเปลี่ยนแปลงมีนวัตกรรมที่รวดเร็ว และมีความ

เป็นเลิศในการปรับปรุงพัฒนาผลิตภัณฑ์ 3) บริบทด้านการแข่งขันและกลยุทธ์ของธุรกิจ (Firm Strategy, Structure and Rivalry) คือ กลยุทธ์องค์กร โครงสร้างและการแข่งขัน เป็นสิ่งที่องค์กรกำหนดขึ้นมาเช่น เป้าหมายกลยุทธ์การจัดการในด้านต่าง ๆ ซึ่งมีผลต่อการเอื้อให้เกิดข้อได้เปรียบทางการแข่งขันของประเทศ และ 4) อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องและสนับสนุนกัน (Related and Supporting Industries) คือ อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องและสนับสนุนจะได้เปรียบทางการแข่งขัน นอกจากนี้ยังมีปัจจัยภายนอกที่มีบทบาทต่อการเกิดความได้เปรียบทางการแข่งขันของประเทศอีก 2 ประการ คือ

1) Government รัฐบาล ผลกระทบจากนโยบายของรัฐบาล รัฐบาลเป็นผู้ซื้อรายใหญ่ของสินค้าและบริการ ผลกระทบจากนโยบายรัฐบาลด้านการโฆษณาและด้านอื่น ๆ และสภาพการแข่งขันในประเทศของบริษัทได้รับผลกระทบจากนโยบายรัฐบาลด้านภาษี ด้านการป้องกันและผูกขาด ฯลฯ และ 2) Chance เหตุสุควิสัยหรือโอกาส การเปลี่ยนแปลงและความเป็นไปได้ที่อาจจะคาดการณ์ล่วงหน้าไม่ได้ ล้วนมีผลต่อความสามารถในการแข่งขันของประเทศซึ่งแบบจำลองเพชรแสดงดังรูปที่ 2-2

รูปที่ 2-2 แบบจำลองเพชร (Diamond Model)

2.1.6 ทฤษฎี BCG MATRIX

ศิริวรรณ และคณะ (2546) ได้กล่าวถึงเมทริกซ์กลุ่มที่ปรึกษาบอสตัน หรือ BCG (Boston Consulting Group Matrix) เมทริกซ์ความเจริญเติบโต-ส่วนครองตลาด โดย BCG Matrix เป็นการนำอัตราการเจริญเติบโตของตลาด (Market Growth) กับส่วนแบ่งทางการตลาด (Market Share) มาใช้ในการเปรียบเทียบสินค้า ว่าสินค้านั้นตั้งอยู่ในตำแหน่งใดของ BCG Matrix เพื่อที่จะนำไปใช้ประโยชน์ในการกำหนดกลยุทธ์ (Strategy) โดย BCG Matrix ประกอบไปด้วย 4 ด้าน ได้แก่

1. Stars คือ สินค้าที่อยู่ในตำแหน่งที่มีอัตราการเจริญเติบโตของตลาดสูง และมีส่วนแบ่งทางการตลาดสูง ควรใช้กลยุทธ์ที่สร้างแรงผลักดันที่ช่วยให้สินค้าสามารถขายดีและทำกำไร

ได้มากยิ่งขึ้น เพราะสินค้าในตำแหน่งนี้มักมีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว และจะมีคู่แข่งทางการค้าที่สูงมากขึ้น

2. Cash Cows คือ สินค้าที่อยู่ในตำแหน่งที่มีอัตราการเจริญเติบโตต่ำแต่มีส่วนแบ่งทางการตลาดสูงกลยุทธ์สำหรับสินค้าประเภทนี้คือพยายามรักษาให้ยังคงมีส่วนแบ่งทางการตลาดที่สูงเช่นเดิม แต่อาจจะพัฒนาในส่วนของอัตราการเจริญเติบโตให้สูงมากขึ้น

3. Question Marks คือ สินค้าที่อยู่ในตำแหน่งที่มีอัตราการเจริญเติบโตของตลาดสูง แต่มีส่วนแบ่งทางการตลาดต่ำสินค้าที่อยู่ในตำแหน่งนี้ควรให้ความสนใจเป็นพิเศษเป็นอย่างมาก โดยการสร้างความต้องการหรือ demand ของสินค้าเพิ่มมากขึ้น เพื่อเพิ่มส่วนแบ่งทางการตลาดของสินค้า อาจจะทำการประชาสัมพันธ์ให้ผู้คนรู้จักและตระหนักถึงสินค้าประเภทนี้มากยิ่งขึ้น

4. Dogs คือ สินค้าที่อยู่ในตำแหน่งอัตราการเจริญเติบโตของตลาดต่ำ อีกทั้งยังมีส่วนแบ่งทางการตลาดต่ำอีกด้วย ซึ่งสินค้าในกลุ่มนี้เป็นสินค้าที่ไม่ทำกำไรให้กับองค์กร อาจจะทำให้เกิดการขาดทุนอีกด้วย ควรพิจารณาว่าจะทำการผลิตสินค้าน้อยลง หรือหาวิธีพัฒนาการเจริญเติบโตของตลาดเพื่อให้สินค้าเลื่อนไปอยู่ในตำแหน่ง Question Marks หรือพัฒนาส่วนแบ่งทางการตลาดเพื่อให้สินค้าประเภทนี้เลื่อนไปอยู่ในตำแหน่ง Cash Cows รวมไปถึงวิธีสุดท้ายคือพิจารณาเลิกทำสินค้านี้

ทั้งนี้เพื่อให้เห็นถึงศักยภาพกลุ่มอุตสาหกรรมในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคาย ทางผู้วิจัยจึงจะได้นำแนวคิด BCG มาใช้ในการวิเคราะห์ดังกล่าว

2.2 สารสนเทศ (Information) และทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

2.2.1 นโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

เนื่องจากงานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะทำการกร่างบทวิเคราะห์ว่าด้วยห่วงโซ่อุปทานเป็นสำคัญ โดยศึกษา นโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนพัฒนาระดับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และมุ่งเน้นการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการผลิตการลงทุนการผลิต การนำเข้าและการส่งออกสินค้าผ่านช่องทางการค้าระหว่างประเทศและการค้าทุกช่องทาง อาทิ การค้าชายแดน เพื่อให้เห็นการเชื่อมโยงของห่วงโซ่ของการผลิตการไหลเวียนและการบริโภคสินค้านั้นทั้งที่ตลาดปลายทางในประเทศและต่างประเทศ ดังนั้น ในบทนี้จึงเน้นการผลิต (วัดในหน่วยของ GDP) การลงทุนเพื่อผลิตสินค้าในพื้นที่ศึกษา และการส่งออก-นำเข้าสินค้านี้ระหว่างไทย และเพื่อนบ้านในพื้นที่จังหวัดหนองคาย และจะนำไปสู่การศึกษาการไหลเวียนของสินค้า-บริการในระดับภายในประเทศ ระหว่างระเบียบเศรษฐกิจ และที่เหลือของประเทศต่อไป

2.2.1.1 ความเชื่อมโยงและสอดคล้องของยุทธศาสตร์ และแผนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้มีการทบทวนรายละเอียดของ ยุทธศาสตร์ และแผนพัฒนาระดับต่าง ๆ เพื่อให้เข้าใจถึงลักษณะและองค์ประกอบ รวมถึงเนื้อหาที่สำคัญของแผนงานระดับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและสอดคล้องกับแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจ เพื่อให้เห็นถึงความเชื่อมโยง ความสอดคล้องและการสนับสนุนกันระหว่างนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนพัฒนาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยมีรายละเอียด ดังนี้

(1) ยุทธศาสตร์ชาติ

ยุทธศาสตร์ชาติ มีเป้าหมายในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการร่วมกัน ซึ่งจะมุ่งเน้นการสร้างสมดุลระหว่างการพัฒนาความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในรูปแบบประชารัฐ ซึ่งมีระยะเวลาที่กำหนดการไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) โดยยุทธศาสตร์ชาติ ประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ 1) ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง 2) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน 3) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ 4) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม 5) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และ 6) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561)

โดยยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ในยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างความสามารถในการแข่งขัน มีเป้าหมายการพัฒนาที่มุ่งเน้นการยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติ มุ่งเน้นการยกระดับศักยภาพของประเทศ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว เศรษฐกิจเติบโตอย่างมีเสถียรภาพและยั่งยืน บนพื้นฐานแนวคิด 3 ประการ ได้แก่ 1) “ต่อยอดอดีต” โดยมองกลับไปที่เราเก่งทางเศรษฐกิจ อัตลักษณ์ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต และจุดเด่นทางทรัพยากร ธรรมชาติที่หลากหลาย รวมทั้งความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบของประเทศในด้านอื่น ๆ 2) “ปรับปัจจุบัน” เพื่อปูทางสู่อนาคตผ่านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศในมิติต่าง ๆ ทั้งโครงข่ายระบบคมนาคมและขนส่ง โครงสร้างพื้นฐานวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และดิจิทัล และการปรับสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมและบริการอนาคต และ 3) “สร้างคุณค่าใหม่ในอนาคต” ด้วยการเพิ่มศักยภาพของผู้ประกอบการ พัฒนาคมนวัตกรรม รวมถึงปรับรูปแบบธุรกิจเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตลาด ผสมผสานกับยุทธศาสตร์ที่รองรับอนาคต บนพื้นฐานของการต่อยอดอดีตและปรับปัจจุบัน พร้อมทั้งการส่งเสริมและสนับสนุนจากภาครัฐให้ประเทศไทยสามารถสร้างฐานรายได้และการจ้างงานใหม่ ขยายโอกาสทางการค้าและการลงทุนในเวทีโลก

โดยยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างความสามารถในการแข่งขัน ประกอบด้วย 5 ประเด็นหลักดังนี้ 1) การเกษตรสร้างมูลค่า โดยการส่งเสริมการนำอัตลักษณ์พื้นถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่นของไทยมาสร้างเป็นผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร สนับสนุนกลไกตลาด เพิ่มมูลค่าในผลิตภัณฑ์และสินค้าเกษตรพรีเมียม นำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนา 2) อุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต อาทิ อุตสาหกรรมชีวภาพ อุตสาหกรรมและบริการการแพทย์ครบวงจร อุตสาหกรรมและบริการดิจิทัล ข้อมูล และปัญญาประดิษฐ์ เป็นต้น 3) สร้างความหลากหลายด้านการท่องเที่ยว อาทิ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงาม และแพทย์แผนไทย การท่องเที่ยวเชื่อมโยงภูมิภาค การท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ 4) โครงสร้างพื้นฐานเชื่อมโยงไทยเชื่อมโยงโลก โดยเป็นการเชื่อมโยงโครงข่ายคมนาคมไร้รอยต่อ การสร้างและพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ การเพิ่มพื้นที่และเมืองเศรษฐกิจ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยีสมัยใหม่และการรักษาและเสริมสร้างเสถียรภาพทางเศรษฐกิจมหภาค และ 5) พัฒนาเศรษฐกิจบนพื้นฐานผู้ประกอบการยุคใหม่

2.2.1.2 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (9) ประเด็น เขตเศรษฐกิจพิเศษ (พ.ศ. 2561-2580)

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน มุ่งเน้นการยกระดับศักยภาพของประเทศ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว เศรษฐกิจเติบโตอย่างมีเสถียรภาพและยั่งยืน พร้อมกับการมีขีดความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้น ซึ่งรายงานดัชนีความสามารถในการแข่งขันระดับโลก ปี 2559-2560 ของการประชุมเศรษฐกิจโลกให้ผลการประเมินในทิศทางเดียวกันว่า ประเทศไทยมีศักยภาพในการลดค่านวัตกรรม โครงสร้างพื้นฐาน และแรงงานทักษะ มีการพัฒนาช้าเมื่อเทียบกับประเทศกำลังพัฒนาในภูมิภาคเดียวกัน และยังคงเป็นปัญหาหลักในการทำธุรกิจในไทย ดังนั้น เพื่อให้ประเทศไทยกลับมามีการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่ดีขึ้นและปรับปรุงรายได้ของประเทศที่อยู่ในระดับปานกลาง เขตเศรษฐกิจพิเศษจึงเป็นกลไกสำคัญที่จะเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของไทย ซึ่งแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติประเด็นเขตเศรษฐกิจพิเศษประกอบด้วย 1) การพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก 2) การพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ และ 3) การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน ซึ่งจะเป็นแนวทางในการขับเคลื่อนการพัฒนาเชิงพื้นที่ที่สำคัญและมีความสำคัญอย่างยิ่งในการส่งเสริมเพิ่มผลิตภาพและสร้างมูลค่าเพิ่ม รวมทั้งการปรับโครงสร้างภาคการผลิตและบริการในปัจจุบันไปสู่ภาคการผลิตและบริการแห่งอนาคตที่มีศักยภาพ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562)

(1.) แผนย่อยของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติประเด็น เขตเศรษฐกิจพิเศษ

เขตเศรษฐกิจพิเศษ เป็นการพัฒนาเขตเศรษฐกิจของประเทศไทย เพื่อดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศและยกระดับรายได้ของประชากรในประเทศ โดยพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐาน และเตรียมความพร้อมด้านต่าง ๆ เพื่อให้เศรษฐกิจ การค้า ในพื้นที่มีความสะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น โดยมี 3 แผนย่อยประกอบด้วย 1) การพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก 2) การพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ และ 3) การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1.1) แผนการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

การพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ตั้งอยู่ในพื้นที่ 3 จังหวัด ได้แก่ ฉะเชิงเทรา ชลบุรี และระยอง โดยดำเนินการต่อยอดความสำเร็จของโครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก ซึ่งมีความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐานและอุตสาหกรรมที่ได้พัฒนาแล้วอยู่ในพื้นที่ ทำให้เกิดการสะสมองค์ความรู้ เทคโนโลยี และบุคลากรที่มีความสามารถที่เป็นที่ต้องการของอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพ และเกิดการสะสมทุนทางเทคโนโลยีให้เพิ่มขึ้นในพื้นที่ รวมทั้งมีการเสริมสร้างศักยภาพขององค์กรที่เข้าร่วมในการดำเนินการ และมีความเชื่อมโยงบูรณาการการทำงานร่วมกันในทุกมิติ ทั้งโครงการขนาดใหญ่ โครงการระดับรอง และโครงการของท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่ได้รับประโยชน์จากการลงทุนของภาครัฐและภาคเอกชน โดยมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

- พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมขนส่ง และสาธารณูปโภคที่สำคัญ เพื่อให้สามารถทำงานได้อย่างรวดเร็ว และต่อยอดโครงสร้างพื้นฐานทุกระบบให้เชื่อมโยงเข้าสู่พื้นที่เศรษฐกิจ เพื่รองรับความต้องการลงทุน กิจกรรมทางเศรษฐกิจ และกิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องจากการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกได้อย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ

- พัฒนาสนามบินอู่ตะเภาเป็นสนามบินหลักของเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก และเพิ่มขีดความสามารถในการรองรับสินค้าและประสิทธิภาพการบริหารจัดการของท่าเรือแหลมฉบัง ท่าเรือมาบตาพุด และท่าเรือสัตหีบ ด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ทันสมัย

- ส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรมเป้าหมายพิเศษ รวมทั้งเขตส่งเสริมเศรษฐกิจพิเศษ เพื่อให้เกิดการลงทุนของภาคเอกชนในอุตสาหกรรมเป้าหมายที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง ให้สามารถสร้างเทคโนโลยีได้ด้วยตนเอง และเกิดการสะสมทุนทางเทคโนโลยี ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกและประเทศไทยอย่างเป็นรูปธรรม

- พัฒนาศักยภาพและคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทั้งเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เชิงนิเวศและอนุรักษ์ เชิงสุขภาพ แหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวิทยาการ แหล่งท่องเที่ยวเพื่อนันทนาการ รวมทั้งแหล่งท่องเที่ยวสร้างใหม่ พร้อมทั้งปรับปรุงภูมิทัศน์และพัฒนาเส้นทาง

กิจกรรมท่องเที่ยว จัดพื้นที่เพื่อการท่องเที่ยวให้มีคุณภาพ จัดการพื้นที่และสิ่งแวดล้อมเพื่อการสร้างบรรยากาศที่ดีสำหรับการท่องเที่ยวในพื้นที่ 3 จังหวัดของเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

- พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม สำหรับการวิจัยต่อยอดเพื่อขยายผลงานวิจัยไปสู่เชิงพาณิชย์ และพัฒนาศูนย์การเรียนรู้และศูนย์บริการ รวมทั้งจัดทำหลักสูตรการเรียนการสอน และฝึกอบรม ต่อยอดโครงสร้างพื้นฐานให้เป็นแหล่งสนับสนุนการถ่ายทอดเทคโนโลยีทั้งในและต่างประเทศ รวมถึงการให้บริการวิเคราะห์ทดสอบของภูมิภาคอาเซียน

- พัฒนาเมืองในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกให้เป็นเมืองอัจฉริยะที่มีความน่าอยู่และทันสมัยระดับนานาชาติ เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการลงทุนและเศรษฐกิจสอดคล้องกับนโยบายขับเคลื่อนเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

(1.2) แผนการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้อย่างยั่งยืน

มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจใหม่และทางออกทางทะเลของภาคใต้ตอนบน โดยใช้ประโยชน์จากทรัพยากรในพื้นที่ผสมผสานกับเทคโนโลยีและนวัตกรรม และความได้เปรียบทางกายภาพและที่ตั้งของพื้นที่ รวมทั้งอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ ครอบคลุมพื้นที่จังหวัดชุมพร-ระนอง และพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี-นครศรีธรรมราช โดยมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

- พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภคให้สามารถเชื่อมโยงโครงข่ายและใช้ประโยชน์ในการเป็นประตูส่งออกสินค้าฝั่งตะวันตกไปยังท่าเรือหลักในกลุ่มประเทศความริเริ่มแห่งอ่าวเบงกอลสำหรับความร่วมมือหลากหลายสาขาทางวิชาการและเศรษฐกิจ และประตูส่งออกสินค้าฝั่งตะวันออกไปยังท่าเรือหลักในประเทศจีน เพื่อตอบสนองการขยายตัวของเศรษฐกิจในอนาคต

- พัฒนาศูนย์กลางการแปรรูปการเกษตรและการประมงในภาคใต้ รวมถึงผลิตภัณฑ์ทางทะเล เช่น การพัฒนาการเพาะพันธุ์และการเลี้ยงกุ้งมังกร กุ้งทะเล และหอยมุก โดยยกระดับเกษตรกรรายย่อย ให้มีความสามารถในการผลิตและแปรรูปเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม

- พัฒนาอุตสาหกรรมฐานชีวภาพและพัฒนาอุตสาหกรรมต่อยอดจากการผลิตน้ำมันปาล์มในพื้นที่ให้เป็นสินค้าที่มีมูลค่าสูง

- ยกระดับสถาบันการศึกษาในพื้นที่ให้เป็นศูนย์กลางการพัฒนาและการเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีนวัตกรรมเกี่ยวกับปาล์มและยางพารา และศึกษาแนวทางการอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเล ป่าไม้และป่าชายเลน ให้มีความอุดมสมบูรณ์และสวยงาม

- รักษาและเผยแพร่วัฒนธรรมพื้นบ้านและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชั้นนำแห่งใหม่กับแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงเลียบชายฝั่งทะเลอ่าวไทย เชื่อมโยงฝั่งอันดามัน และพัฒนาเป็นพื้นที่เศรษฐกิจใหม่ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวคุณภาพ

- พัฒนาเมืองในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ให้เป็นเมืองนำอยู่และเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการลงทุนและเศรษฐกิจ สอดคล้องกับนโยบายขับเคลื่อนระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้

(1.3) แผนการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

มีวัตถุประสงค์สำคัญให้เกิดการกระจายความเจริญสู่ภูมิภาคโดยใช้โอกาสจากศักยภาพของพื้นที่และการมีประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางรายได้ ยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน และเสริมสร้างความมั่นคงในพื้นที่บริเวณชายแดน รวมทั้งเพิ่มความสามารถในการแข่งขันและการเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนใน 10 จังหวัด ได้แก่ ตาก เชียงราย หนองคาย นครพนม มุกดาหาร สระแก้ว ตราด สงขลา นราธิวาส และกาญจนบุรี โดยมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

- ส่งเสริมและอำนวยความสะดวกในการลงทุน เพื่อดึงดูดการลงทุนทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยให้สิทธิประโยชน์ทั้งทางด้านภาษีและมีค่าใช้จ่ายเพื่อจูงใจให้เกิดการลงทุน เพิ่มประสิทธิภาพของศูนย์บริการเบ็ดเสร็จ โดยเฉพาะการให้มีอำนาจในการอนุมัติ อนุญาตแบบเบ็ดเสร็จในพื้นที่ และพัฒนาด่านเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการอำนวยความสะดวกในการผ่านแดน

- ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนตามศักยภาพ โดยพัฒนาต่อยอดจากฐานทรัพยากรและกิจกรรมทางเศรษฐกิจในพื้นที่ที่มีอยู่เดิม รวมทั้งยกระดับความสามารถในการแข่งขันของพื้นที่ให้เอื้อต่อการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวและเป็นพื้นที่หลักในการขับเคลื่อนการสร้างความสำเร็จทางเศรษฐกิจและสังคมในส่วนภูมิภาค ตลอดจนพัฒนาพื้นที่บริเวณชายแดนให้มีความพร้อมสำหรับรองรับกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมที่เชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งจะช่วยสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ ยกระดับรายได้และคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ รวมทั้งส่งเสริมความสามารถในการแข่งขันของประเทศในภาพรวม

- ใช้ประโยชน์และพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม อาทิ โครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคม พลังงาน ระบบน้ำประปา ที่อยู่อาศัย โรงพยาบาล และสถานศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการของพื้นที่ และมีกลไกที่สามารถรองรับภัยพิบัติทางธรรมชาติ

การเฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุม โรคติดต่อในพื้นที่และเมือง รวมทั้งรองรับการพัฒนาพื้นที่และเมืองนำอยู่

- เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการพื้นที่พิเศษ โดยศึกษากฎหมายและกฎระเบียบที่มีอยู่เพื่อปรับปรุงและจัดทำข้อเสนอกฎหมายและกฎระเบียบ และจัดทำระบบฐานข้อมูล เพื่อให้เอื้อต่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ การพัฒนาธุรกิจรูปแบบใหม่ และการส่งเสริมการลงทุนร่วมระหว่างรัฐและเอกชน รวมทั้งส่งเสริมและอำนวยความสะดวกในการลงทุนในอุตสาหกรรมและบริการเป้าหมาย และนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ ตลอดจนการจัดตั้งกลไกการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ

- ส่งเสริมเศรษฐกิจและการสร้างงานที่สอดคล้องกับศักยภาพ โอกาส และความต้องการของประชาชนในพื้นที่ เพื่อให้เป็นฐานเศรษฐกิจใหม่ของพื้นที่

- พัฒนาระบบบริหารจัดการแรงงานที่มีประสิทธิภาพ มีระบบส่งเสริมสุขภาพ เฝ้าระวัง ป้องกันและควบคุมโรค ที่เชื่อมโยงกับระบบการจ้างแรงงานต่างด้าว การประกันสุขภาพและการเข้าเมือง โดยการจัดระบบบัตรผ่านแดนหรือบัตรประจำตัวของแรงงานต่างด้าวแบบอิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งกำหนดมาตรการและระบบสื่อสารเพื่อดูแลความมั่นคงชายแดนและความปลอดภัยในพื้นที่

- พัฒนาเมืองในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนให้เป็นเมืองนำอยู่ที่สามารถรองรับกิจกรรมทางเศรษฐกิจและการลงทุนทั้งจากในและต่างประเทศ ซึ่งจะสนับสนุนการขับเคลื่อนพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนให้เป็นฐานเศรษฐกิจใหม่ของประเทศ โดยเน้นการจัดทำแผนพัฒนาเมืองตามแนวคิดด้านแผนผังภูมินิเวศ และการพัฒนาเมืองรูปแบบต่าง ๆ อาทิการเติบโตของเมืองแบบกระชับ เมืองที่ปรับตัวได้ตามการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เป็นเมืองที่ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภค และสาธารณูปการขั้นพื้นฐานที่สามารถส่งเสริมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนได้ โดยในช่วงปีที่ 1-5 เน้นการพัฒนาพื้นที่เมืองสงขลา ช่วงปีที่ 6-10 เน้นการพัฒนาพื้นที่เมืองตาก สระแก้ว เชียงราย กาญจนบุรี หนองคาย และมุกดาหาร และช่วงปีที่ 16-20 เน้นการพัฒนาพื้นที่เมืองนครพนม นราธิวาส และตราด

- พัฒนาระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมและการรักษาพื้นที่สีเขียวที่มีประสิทธิภาพ เพื่อมุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนาควบคู่กับการรักษาสภาพแวดล้อม และพื้นที่สีเขียวในเมือง

- เสริมสร้างความสามารถของวิสาหกิจชุมชน และภาคเอกชนในพื้นที่ เพื่อผลักดันให้เกิดการเพิ่มขึ้นของขีดความสามารถในการผลิต

• สนับสนุนให้ประชาชนและภาคีการพัฒนามีส่วนร่วมในการพัฒนา เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในพื้นที่

2.2.1.3 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ.2566-2570)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ.2566-2570) มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นกรอบในการวางแผนปฏิบัติราชการและแผนในระดับปฏิบัติต่าง ๆ รวมถึงการจัดทำคำของบประมาณรายจ่ายประจำปีให้มีความสอดคล้องเชื่อมโยงกัน โดยได้กำหนดเป้าหมายหลักของการพัฒนา 5 ประการ ประกอบด้วย 1) การปรับโครงสร้างภาคการผลิตและบริการสู่เศรษฐกิจฐานนวัตกรรม 2) การพัฒนาคนสำหรับโลกยุคใหม่ 3) การมุ่งสู่สังคมแห่งโอกาสและความเป็นธรรม 4) การเปลี่ยนผ่านการผลิตและบริการไปสู่ความยั่งยืน และ 5) การเสริมสร้างความสามารถของประเทศในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงและความเสี่ยง ซึ่งแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ได้มีการกำหนดหมวดหมาย 13 ประการ แบ่งออกเป็น 4 มิติ ดังนี้

- (1) มิติภาคการผลิตและบริการเป้าหมาย
- หมวดหมายที่ 1 ไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง
- หมวดหมายที่ 2 ไทยเป็นจุดหมายของการท่องเที่ยวที่เน้นคุณภาพและความยั่งยืน
- หมวดหมายที่ 3 ไทยเป็นฐานการผลิตยานยนต์ไฟฟ้าที่สำคัญของโลก
- หมวดหมายที่ 4 ไทยเป็นศูนย์กลางทางการแพทย์และสุขภาพมูลค่าสูง
- หมวดหมายที่ 5 ไทยเป็นประตูการค้าการลงทุนและยุทธศาสตร์ทางโลจิสติกส์ที่สำคัญของภูมิภาค
- หมวดหมายที่ 6 ไทยเป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะและอุตสาหกรรมดิจิทัลของอาเซียน
- (2) มิติโอกาสและความเสมอภาคทางเศรษฐกิจและสังคม
- หมวดหมายที่ 7 ไทยมีวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่เข้มแข็ง มีศักยภาพสูง และสามารถแข่งขันได้
- หมวดหมายที่ 8 ไทยมีพื้นที่และเมืองอัจฉริยะที่น่าอยู่ ปลอดภัย เติบโตได้อย่างยั่งยืน
- หมวดหมายที่ 9 ไทยมีความยากจนข้ามรุ่นลดลง และมีความคุ้มครองทางสังคมที่เพียงพอ เหมาะสม

(3) มิตិความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
 หมุดหมายที่ 10 ไทยมีเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ
 หมุดหมายที่ 11 ไทยสามารถลดความเสี่ยงและผลกระทบจากภัย
 ธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

(4) มิติจัยผลักดันการพลิกโฉมประเทศ
 หมุดหมายที่ 12 ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง
 ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต

หมุดหมายที่ 13 ไทยมีภาครัฐที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพ และตอบโจทย์
 ประชาชน

2.2.1.4 เป้าหมายและแนวทางการพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

จากเป้าหมายและแนวทางการพัฒนาภาค พ.ศ. 2566-2570 โดยสำนักงาน
 สภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้จัดทำแผนพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งมีความ
 สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนระดับชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่
 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) รายละเอียดดังนี้

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นฐานการผลิตการเกษตรทั้งข้าว อ้อยโรงงาน
 มันสำปะหลัง และเป็นแหล่งผลิตข้าวหอมมะลิที่ดีที่สุดของประเทศ รวมทั้งมีทำเลที่ตั้งที่มีศักยภาพ
 เหมาะสมกับการเชื่อมโยงพื้นที่เศรษฐกิจหลักทั้งในประเทศและประเทศเพื่อนบ้าน มีทรัพยากร
 ท่องเที่ยวที่หลากหลาย และมีสถาบันการศึกษาและสถาบันวิจัยที่มีความสามารถเฉพาะทางที่โดดเด่น
 แต่มีปัญหาพื้นฐานคือ คนมีปัญหาทั้งในด้านความยากจนและคุณภาพชีวิต ประสบอุบัติเหตุและ
 ภัยแล้งซ้ำซาก และดินคุณภาพต่ำ ดังนั้น การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
 จำเป็นต้องแก้ไขปัญหาลักษณะพื้นฐานโดยใช้ความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์
 รวมทั้งการใช้ประโยชน์จากการเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านในการเสริมสร้างความเข้มแข็ง
 เศรษฐกิจภายในภาคให้มีการเจริญเติบโตได้อย่างเต็มศักยภาพ

การพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาภาค
 ตะวันออกเฉียงเหนือให้เป็น “ศูนย์กลางเศรษฐกิจของอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง” โดยมีการกำหนดทิศ
 ทางการพัฒนาตามแนวคิดการเป็นฐานการผลิตของประเทศที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เป็นประตู
 เชื่อมโยงประเทศเพื่อนบ้านเพื่อสร้างโอกาสในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและยกระดับ
 คุณภาพชีวิตประชาชน โดยกำหนดทิศทางการพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (Northeast
 Direction) ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนา 3G ได้แก่ (1) การเป็นฐานการผลิตของประเทศที่เป็นมิตร
 กับสิ่งแวดล้อม (Green) เน้นส่งเสริมเกษตรปลอดภัย เกษตร อินทรีย์ ขับเคลื่อนการพัฒนาด้วย

โมเดลเศรษฐกิจ BCG (เศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว หรือ Bio Circular Green Economy) และการบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืน (2) การเป็นประตูเชื่อมโยงประเทศเพื่อนบ้าน (Gate) ใช้โอกาสจากการเชื่อมโยงเศรษฐกิจชายแดน ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษ พัฒนาการค้า การลงทุน การท่องเที่ยว และโลจิสติกส์ และ (3) การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชน (Growth) ใช้องค์ความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สนับสนุนการพัฒนาศูนย์กลางบริการทางการแพทย์ พัฒนาเศรษฐกิจฐานราก ท่องเที่ยวชุมชน และยกระดับคุณภาพชีวิตของคนทุกช่วงวัย

การกำหนดแนวทางการพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้พิจารณาถึงความเชื่อมโยงกับแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) พร้อมทั้งพิจารณา โอกาส ศักยภาพ ปัญหา และข้อจำกัดของภาค เพื่อพัฒนาไปสู่การเป็น “ศูนย์กลางเศรษฐกิจของอนุภูมิภาคุ่มแม่น้ำโขง” โดยใช้ความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจภายในภาคให้มีการเจริญเติบโตได้อย่างเต็มศักยภาพ และการแสวงหาโอกาสการนำความรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรมมาช่วยขับเคลื่อนการพัฒนา โดยแนวทางการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษของภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีรายละเอียดดังนี้

(1) พัฒนาเมือง เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนและเมืองชายแดน รวมทั้งพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (NeEC-Bioeconomy) ให้เป็นพื้นที่เศรษฐกิจหลักของภาค ดังนี้

(1.1) พัฒนาเมืองขอนแก่นและเมืองนครราชสีมาให้เป็นเมืองอัจฉริยะที่มีความน่าอยู่ โดยพัฒนาให้เป็นเมืองศูนย์กลางทางเศรษฐกิจและศูนย์กลางบริการทางการแพทย์และสุขภาพ เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจในยุคดิจิทัลให้มีความสามารถในการแข่งขันในระดับนานาชาติ พัฒนาเมืองในจังหวัดมุกดาหาร หนองคาย อุดรธานี อุบลราชธานี บุรีรัมย์ ร้อยเอ็ด สกลนคร และนครพนม ให้เป็นเมืองน่าอยู่ที่เป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจ สังคมและการบริการให้กับพื้นที่โดยรอบ โดยเน้นการพัฒนาการค้าและกิจกรรมทางเศรษฐกิจใหม่ การเกษตรมูลค่าสูง ต่อยอดจากฐานเศรษฐกิจและศิลปวัฒนธรรมที่มีในพื้นที่ เพื่อให้เกิดการกระจายความเจริญไปสู่พื้นที่โดยรอบ พัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานในเมืองให้ครอบคลุมและได้มาตรฐานเพื่อให้เพียงพอต่อความต้องการของคนทุกกลุ่ม ยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนและแก้ไขปัญหาของกลุ่มเปราะบางในเมือง รวมทั้งวางแผนเพื่อสงวนและรักษาพื้นที่สีเขียวอย่างเป็นระบบเพื่อป้องกันการรุกล้ำพื้นที่สีเขียวจากการขยายตัวของเมืองในอนาคต และส่งเสริมการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ

(1.2) ส่งเสริมการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและผลักดันการพัฒนาโครงข่ายคมนาคมเพื่อเชื่อมโยงชายแดน โดยเร่งก่อสร้างสะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ 5 (บึง

ภาพ-บอลิคำไซ) และแห่งที่ 6 (อุบลราชธานี-สาละวัน) พัฒนาเส้นทางใหม่เชื่อมโยงบึงกาฬ-อุรธานี ทางหลวงหมายเลข 212 หนองคาย-อุบลราชธานี ทางหลวงพิเศษระหว่างเมืองและระบบราง ดา-นครพนม กาญจนบุรี-อุบลราชธานี หนองคาย-แหลมฉบัง บึงกาฬ-สุรินทร์ รถไฟทางคู่ ช่วง ขอนแก่น-หนองคาย ช่วงชุมทางถนนจิระ-อุบลราชธานี ทางรถไฟสายใหม่ ช่วงบ้านไผ่-มุกดาหาร- นครพนม ช่วงนครสวรรค์-บ้านไผ่

ช่วงศรีสะเกษ-ยโสธร-ร้อยเอ็ด ช่วงอุบลราชธานี-ช่องเม็ก รถไฟความเร็วสูง และระบบขนส่งรางเบา เมืองขอนแก่นและเมืองนครราชสีมา รวมทั้งพัฒนาพื้นที่รอบสถานีขนส่งขนาดใหญ่ เพื่อเชื่อมโยง โครงข่ายคมนาคมระหว่างไทย สปป.ลาว เวียดนาม กัมพูชา เมียนมา และจีน ให้มีความสะดวก ประหยัดเวลา และค่าใช้จ่ายในการเดินทาง

(1.3) ส่งเสริมพัฒนาพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนมุกดาหาร นครพนม และหนองคาย รวมทั้งเมืองชายแดนให้มีความพร้อมสำหรับรองรับกิจกรรมทางเศรษฐกิจ และสังคมที่เชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยส่งเสริมและอำนวยความสะดวกในการลงทุนใน อุตสาหกรรมและบริการเป้าหมายพัฒนาด่านและบริการ CIQ ที่ได้มาตรฐานสากล พัฒนาเมืองใน พื้นที่ให้เป็นเมืองนำอยู่ที่มีการรักษาสีเขียวและพื้นที่สีเขียวในเมือง สร้างความร่วมมือกับ ประเทศเพื่อนบ้านในการพัฒนาเศรษฐกิจและความมั่นคงในพื้นที่ชายแดน พัฒนาระบบบริหาร จัดการแรงงานที่มีประสิทธิภาพที่เชื่อมโยงกับระบบการจ้างงานแรงงานต่างด้าว พร้อมทั้งเร่งรัดการ ดำเนินงาน โครงการและมาตรการสำคัญในเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนเพื่อเสริมสร้างความสามารถ ของวิสาหกิจชุมชนและภาคเอกชนในพื้นที่ผลักดันให้เกิดการเพิ่มขึ้นของขีดความสามารถในการ ผลิต และยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในพื้นที่

(1.4) ส่งเสริมการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ (NeEC - Bioeconomy) ในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา ขอนแก่น อุรธานี และ หนองคาย ให้เกิดความเชื่อมโยงไปยังพื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพ อาทิ พื้นที่ ภาคเหนือตอนล่างและภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง และเชื่อมโยงกับอนุภูมิภาคุ่มแม่น้ำโขง โดยพัฒนาการเกษตรและการผลิตสินค้าเกษตรมูลค่าสูง พัฒนาผลิตภัณฑ์ชีวภาพ พัฒนาโครงสร้าง พื้นฐานสนับสนุนการพัฒนาการเกษตรและการผลิตผลิตภัณฑ์ชีวภาพ พัฒนาการตลาด การ ท่องเที่ยว และการประชาสัมพันธ์ และส่งเสริมความร่วมมือของทั้ง 4 จังหวัด รวมถึงความร่วมมือ ของภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และสถาบันการศึกษา เพื่อให้เกิดพลังในการขับเคลื่อนการ พัฒนาพื้นที่ รวมทั้งพัฒนาพื้นที่ตามแนวระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก (EWEC) ที่พาดผ่าน จุดตัดกับแนวระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (NeEC-Bioeconomy) ซึ่งเป็นผลดีใน การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมร่วมกันในทั้งสองแนวพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจ โดยส่งเสริมภาคเอกชน

วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) และวิสาหกิจชุมชนเข้ากับห่วงโซ่คุณค่าและห่วงโซ่อุปทานในอุตสาหกรรมเป้าหมายที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ ตั้งแต่ต้นทาง กลางทาง และปลายทาง พัฒนาผู้ประกอบการให้เป็นผู้ประกอบการในยุคดิจิทัล เสริมสร้างความรู้ด้านดิจิทัล การเงิน การตลาดยุคใหม่ การเข้าถึงตลาดส่งออก แนวคิด โมเดล เศรษฐกิจ BCG และการใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพและทุนทางวัฒนธรรม รวมถึงการดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืนที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล เพื่อให้สามารถแข่งขันได้ในระดับสากล

(1.5) เร่งรัดพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัลให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ พร้อมทั้งสนับสนุนการใช้ประโยชน์เทคโนโลยีดิจิทัลในการผลิตและการทำ กิจกรรมทางเศรษฐกิจ ทั้งในภาคเกษตรกรรม อุตสาหกรรม ภาคบริการ และการบริการสาธารณะด้านสังคม เช่น การศึกษา และการสาธารณสุข

2.2.1.5 แผนพัฒนาจังหวัดสระแก้ว

จากการศึกษาแผนพัฒนาจังหวัดสระแก้ว 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) พบว่าเป็นแผนเพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนาจังหวัดสระแก้วโดยผ่านการมีส่วนร่วมของประชาชนในจังหวัดสระแก้วทุกภาคส่วน

เป้าหมายการพัฒนาจังหวัดสระแก้ว คือ “เมืองชายแดนแห่งความสุข ถิ่นเกษตรและสมุนไพรคุณภาพ แหล่งท่องเที่ยวชุมชน เชิงนิเวศ และอารยธรรมโบราณ ศูนย์กลางโลจิสติกส์เชื่อมโยงอินโดจีน มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน”

แนวทางการพัฒนา

(1) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับการคมนาคมและการขนส่งเชื่อมโยงกับจังหวัด ใกล้เคียงและประเทศเพื่อนบ้าน

(2) ส่งเสริมและสร้างบรรยากาศในการค้า การค้าชายแดน การลงทุน และเชิญชวนให้ผู้ประกอบการ นักลงทุนมาดำเนินกิจการในจังหวัดสระแก้ว

(3) ยกระดับการให้บริการพิธีศุลกากรและพิธีการตรวจคนเข้าเมืองเพื่ออำนวยความสะดวกการค้าชายแดน

(4) พัฒนาระบบฐานข้อมูลด้านโครงสร้างพื้นฐาน ผังเมือง การค้า การลงทุน แรงงานสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมในเขตเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว รวมทั้งการจัดตั้งศูนย์บริการเบ็ดเสร็จ (One Stop service – OSS)

(5) พัฒนาระบบการผลิตและพัฒนาฝีมือแรงงานของแรงงานท้องถิ่น และต่างด้าวให้สอดคล้องกับ ตลาดแรงงาน รวมถึงการอำนวยความสะดวกด้านการอนุญาตให้ใช้แรงงานต่างด้าว

(6) เตรียมการรองรับการเปลี่ยนแปลงการดำรงชีวิต/ การประกอบอาชีพ/การอยู่อาศัย/การพัฒนาคุณภาพชีวิตที่จะเกิดในเขตเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว

(7) ส่งเสริมนิคมอุตสาหกรรมสระแก้วให้เติบโตอย่างยั่งยืน

2.2.1.6 การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ

ในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษรัฐบาลกำหนดพื้นที่เฉพาะตามกฎหมายให้มีการส่งเสริม สนับสนุน และอำนวยความสะดวก รวมทั้งการให้สิทธิพิเศษบางประการ เพื่อดึงดูดการลงทุนจากทั้งในและต่างประเทศ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของประเทศ กระจายความเจริญ กระจายรายได้ สร้างงานสร้างอาชีพ นำไปสู่การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ในเขตเศรษฐกิจพิเศษและภูมิภาค ภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ กำหนด 3 แผนย่อย ดังนี้

(1) การพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ตั้งอยู่ในพื้นที่ 3 จังหวัด ได้แก่ ฉะเชิงเทรา ชลบุรี และระยอง โดยดำเนินการต่อยอดความสำเร็จของโครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก

(2) การพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษ ใน 4 ภาค มีวัตถุประสงค์เพื่อกระจายความเจริญสู่ภูมิภาคและเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน โดยจะส่งผลให้เกิดฐานการผลิตและบริการในพื้นที่ซึ่งใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมมาสร้างมูลค่าเพิ่ม และมีการเชื่อมโยงกิจกรรมทางเศรษฐกิจกับพื้นที่เศรษฐกิจอื่นทั้งของไทยและประเทศในภูมิภาค รวมทั้งสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก ยกยกระดับรายได้และคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่และพื้นที่โดยรอบ ดังนี้

(2.1) ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคเหนือ (Northern Economic Corridor: NEC - Creative LANNA) ได้แก่ จังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ ลำพูน และลำปาง เพื่อยกระดับให้เป็นพื้นที่ลงทุนด้านการพัฒนาให้เป็นฐานเศรษฐกิจสร้างสรรค์หลักของประเทศอย่างยั่งยืน โดยพัฒนา Creative Ecosystem ให้เอื้อต่อการเป็นเมืองสร้างสรรค์ พัฒนาสินค้าและบริการสร้างสรรค์ สร้างแบรนด์และส่งเสริมการตลาดและการประชาสัมพันธ์ และพัฒนาด้านการศึกษาและวิจัย และบุคลากรด้านสร้างสรรค์

(2.2) ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (Northeastern Economic Corridor: NeEC - Bioeconomy) ได้แก่ จังหวัดขอนแก่น นครราชสีมา อุรธานี และหนองคาย เพื่อพัฒนาให้เป็นฐานอุตสาหกรรมชีวภาพแห่งใหม่ของประเทศ ด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ตลอดห่วงโซ่การผลิตเชื่อมโยงการเกษตร และอุตสาหกรรมชีวภาพ โดยอาศัยความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาในพื้นที่กับภาคเอกชน พัฒนาและส่งเสริมการถ่ายทอดเทคโนโลยีจากองค์กรและสถาบันการศึกษาให้กับผู้ประกอบการ SMEs และวิสาหกิจ ชุมชน เพิ่มมูลค่าสินค้า

เกษตรไปสู่อุตสาหกรรมอาหารในมิติเศรษฐกิจชีวภาพตามแนวทางเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว (Bio-Circular-Green Economy: BCG)

(2.3) ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคกลาง-ตะวันตก (Central - Western Economic Corridor: CWEC) ได้แก่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา นครปฐม สุพรรณบุรี และกาญจนบุรี ให้เป็นฐานเศรษฐกิจชั้นนำของภาคกลาง-ตะวันตกในด้านอุตสาหกรรมเกษตร การท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมไฮเทคมูลค่าสูงระดับ มาตรฐานสากลที่เชื่อมโยงกับกรุงเทพมหานครและพื้นที่โดยรอบ และเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC)

(2.4) ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคใต้ (Southern Economic Corridor: SEC) ได้แก่ จังหวัดชุมพร ระนอง สุราษฎร์ธานี และนครศรีธรรมราช เพื่อพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางของภาคใต้ในการเชื่อมโยงการค้าและโลจิสติกส์ กับพื้นที่เศรษฐกิจหลักของประเทศและประเทศในภูมิภาคฝั่งทะเลอันดามัน และเป็นฐานการพัฒนาอุตสาหกรรมชีวภาพและการแปรรูปการเกษตรมูลค่าสูง รวมทั้งเพื่อยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการท่องเที่ยวสู่นานาชาติ โดยพัฒนาการท่องเที่ยวเชื่อมโยงอ่าวไทยและอันดามัน และการท่องเที่ยวแบบผสมผสานเชิงสุขภาพและวิถีชุมชน

(3) การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน ใน 10 พื้นที่ชายแดน ที่มีศักยภาพ มีวัตถุประสงค์สำคัญให้เกิดการกระจายความเจริญสู่ภูมิภาค โดยใช้โอกาสจากการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ลดความเหลื่อมล้ำทางรายได้ยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน และเสริมสร้างความมั่นคงพื้นที่บริเวณชายแดน รวมทั้งเพิ่มความสามารถในการแข่งขันและการเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยการพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน มีเป้าหมายเพื่อให้เกิดการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมของพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนเพิ่มขึ้น และการลงทุนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนให้มีมูลค่าเพิ่มขึ้น ผ่านการพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน โดยให้ความสำคัญกับ

การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนใน 10 จังหวัด ได้แก่ ตาก เชียงราย หนองคาย นครพนม มุกดาหาร สระแก้ว ตราด สงขลา นราธิวาส และกาญจนบุรี โดยมีที่ตั้งของเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน แสดงดังรูปที่ 2-3

ในปี 2558 ประเทศไทยได้ประกาศเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ รวม 10 พื้นที่

ได้แก่ ตาก มุกดาหาร สระแก้ว ตราด สงขลา หนองคาย นครราชสีมา เชียงราย นครพนม และกาญจนบุรี

เขตเศรษฐกิจพิเศษ	ขนาด	
	ตร.กม.	ไร่
รวม 10 พื้นที่	6,220.05	3,886,507.21
ตาก (14 ตำบลใน 3 อำเภอ)	1,419.00	886,875.00
มุกดาหาร (11 ตำบลใน 3 อำเภอ)	578.50	361,542.50
สระแก้ว (4 ตำบลใน 2 อำเภอ)	332.00	207,500.00
ตราด (3 ตำบลของอ.คลองใหญ่)	50.20	31,375.00
สงขลา (4 ตำบลของอ.สะเดา)	552.30	345,187.50
หนองคาย (13 ตำบลใน 2 อำเภอ)	473.67	296,042.00
นครราชสีมา (5 ตำบลใน 5 อำเภอ)	235.17	146,981.25
เชียงราย (21 ตำบลใน 3 อำเภอ)	1,523.63	952,266.46
นครพนม (13 ตำบลใน 2 อำเภอ)	794.79	495,743.75
กาญจนบุรี (2 ตำบลในอ.เมือง)	260.79	162,993.75

รูปที่ 2-3 ที่ตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษและขนาดพื้นที่

ที่มา : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

2.2.2 ลักษณะทางภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ และโครงสร้างพื้นฐานของเขตพัฒนา

เศรษฐกิจพิเศษสระแก้วและพื้นที่โดยรอบ

เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้วตั้งอยู่บริเวณชายแดนไทย-กัมพูชา ในอำเภออรัญประเทศและอำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว ห่างจากกรุงเทพฯ 260 กิโลเมตร โดยทางหลวงหมายเลข 33 และ 304 และมีด่านอรัญประเทศเป็นจุดผ่านแดนถาวรซึ่งอยู่ตรงข้ามกับจังหวัดบันเตียเมียนเจย ประเทศกัมพูชา นอกจากนี้ เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้วยังตั้งอยู่บนแนวระเบียงเศรษฐกิจตอนใต้ของ GMS ตามแนวทวาย (เมียนมา)-เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษกาญจนบุรี-กรุงเทพฯ และปริมนทล-อรัญประเทศ (สระแก้ว)-ปอยเปต (กัมพูชา)-พนมเปญ-โฮจิมินห์ (เวียดนาม)-วุงเต่า โดยเป็นพื้นที่ค้าส่งระหว่างประเทศและค้าปลีกที่มีศักยภาพสูง เนื่องจากตั้งอยู่ใกล้ท่าเรือแหลมฉบัง (ประมาณ 250 กิโลเมตร) และกรุงเทพฯ (ประมาณ 260 กิโลเมตร) และอยู่ในแนวระเบียงเศรษฐกิจตอนใต้ (Southern Economic Corridor) ของอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง (Greater Mekong Subregion: GMS)

นอกจากนี้ (ด่านศุลกากรอรัญประเทศ) เป็นช่องทางสำคัญในการขนส่งสินค้าไปยังพนมเปญและมีศักยภาพที่จะขยายการค้าไปยังเวียดนามตอนใต้ ซึ่งในปี 2563 มูลค่าการค้าชายแดนกับกัมพูชาผ่านด่านศุลกากรอรัญประเทศสูงเป็นอันดับ 1 ของประเทศ ประกอบกับเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้วและพื้นที่โดยรอบยังสามารถร่วมดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจในลักษณะ

อุตสาหกรรมการผลิตร่วม (Co-production) กับเขตเศรษฐกิจพิเศษของกัมพูชาบริเวณชายแดนไทย-กัมพูชา และมีแรงงานกัมพูชาที่สามารถรองรับการลงทุน รวมทั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว และพื้นที่โดยรอบมีผลผลิตทางการเกษตรที่สำคัญ ได้แก่ อ้อย ข้าว มันสำปะหลัง ข้าวโพด ซึ่งสามารถนำมาป้อนอุตสาหกรรมการผลิต อีกทั้ง เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้วและพื้นที่โดยรอบสามารถเชื่อมโยงห่วงโซ่อุปทานของการผลิตกับเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) โดยเฉพาะในอุตสาหกรรมเกษตรและเทคโนโลยีชีวภาพ การแปรรูปอ้อย (เช่น น้ำตาล พลาสติกชีวภาพ เวชภัณฑ์ชีวภาพ) และมันสำปะหลัง (เช่น ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังตัดแปรรูป เอทานอล แป้ง) ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมเป้าหมายใน EEC

นอกจากนี้ เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้วและพื้นที่โดยรอบสามารถเชื่อมโยงกับระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคกลาง-ตะวันตก (Central-Western Economic Corridor: CWEC) โดยทางหลวงหมายเลข 33 และเชื่อมกับมอเตอร์เวย์สายบางใหญ่ (นนทบุรี)-กาญจนบุรี (ซึ่งผ่านจังหวัดนครปฐม โดยปัจจุบันอยู่ระหว่างการก่อสร้าง) โดย CWEC มียุทธศาสตร์ที่จะเพิ่มขีดความสามารถของอุตสาหกรรมและพัฒนาอุตสาหกรรมในอนาคต และยุทธศาสตร์ที่จะพัฒนาการเกษตรที่ใช้นวัตกรรมและมีมูลค่าสูงจึงเป็นโอกาสของเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้วและพื้นที่โดยรอบในการเชื่อมโยงห่วงโซ่อุปทานการผลิตกับ CWEC โดยเฉพาะในอุตสาหกรรมแปรรูปการเกษตร

การค้าชายแดนกับกัมพูชาผ่านเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว เป็นกิจกรรมที่สำคัญในพื้นที่ และการค้าผ่านแดนกับเวียดนามมีศักยภาพที่จะเป็นกิจกรรมสำคัญในอนาคต รวมทั้งการมีศักยภาพที่จะเป็นฐานการผลิตบริเวณชายแดน ดังนั้น การให้บริการ โลจิสติกส์ที่จะสนับสนุนการค้าชายแดน การค้าผ่านแดนและการผลิตในภาคอุตสาหกรรมจึงเป็นส่วนสำคัญที่จะสนับสนุนการค้าและการผลิตดังกล่าว นอกจากนี้ การให้บริการด้านการแพทย์ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้วและพื้นที่โดยรอบจะมีบทบาทในการให้บริการแก่ชาวกัมพูชามากขึ้น เนื่องจากเศรษฐกิจของกัมพูชาเติบโตขึ้น ดังนั้น ชาวกัมพูชาจึงมีกำลังซื้อมากขึ้นและต้องการการบริการทางการแพทย์ที่ดีขึ้น จากปัจจัยต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นทั้งศักยภาพด้านที่ตั้ง ความพร้อมในการเชื่อมโยงกับพื้นที่เศรษฐกิจหลักในประเทศและการเชื่อมโยงกับต่างประเทศ กิจกรรมทางเศรษฐกิจที่มีในพื้นที่ เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้วและพื้นที่โดยรอบจึงมีศักยภาพในการพัฒนาเป็นฐานเศรษฐกิจที่สำคัญอีกแห่งหนึ่งของภาคตะวันออกบริเวณชายแดนของประเทศไทย อีกทั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้วตั้งอยู่บนระเบียงเศรษฐกิจตอนใต้ของอนุภูมิภาคุ่มแม่น้ำโขง (GMS) จึงสามารถเชื่อมโยงกับเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษกาญจนบุรีและเชื่อมเข้าสู่เมียนมาไปยังเขตเศรษฐกิจพิเศษทวาย ซึ่งจะเป็นฐานอุตสาหกรรมที่สำคัญของเมียนมาและจะมีท่าเรือน้ำลึกทวายซึ่งจะเป็นทางออกของไทยทางทะเลอันดามันไปยังประเทศแถบเอเชียใต้ (อินเดีย บังกลาเทศ) การมีที่ตั้งซึ่งสามารถ

เชื่อมโยงกับกัมพูชาและเวียดนามในทางตะวันออกเฉียงใต้ และเมียนมาในทางตะวันตกของเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้วดังกล่าว ส่งผลให้การพัฒนาด้านอุตสาหกรรมใน

เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้วและพื้นที่โดยรอบ รวมทั้งจังหวัดใกล้เคียงมีศักยภาพที่จะพัฒนาเชื่อมโยงกับการผลิตและการบริการในกัมพูชา เวียดนาม และเมียนมา ซึ่งจะสนับสนุนให้เกิดการขยายตัวของการผลิต และสร้างความเข้มแข็งให้กับห่วงโซ่อุปทานและมูลค่าเพิ่มให้กับเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้วและพื้นที่โดยรอบ รวมทั้งจังหวัดใกล้เคียง เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว ประกอบด้วยพื้นที่ 4 ตำบลใน 2 อำเภอ ได้แก่ อำเภออรัญประเทศ คือ ตำบลท่าข้าม ตำบลบ้านด่าน และตำบลป่าไร่ และอำเภอวัฒนานคร คือ ตำบลฝักกะ รวมพื้นที่ทั้งหมด 322 ตารางกิโลเมตร (207,500 ไร่)

รูปที่ 2-4 แนวเส้นทางบกเชื่อมโยงเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้วและพื้นที่โดยรอบกับประเทศเพื่อนบ้าน

ที่มา: ผู้วิจัย (2566)

2.2.2.1 ศักยภาพของพื้นที่ศึกษาในการเป็นห่วงโซ่อุปทานเชื่อมโยงกับการพัฒนาเศรษฐกิจ

จังหวัดสระแก้วถือเป็นจังหวัดที่มีศักยภาพทั้งในด้านอุตสาหกรรม ด้านการเกษตร และด้านการบริการ ผลิตภัณฑ์รวมจังหวัด (GPP) จัดเป็นอันดับที่ 54 ของประเทศและอันดับที่ 6 ของภาคตะวันออกโดยมีสัดส่วนมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด ณ ราคาประจำปี ด้านบริการและอื่น ๆ มากที่สุด คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 56 รองลงมาคือ ด้านการเกษตรคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 24.71 และด้านอุตสาหกรรม คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 19.29 ตามลำดับ นอกจากนี้ มูลค่าการค้าชายแดนมีแนวโน้มการเติบโตเพิ่มขึ้น โดยในปี 2564 มูลค่าการค้าชายแดนโดยรวมของจังหวัดสระแก้วเท่ากับ 103,259.69 ล้านบาท ซึ่งสินค้าที่มีการนำเข้า-ส่งออกส่วนใหญ่ ได้แก่ รถยนต์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ เครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์ รถจักรยานยนต์และส่วนประกอบ และเครื่องยนต์สันดาปภายในแบบลูกสูบและส่วนประกอบ เป็นต้น จังหวัดสระแก้ว เป็นประตูทางเศรษฐกิจที่สำคัญระหว่างไทยกับกัมพูชา ซึ่งเป็นช่องทางสำคัญของไทยในการขนส่งสินค้าไปยังพนมเปญและเวียงจันทน์ได้ รวมทั้งสามารถร่วมดำเนินกิจการในลักษณะอุตสาหกรรมการผลิตร่วม (Co-Production) กับเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษปอยเปต-โอเนียง (กัมพูชา) ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการลงทุนจากนักลงทุนไทย เช่น โรงงานตัดเย็บเสื้อผ้า ก่อสร้างเครื่องประดับซึ่งใช้แรงงานเข้มข้น

- ภาพรวมเศรษฐกิจในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้วและพื้นที่โดยรอบ

ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดสระแก้ว (GPP) ในปี 2563 มีมูลค่าประมาณ 46,558 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 0.29 ของผลิตภัณฑ์รวมในประเทศ จัดเป็นอันดับที่ 54 ของประเทศและอันดับที่ 6 ของภาคตะวันออก และมีรายได้อยู่ที่ประมาณ 71,924 บาทต่อคนต่อปี อัตราการเติบโตลดลงร้อยละ 4.61 เป็นลำดับที่ 69 ของประเทศ และเป็นอันดับ 8 ของภาคตะวันออก และมีสัดส่วนของมูลค่าของภาคนอกการเกษตรคิดเป็นร้อยละ 75.29 และภาคการเกษตรคิดเป็นร้อยละ 24.71ตามลำดับ ซึ่งสาขาการผลิตที่สำคัญของจังหวัดสระแก้วอันดับแรกที่มีมูลค่าสูงสุด ได้แก่ สาขาเกษตรกรรม การป่าไม้ และประมง มีมูลค่า 11,503ล้านบาท (คิดเป็นร้อยละ 24.71) รองลงมา คือ สาขาการผลิต มีมูลค่า 7,431 ล้านบาท (คิดเป็นร้อยละ 15.96) สาขาขายปลีก มีมูลค่า 6,959 ล้านบาท (คิดเป็นร้อยละ 14.95) สาขาการบริหารราชการและการป้องกันประเทศ การประกันสังคมแบบบังคับ มีมูลค่า 4,070 ล้านบาท (คิดเป็นร้อยละ 8.74) สาขาการศึกษา มีมูลค่า 3,114 ล้านบาท (คิดเป็นร้อยละ 6.69) และสาขาอื่น ๆ มีมูลค่า 375 ล้านบาท (คิดเป็นร้อยละ 0.81) ของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบกับมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดในปี 2563 ของภาคการเกษตรและ

ภาคนอกการเกษตร แสดงให้เห็นว่าภาคเศรษฐกิจที่สร้างรายได้หลักให้แก่ทางจังหวัด คือ ภาคการเกษตร อุตสาหกรรมการผลิต และการค้าบริการ

ตารางที่ 2-1 ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดสระแก้วและผลิตภัณฑ์จังหวัดสระแก้วปี 2559-2563

ภาค/สาขา (GPP ณ ราคาประจำปี)	2559	2560	2561	2562	2563	สัดส่วน ปี 2563 (ร้อยละ)
ภาคเกษตร	10,576	11,493	14,033	13,064	11,503	24.71
สาขาเกษตรกรรม ป่า และประมง	10,576	11,493	14,033	13,064	11,503	24.71
นอกภาคเกษตร	30,254	32,226	34,286	35,080	35,055	75.29
สาขาอุตสาหกรรม	8,374	8,554	8,608	9,172	8,982	19.29
สาขาการทำเหมืองแร่ และเหมืองหิน	239	229	214	238	218	0.47
สาขาการผลิต อุตสาหกรรม	7,255	7,133	7,205	7,591	7,431	15.96
สาขาการไฟฟ้า แก๊ส และระบบปรับอากาศ	776	1,069	1,062	1,206	1,174	2.52
สาขาการประปาและ การกำจัดของเสีย	104	123	128	137	160	0.34
ภาคบริการ	21,880	23,671	25,678	25,907	26,073	56.00
สาขาการก่อสร้าง	1,921	2,442	1,993	2,000	2,311	4.96
สาขาการขายส่ง การค้า ปลีกฯ	5,910	6,202	7,282	7,187	6,959	14.95
สาขาการขนส่งและ สถานที่เก็บสินค้า	1,149	1,537	1,707	1,749	1,556	3.34
สาขาที่พักแรมและ บริการด้านอาหาร	169	185	210	226	148	0.32
สาขาข้อมูลและการ สื่อสาร	233	265	305	364	365	0.78

ตารางที่ 2-1 ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดสระแก้วและผลิตภัณฑ์จังหวัดสระแก้วปี 2559-2563 (ต่อ)

ภาค/สาขา (GPP ณ ราคาประจำปี)	2559	2560	2561	2562	2563	สัดส่วน ปี 2563 (ร้อยละ)
สาขาการเงินและการ ประกันภัย	2,434	2,559	2,656	2,712	2,880	6.19
สาขาส่งหามิทรัพย์	2,097	2,212	2,659	2,573	2,583	5.55
สาขากิจกรมทางวิชาชีพฯ	69	78	305	255	287	0.62
สาขาการบริหารและการ บริการสนับสนุน	152	168	182	194	114	0.24
สาขาการบริหารราชการฯ	3,343	3,509	3,690	3,882	4,070	8.74
สาขาการศึกษา	3,021	3,072	3,088	3,073	3,114	6.69
สาขาสุขภาพและสังคม สงเคราะห์	914	962	1,053	1,140	1,213	2.61
สาขาศิลปะ ความบันเทิง และนันทนาการ	66	78	95	118	97	0.21
สาขาบริการอื่น ๆ	402	402	452	434	375	0.81
(GPP) สระแก้ว (ล้านบาท)	40,830	43,719	48,320	48,143	46,558	100
GPP per capita (บาท/คน/ ปี)	67,192	70,430	76,739	75,397	71,924	-
ประชากร (พันคน)	608	621	630	639	647	-

ที่มา : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2565)

1) ภาคอุตสาหกรรม

ในปี 2563 ผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคอุตสาหกรรมจังหวัดสระแก้ว มีมูลค่าอยู่ที่ 8,982 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 19.29 ซึ่งลดลงจากปี 2563 ที่มีมูลค่าอยู่ที่ 9,172 คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 19.05 อัตราการขยายตัวลดลงร้อยละ 0.24 โดยอุตสาหกรรมของจังหวัดสระแก้วส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมแปรรูปผลิตภัณฑ์จากพืช อุตสาหกรรมอาหาร อุตสาหกรรมแปรรูปไม้ และผลิตภัณฑ์จากไม้ อุตสาหกรรมการผลิตภัณฑ์โลหะ และอื่น ๆ

2) ภาคการเกษตร

จังหวัดสระแก้วพึ่งพาภาคการเกษตรเป็นหลัก โดยส่วนใหญ่รายได้ของประชากรในจังหวัดขึ้นอยู่กับภาคการเกษตรภาคการเกษตรของจังหวัดสระแก้วในไตรมาส 3 ปี 2564 มีอัตราการขยายตัวเพิ่มร้อยละ 1.5 เมื่อเทียบกับช่วงเวลาเดียวกันของปีที่ผ่านมา เป็นผลมาจากสาขาปศุสัตว์และสาขาบริการทางการเกษตรที่มีอัตราการขยายตัวร้อยละ 2.4 และ 4.6 ซึ่งแต่ละสาขามีสัดส่วนร้อยละ 41.6 และ 17.1 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP) ภาคเกษตร ตามลำดับ เนื่องจากการเพิ่มขึ้นของผลผลิต อาทิ น้ำมันดิบ ไข่ไก่ และไข่ไก่ ประกอบกับเกษตรกรมีการเพาะปลูกเพิ่มขึ้น และมีการเก็บเกี่ยวผลผลิตที่สำคัญเพิ่มขึ้น เช่น ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์และอ้อยโรงงาน ในส่วนของภาคการเกษตรสาขาพืช สาขาปาล์มและสาขาประมง มีแนวโน้มการเติบโตลดลงคิดเป็นร้อยละ 0.2, 31.9 และ 3.2 ตามลำดับ ซึ่งแต่ละสาขามีสัดส่วนร้อยละ 40.7, 0.5 และ 0.1 ของ GPP ภาคเกษตร ตามลำดับ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2564)

สถานการณ์การผลิตสินค้าเกษตรที่สำคัญของจังหวัดสระแก้ว พบว่า ผลผลิตมันสำปะหลังในไตรมาสที่ 3 ปี 2564 มีปริมาณผลผลิตอยู่ที่ 20,816 ตัน ซึ่งลดลงจากช่วงเดียวกันของปี 2563 ที่มีผลผลิตอยู่ที่ 22,074 ตัน หรือลดลงคิดเป็นร้อยละ 5.7 เนื่องจากประสบปัญหาภัยแล้ง และมีการระบาดของโรคใบด่างมันสำปะหลัง รวมถึงช่วงเก็บเกี่ยวเกิดฝนตกชุก ทำให้หัวมันสำปะหลังเน่าเสีย ทำให้ราคามันสำปะหลังเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 10.0 ด้านสาขาปศุสัตว์ ผลผลิตน้ำมันดิบในไตรมาส 3 ปี 2564 มีปริมาณการผลิตอยู่ที่ 13,173 ตัน เพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปี 2563 ที่มีผลผลิตอยู่ 12,666 ตัน หรือเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 4.2 เนื่องจากมีจำนวนโคนมรีดได้มากขึ้น ส่วนราคาน้ำมันดิบลดลงคิดเป็นร้อยละ 0.2 นอกจากนี้ ผลผลิตไข่ไก่ไตรมาส 3 ปี 2564 มีปริมาณ 1,742,181 ตัว เพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปีที่ผ่านมา ซึ่งมีผลผลิต 1,700,921 ตัว หรือเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 0.9 เนื่องจากตลาดส่งออกมีความต้องการบริโภคไข่ไก่เพื่อทดแทนสุกรที่เกิดโรคระบาดในประเทศเพื่อนบ้านมากขึ้น ส่วนราคาไข่ไก่ลดลงคิดเป็นร้อยละ 4.3 ในส่วนของสาขาประมง ผลผลิตปลานิลไตรมาส 3 ปี 2564 มีปริมาณ 50.0 ตัน ลดลงจากช่วงเดียวกันของปี 2563 ซึ่งมีผลผลิตอยู่ที่ 51.8 ตัน หรือลดลงคิดเป็นร้อยละ 3.2 เนื่องจากภัยแล้ง เกษตรกรจึงชะลอการเลี้ยง อัตราการปล่อยลูกพันธุ์จึงลดลง ประกอบกับสถานการณ์ด้านราคาปลานิลลดลง จึงส่งผลให้เกษตรกรเลี้ยงปลาเพิ่มในส่วน of ราคาปลานิลลดลงคิดเป็นร้อยละ 9.6 (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2564)

3) ภาคการบริการ

ในปี 2563 ผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคบริการทั้งหมดของจังหวัดสระแก้ว มีมูลค่า 26,703 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 56.00 ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปี 2563 ที่มีมูลค่าอยู่ที่ 25,907 คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 53.81 อัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.19 อย่างไรก็ตาม ในปี 2564 สาขาบริการทางการเกษตรมีแนวโน้มลดลง เนื่องจากมีการใช้บริการเครื่องจักรกลการเกษตรในกิจกรรม

การเก็บเกี่ยวในภาคการเกษตรลดลง โดยเฉพาะมันสำปะหลังประสบปัญหาโรคใบด่าง ส่งผลให้เนื้อที่เก็บเกี่ยวมันสำปะหลังลดลงคิดเป็นร้อยละ 3.6 (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2564)

- เศรษฐกิจการลงทุน

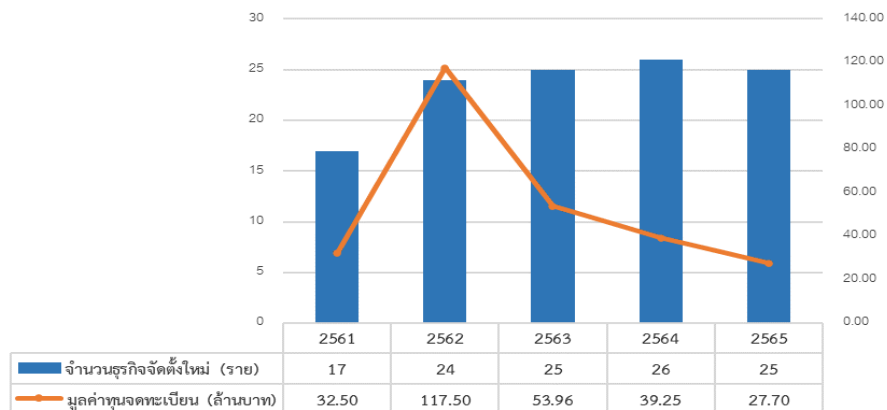
ปี 2565 จังหวัดสระแก้วมีโครงการที่ขอรับการส่งเสริมการลงทุนจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) 7 โครงการ วงเงินลงทุน 6,492.20 ล้านบาท และมีโครงการที่ได้รับการอนุมัติส่งเสริมการลงทุน จำนวน 3 โครงการ โดยมีวงเงินลงทุน 1,579.60 ล้านบาท มีอัตราการจ้างงาน จำนวน 146 คน ซึ่งโครงการที่ได้รับการอนุมัติ ได้แก่ กิจการผลิตหรือถนอมอาหาร เครื่องดื่ม วัตถุเจือปนอาหาร หรือสิ่งปรุงแต่งอาหาร กิจการผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติกสำหรับอุตสาหกรรม กิจการผลิตผลิตภัณฑ์โลหะรวมทั้งชิ้นส่วนโลหะ กิจการผลิตอาหารสัตว์หรือส่วนผสมอาหารสัตว์ (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน, 2565)

การลงทุนและจัดตั้งธุรกิจใหม่ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว ในปี 2565 มีจำนวนนิติบุคคลที่จัดตั้งธุรกิจใหม่ จำนวน 25 ราย ลดลงจากปี 2564 ที่มีจำนวน 26 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.85 ในขณะที่มูลค่าทุนจดทะเบียนธุรกิจที่จัดตั้งใหม่มีมูลค่า 27.70 ล้านบาท ลดลงจากปี 2564 ที่มีมูลค่าทุนจดทะเบียน 39.25 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 29.43 โดยในปี 2565 ประเภทธุรกิจที่มีการจัดตั้งใหม่สูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ธุรกิจก่อสร้างทั่วไป รองลงมาได้แก่ การขายปลีกทางอินเทอร์เน็ต และการขายส่งสินค้าทั่วไป ดังตารางที่ 2-2 และรูปที่ 2-5

ตารางที่ 2-2 จำนวนนิติบุคคลตั้งใหม่ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว

	2564	2565	อัตราการเปลี่ยนแปลงร้อยละ
จำนวนนิติบุคคล (ราย)	26	25	-3.85
ทุนจดทะเบียน (ล้านบาท)	39.25	27.70	-29.43

ที่มา: กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, 2565

รูปที่ 2-5 จำนวนธุรกิจจัดตั้งใหม่ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว ปี 2561 - 2565
ที่มา: กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, 2565

หากพิจารณาประเภทของธุรกิจที่ยังคงดำเนินธุรกิจอยู่ในและนอกเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว พบว่า ธุรกิจส่วนใหญ่เป็นธุรกิจประเภทขายปลีก/ขายส่ง คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 47.79 รองลงมาคือธุรกิจประเภทการบริการ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 42.04 และธุรกิจประเภทการผลิต คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 10.18 ตามลำดับ ในส่วนของขนาดธุรกิจ พบว่า ขนาดธุรกิจที่มีสัดส่วนมากที่สุดคือ ธุรกิจขนาดเล็ก คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 92.48 รองลงมาได้แก่ธุรกิจขนาดกลาง คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 6.64 และธุรกิจขนาดใหญ่คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 0.88 ตามลำดับ ดังตารางที่ 2-3

ตารางที่ 2-3 จำนวนธุรกิจและขนาดธุรกิจในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้วปี 2565

ธุรกิจ	ขนาดเล็ก (S)	ขนาดกลาง (M)	ขนาดใหญ่ (L)	รวม (ราย)	สัดส่วน (ร้อยละ)
การผลิต	21	2	0	23	10.18
ขายปลีก/ขายส่ง	94	12	2	108	47.79
บริการ	94	1	0	95	42.04
รวม	209	15	2	226	

ที่มา: กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, 2565

การลงทุนของต่างชาติที่ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว โดยในปี 2565 มูลค่าการลงทุนของต่างชาติในรูปแบบการถือหุ้นมีมูลค่า 381.47 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 23.39 ของมูลค่าการลงทุนทั้งหมด โดยต่างชาติที่มีการลงทุนสูงสุด 3 อันดับ ได้แก่ ญี่ปุ่น มีมูลค่าการ

ลงทุน 260.00 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 68.16 รองลงมาคือ สาธารณรัฐประชาชนจีน มีมูลค่าการลงทุน 37.59 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 9.86 และ แคนาดา มีมูลค่าการลงทุน 37.35 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 9.79 ตามลำดับ โดย 5 อันดับของประเภทธุรกิจที่ต่างชาติลงทุนในไทยสูงสุด ได้แก่ การผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ การขายส่งเกมและของเล่น การผลิตเสื้อผ้าชั้นนอก การขายส่งสิ่งทอเสื้อผ้า และการติดตั้งเครื่องจักรอุตสาหกรรม ดังตารางที่ 2-4

ตารางที่ 2-4 ประเภทธุรกิจ 5 อันดับแรกที่ต่างชาติลงทุนในนิติบุคคลที่จัดตั้งในไทยของเขตพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้วในปี 2565

ประเภท	จำนวน	นิติบุคคลคงอยู่		ต่างชาติ	
		ทุนจดทะเบียน (ล้านบาท)	ร้อยละ	ทุนจดทะเบียน (ล้านบาท)	ร้อยละ
1. การผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ	1	260.00	15.94	260.00	100.00
2. การขายส่งเกมและของเล่น	1	60.00	3.68	30.00	50.00
3. การผลิตเสื้อผ้าชั้นนอก	1	20.00	1.23	20.00	100.00
4. การขายส่งสิ่งทอเสื้อผ้า รองเท้า เครื่องหนังและของใช้ในครัวเรือน	3	24.00	1.47	15.00	62.50
5. การติดตั้งเครื่องจักรอุตสาหกรรมและอุปกรณ์	1	13.00	0.80	13.00	100.00

หมายเหตุ นิติบุคคลที่คงอยู่ หมายถึง จำนวนและทุนจดทะเบียนของนิติบุคคลที่ดำเนินกิจการอยู่ทั้งหมดของแต่ละธุรกิจ

ที่มา: กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, 2565

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

ผู้วิจัยได้จัดทำวิธีการดำเนินการวิจัยภายใต้หัวข้องานวิจัย แนวทางพัฒนากลยุทธ์ของธุรกิจในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ กรณีศึกษาจังหวัดสระแก้ว โดยสามารถแบ่งออกเป็นประเด็นต่างๆ ได้ดังนี้

- 3.1 ระเบียบวิธีวิจัย
- 3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยจะทำการศึกษาและวิเคราะห์ถึงแนวทางพัฒนากลยุทธ์ในการขับเคลื่อนพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ กรณีศึกษาจังหวัดสระแก้ว ซึ่งเป็นการวิจัยที่มุ่งเน้นหาข้อค้นพบหรือ รวบรวมข้อเท็จจริงและสารสนเทศ (Fact Finding and Information Gathering) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) รวมถึงการสังเกตการณ์เข้าไปมีส่วนร่วม (Participant Observation) เพื่อให้สามารถตอบโจทย์การศึกษารั้งนี้ได้อย่างครอบคลุม ทั้งนี้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องนั้นถูกนำมาใช้ประกอบการวิเคราะห์จึงสามารถแบ่งออกเป็น 2 แหล่งที่สำคัญ คือ แหล่งทุติยภูมิ และแหล่งปฐมภูมิ ดังต่อไปนี้

3.1.1 แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data)

นับเป็นข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมและศึกษาข้อมูลสถิติจากเอกสารที่มีการเผยแพร่ต่อสาธารณะของหน่วยงานที่สำคัญภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ จังหวัดสระแก้ว นอกจากนี้ทางผู้วิจัยยังรวบรวมข้อมูลที่เป็นแหล่งข้อมูลทุติยภูมิมาจากการทบทวนวรรณกรรมและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง หนังสือพิมพ์ วารสารทางวิชาการ และเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในหัวข้อนี้ รวมทั้งติดตามข่าวสารจากเว็บไซต์ในประเทศเป็นหลัก โดยได้ทำการตรวจสอบความถูกต้องจากแหล่งที่มาที่มีความน่าเชื่อถือและสามารถอ้างอิงได้

3.1.1.1 รวบรวมข้อมูลพื้นฐานของเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว และพื้นที่โดยรอบที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยข้อมูลในระดับผลิตภัณฑ์สาขาการผลิตของผู้ประกอบการในพื้นที่ศึกษาจากฐานข้อมูลทุติยภูมิที่หน่วยราชการทำการบันทึกและการออกแบบสำรวจเพื่อสอบถามผู้ผลิตในภาคการผลิตและบริการต่าง ๆ ที่มีศักยภาพในการเป็นผลิตภัณฑ์นำ (Product Champion) ในพื้นที่ศึกษาในปัจจุบันและอนาคต เพื่อคัดเลือกผลิตภัณฑ์/อุตสาหกรรมและบริการที่มีศักยภาพของพื้นที่ศึกษา

3.1.1.2 รวบรวมข้อมูลโครงสร้างอุตสาหกรรมด้านการผลิตสินค้าและบริการของพื้นที่ศึกษาจากฐานข้อมูลของจังหวัด กลุ่มจังหวัด ระบบบัญชีผลิตภัณฑ์มวลรวมของพื้นที่ศึกษา ข้อมูลด้านการบริโภคและราคาสินค้าของกระทรวงพาณิชย์ ข้อมูลการให้สินเชื่อธนาคาร ข้อมูลการลงทุนในด้านการค้า การผลิตสินค้าและบริการของภาครัฐและเอกชน ฯลฯ เพื่อวิเคราะห์หาศักยภาพของการผลิต-การขนส่งและการจัดการห่วงโซ่อุปทาน

3.1.1.3 รวบรวมข้อมูลพื้นฐานของเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว และพื้นที่โดยรอบที่เกี่ยวข้อง เช่น สภาพทางกายภาพของพื้นที่ กิจกรรมทางเศรษฐกิจสำคัญที่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจของพื้นที่ ทั้งด้านการผลิตภาคอุตสาหกรรมและเกษตรกรรม

การลงทุน การค้าซึ่งรวมถึงการค้าชายแดนและการค้าผ่านแดน การขนส่งโลจิสติกส์และการท่องเที่ยว ความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐานด้านสาธารณูปโภค สาธารณูปการ การผ่านแดน และข้อมูลระดับอำเภอ ระดับตำบลมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลรายพื้นที่ศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับขอบเขตพื้นที่ของเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน ควบคู่กับการใช้ข้อมูลระดับจังหวัด รวมทั้งการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสำคัญที่มีในปัจจุบันและที่มีแผนจะพัฒนาในอนาคตในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษและพื้นที่โดยรอบ

ข้อมูลที่ใช้ได้จากการรวบรวมข้อมูลและสถิติจากเอกสารที่มีการเผยแพร่ของหน่วยงานราชการที่สำคัญของไทยทั้งในระดับประเทศ ระดับภูมิภาค และระดับจังหวัด เช่น

- 1) กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรมการค้าต่างประเทศ สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ กรมวิชาการเกษตร
- 2) สำนักงานเกษตรจังหวัด สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด ด้านศุลกากร สมาคมท่องเที่ยว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ศูนย์บริการเบ็ดเสร็จแรงงานต่างด้าว ธนาคารแห่งประเทศไทยสำนักงานภาคเหนือ หอการค้าประจำจังหวัด เป็นต้น นอกจากนี้ ยังรวมถึงการทบทวนวรรณกรรมและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง (Literature Review) วารสารทางวิชาการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง หนังสือพิมพ์ หรือเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

3.1.2 แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data)

เพื่อการนำเสนอแนวทางในการพัฒนาพื้นที่ ที่จะช่วยเสริมสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่กิจกรรมทางเศรษฐกิจในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ จังหวัดสระแก้ว ผู้วิจัยจะทำการศึกษาร่วมกับกลุ่มโครงการศึกษาห่วงโซ่อุปทานภาคการผลิตและการบริการในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ และพื้นที่โดยรอบ โดยเป็นการศึกษาเก็บข้อมูลเชิงสำรวจประเภทลงพื้นที่ (Field Study) การสำรวจเชิงวิเคราะห์ (Analytic Survey) การสัมภาษณ์ (In-Depth Interview) เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการศึกษาและวิเคราะห์ถึงแนวทางพัฒนากลยุทธ์ในการขับเคลื่อนพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสระแก้ว ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1.2.1 การลงพื้นที่ (Field Study)

ในขั้นตอนการลงพื้นที่นั้นทางผู้วิจัยจะทำหลังจากที่ได้รวบรวมข้อมูลจากทุติยภูมิ เพื่อนำมาสนับสนุนการสำรวจด้วยวิธีการลงพื้นที่ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลแบบปฐมภูมิ โดยในขั้นตอนนี้จะทำการลงสำรวจพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสระแก้ว เพื่อทำความเข้าใจถึงลักษณะพื้นที่ โครงสร้าง ห่วงโซ่อุปทาน รวมถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อโอกาสและอุปสรรคในการขับเคลื่อนพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสระแก้ว เพื่อให้สามารถวางแผนและพัฒนา กลยุทธ์ให้เหมาะสมกับสถานะการแข่งขันในปัจจุบัน ดังนั้นการสำรวจด้วยวิธีนี้ทำให้ผู้วิจัยจะสามารถได้รับข้อมูลด้านปฐมภูมิอย่างชัดเจนผ่านการเก็บข้อมูลบนระบบ Online Platform เพื่อให้สามารถต่อยอดนำไปวิเคราะห์ในส่วนอื่นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3.1.2.2 การสำรวจเชิงวิเคราะห์ (Analytic Survey)

ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่นำเชื่อถือจากการประชุมเชิงปฏิบัติการ และการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) บุคลากร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ที่มีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ถึงการเชื่อมโยงของห่วงโซ่อุปทาน สักยภาพ/โอกาสของพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสระแก้ว

3.1.2.3 การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และแบบสอบถาม (Questionnaire)

ด้านการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก และการเก็บแบบสอบถามนั้น ผู้วิจัยจะทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ร่วมกับการเก็บแบบสอบถามจากผู้เกี่ยวข้องหลัก (Key Informant) โดยจะมีการแบ่งกลุ่มตัวอย่างผู้ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสระแก้ว ตั้งแต่กลุ่มต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ซึ่งจะทำการสัมภาษณ์กับผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนในห่วงโซ่อุปทานการผลิตและบริการในพื้นที่เป้าหมาย ซึ่งผู้วิจัยจะ

สัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง หรือ Semi-Structured Question โดยกำหนดคำถามให้ครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการศึกษาทั้งหมด อีกทั้งยังเป็นคำถามปลายเปิดที่ผู้ถูกสัมภาษณ์จะสามารถตอบคำถามได้อย่างชัดเจนและตรงประเด็น เพื่อนำข้อมูลที่ได้อาวิเคราะห์หาเหตุปัจจัยต่าง ๆ ที่จะส่งผลต่อศักยภาพ/โอกาสของพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษต่อไป

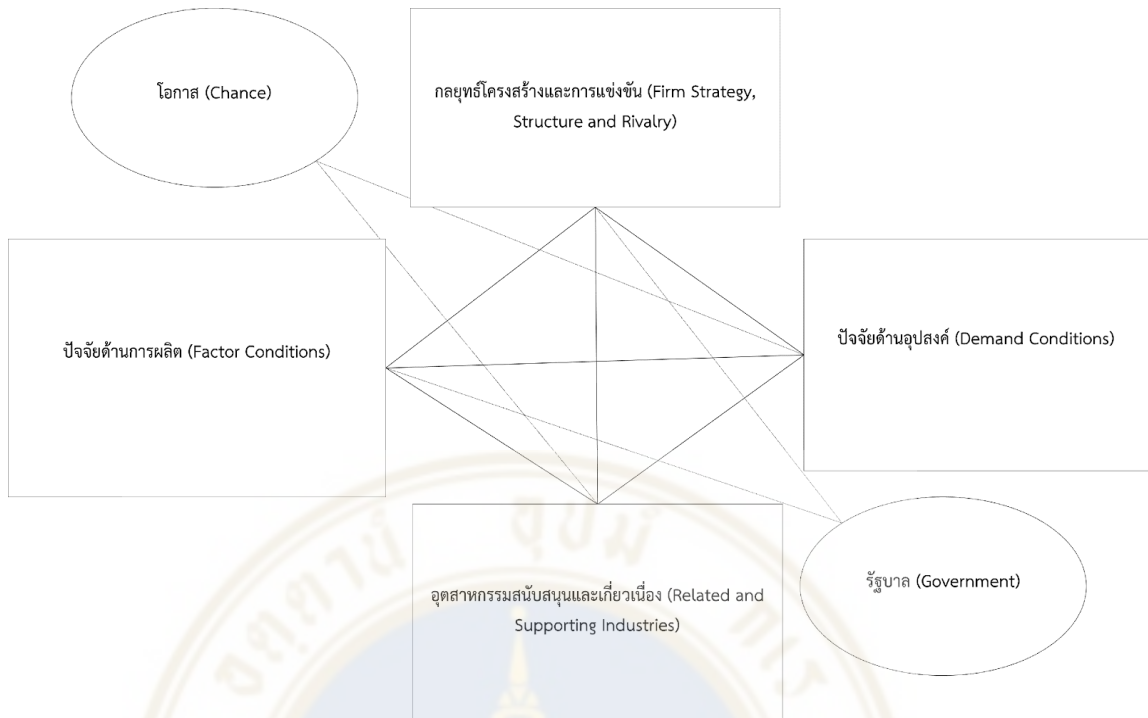
3.1.3 การวิเคราะห์ศักยภาพ โอกาสและข้อจำกัดของพื้นที่ศึกษา SWOT Analysis

การใช้ SWOT Analysis (Albert Humphrey, 1960s) เป็นเครื่องมือสำหรับการวิเคราะห์ปัจจัยของทางด้านจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการขับเคลื่อนพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสระแก้ว ซึ่งจะช่วยให้เห็นถึงศักยภาพ ความสามารถ สถานการณ์ต่างๆของเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสระแก้วรวมไปถึงพื้นที่โดยรอบจากจุดแข็งและโอกาสที่ปรากฏ และทำให้ต่อยอดไปถึงการกำหนดแนวทางหรือกลยุทธ์ในการปรับปรุงจุดอ่อนและป้องกันอุปสรรคให้การพัฒนาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้นในอนาคต

3.1.4 แบบจำลองเพชร (Diamond Model)

แบบจำลองเพชร (Diamond Model) ซึ่งเป็นแนวคิดสำหรับการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมในอุตสาหกรรม แสวงหาโอกาสและรับรู้อุปสรรคเพื่อที่จะหาทางปรับปรุงแก้ไข เพื่อที่จะให้ผลผลิต (Productivity) สูงขึ้น โดยการวิเคราะห์ด้วย Diamond Model จะประกอบด้วยปัจจัยภายนอก 4 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยด้านอุปสงค์ (Demand Conditions), ปัจจัยด้านการผลิต (Factor Conditions), อุตสาหกรรมสนับสนุนและเกี่ยวเนื่อง (Related and Supporting Industries), และบริบทด้านยุทธศาสตร์ โครงสร้าง และการแข่งขัน (Context for Firm Strategy and Rivalry) เข้ากับการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งสามารถวิเคราะห์ผลกระทบของการพัฒนาห่วงโซ่อุปทานรายสาขาในพื้นที่ศึกษาและพื้นที่อื่นๆ ในประเทศ

นอกจากนี้ที่ปรึกษาจะใช้การคาดการณ์อนาคต (Foresight) ของการจัดการห่วงโซ่อุปทาน ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการคาดการณ์และสร้างภาพอนาคตที่มีโอกาสเกิดขึ้นในระยะกลางและระยะยาว รวมถึงข้อเสนอแนะต่างๆ และความคิดเห็นที่ได้จากการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการและการลงพื้นที่สัมภาษณ์ในแต่ละพื้นที่ศึกษามาใช้ในการวิเคราะห์สถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดในปัจจุบัน เพื่อหาแนวทางการเพิ่มมูลค่าของห่วงโซ่อุปทานของสินค้าและบริการในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ และพื้นที่โดยรอบ

บทที่ 4

การวิเคราะห์ผลการวิจัย

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นบุคลากรของภาครัฐ เอกชน ผู้ประกอบการ และ วิชาทกิจชุมชนในพื้นที่จังหวัดสระแก้วเป็นกรณีศึกษา ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาในรูปแบบวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้วิธีการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth interview) กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 54 ท่าน โดยถามตอบจากความรู้ ประสบการณ์ และมุมมองของกลุ่มตัวอย่าง จากนั้นนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์จนสามารถนำเสนอเป็นผลการศึกษาอันแสดงถึงปัจจัยที่จะเป็นแนวทางในการพัฒนากลยุทธ์ทางธุรกิจในการขับเคลื่อนพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสระแก้ว ดังต่อไปนี้

- 4.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างผู้ให้สัมภาษณ์
- 4.2 กรอบคำถามเกี่ยวกับห่วงโซ่อุปทานภาคการผลิตและบริการในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว
- 4.3 การวิเคราะห์ห่วงโซ่อุปทานพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว

4.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างผู้ให้สัมภาษณ์

ผู้วิจัยทำการวิจัยโดยสอบถามความเห็นจากกลุ่มผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนห่วงโซ่อุปทานภาคการผลิตและบริการในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคาย

ตารางที่ 4-1 ข้อมูลของตัวอย่างผู้ให้สัมภาษณ์

ลำดับ	ตำแหน่ง	หน่วยงาน
1	หัวหน้าสำนักงานสระแก้ว	สำนักงานจังหวัดสระแก้ว
2	เจ้าหน้าที่	สำนักงานจังหวัดสระแก้ว
3	นักวิชาการศุลกากรชำนาญการ	ด่านศุลกากรกอร์รัฐประเทศ
4	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ	สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดสระแก้ว
5	คลังจังหวัดสระแก้ว	สำนักงานคลังจังหวัดสระแก้ว
6	นักวิชาการเงินและบัญชีชำนาญการ	สำนักงานคลังจังหวัดสระแก้ว

ตารางที่ 4-1 ข้อมูลของตัวอย่างผู้ให้สัมภาษณ์ (ต่อ)

ลำดับ	ตำแหน่ง	หน่วยงาน
7	นักวิชาการคลังปฏิบัติการ	สำนักงานคลังจังหวัดสระแก้ว
8	เจ้าหน้าที่การศึกษาประจำรัฐณู ประเทศ	สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัด สระแก้ว
9	เกษตรและสหกรณ์จังหวัดสระแก้ว	สำนักงานเกษตรและสหกรณ์ จังหวัดสระแก้ว
10	แรงงานจังหวัดสระแก้ว	สำนักงานแรงงานจังหวัดสระแก้ว
11	นักวิชาการแรงงานปฏิบัติการ	สำนักงานแรงงานจังหวัดสระแก้ว
12	นักวิชาการแรงงาน	สำนักงานแรงงานจังหวัดสระแก้ว
13	นักวิเคราะห์นโยบายวางแผน	องค์การบริหารส่วนจังหวัดสระแก้ว
14	รองนายกอบต.หันทราย	องค์การบริหารส่วนตำบลหันทราย
15	นายกองค์การบริหารส่วนตำบล คลองน้ำใส	องค์การบริหารส่วนตำบลคลองน้ำใส
16	นายกองค์การบริหารตำบล ทับพริก	องค์การบริหารส่วนตำบลทับพริก
17	รองปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ท่าข้าม	องค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้าม
18	รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล เมืองไผ่	องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่
19	อบต.เมืองไผ่	องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่
20	นายกองค์การบริหารส่วนตำบล หนองสังข์	องค์การบริหารส่วนตำบลหนองสังข์
21	ปลัดเทศบาลฯ	เทศบาลเมืองอรัญญูประเทศ
22	นักพัฒนาชุมชนชำนาญการ	สำนักงานเทศบาลตำบลบ้านด่าน
23	ผู้อำนวยการกองช่าง	สำนักงานเทศบาลตำบลบ้านด่าน
24	รองนายกเทศมนตรี	เทศบาลตำบลป่าไร่
25	รองปลัดเทศบาล	เทศบาลตำบลป่าไร่

ตารางที่ 4-1 ข้อมูลของตัวอย่างผู้ให้สัมภาษณ์ (ต่อ)

ลำดับ	ตำแหน่ง	หน่วยงาน
26	นักพัฒนาชุมชน	เทศบาลตำบลป่าไร่
27	นายกองค์การบริหารส่วนตำบล	องค์การบริหารส่วนตำบลฝักชะ
28	ผู้อำนวยการกองช่าง	องค์การบริหารส่วนตำบลฝักชะ
29		วิสาหกิจชุมชนสมุนไพรออร์แกนิก เขาลงกรรจ์
30	ผู้จัดการวิสาหกิจชุมชนแปรรูปอ้อย คั้นน้ำ	วิสาหกิจชุมชนแปรรูปอ้อยคั้นน้ำ บ้านห้วยโจด
31	ประธานวิสาหกิจชุมชนบ้านห้วย โจด	วิสาหกิจชุมชนแปรรูปอ้อยคั้นน้ำ บ้านห้วยโจด
32	ประธานวิสาหกิจชุมชน	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มโคเนื้อเป็องบูรพา บ้านนางาม2
33		วิสาหกิจชุมชนกลุ่มโคเนื้อเป็องบูรพา บ้านนางาม2
34		วิสาหกิจชุมชนปลาร้า ปลาสาม
35		วิสาหกิจชุมชนปลาร้า ปลาสาม
36	รองประธานหอการค้าจังหวัด สระแก้ว	หอการค้าจังหวัดสระแก้ว
37	ประธานเจ้าหน้าที่ฝ่ายปฏิบัติการ	บริษัท โพรเฟสชันแนล เวสต์ เทคโนโลยี 1999 จำกัด (มหาชน)
38	กรรมการผู้จัดการ	บริษัท เอ็กซ์ตรีม วิชชั่น เอ็นจิเนียริง จำกัด
39		บริษัท เอ็กซ์ตรีม วิชชั่น เอ็นจิเนียริง จำกัด
40	ผู้ช่วยผู้จัดการฝ่ายพลังงาน	บริษัท เอลิท คราฟท์ เปเปอร์ จำกัด
41	หัวหน้าแผนกทรัพยากรบุคคล	บริษัท เอ็มมูรพา จำกัด

ตารางที่ 4-1 ข้อมูลของตัวอย่างผู้ให้สัมภาษณ์ (ต่อ)

ลำดับ	ตำแหน่ง	หน่วยงาน
42	นายกก่อตั้งสมาคมธุรกิจท่องเที่ยวและบริการจังหวัดสระแก้ว	สมาคมธุรกิจท่องเที่ยวและบริการจังหวัดสระแก้ว
43	กรรมการ	สมาคมธุรกิจท่องเที่ยวและบริการจังหวัดสระแก้ว
44	ค้ายาขนหน้าด่าน	สมาคมธุรกิจท่องเที่ยวและบริการจังหวัดสระแก้ว
45	หัวหน้าแผนกระบบมาตรฐาน	สมาคมธุรกิจท่องเที่ยวและบริการจังหวัดสระแก้ว
46	จป.วิชาชีพ	บริษัทชูบุชี (ประเทศไทย) จำกัด
47		บจก.น้ำตาลนิวกวางสู่นหลี จำกัด
48		บจก.น้ำตาลนิวกวางสู่นหลี จำกัด
49		บจก.น้ำตาลนิวกวางสู่นหลี จำกัด
50	ผู้รักษาการแทนรองอธิการบดีฝ่ายวิทยาเขตสระแก้ว	มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว
51	รองผู้อำนวยการ	วิทยาลัยเทคนิคสระแก้ว
52	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ	สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
53	นักวิเคราะห์แผนและนโยบายปฏิบัติการ	สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
54	นักวิเคราะห์แผนและนโยบายปฏิบัติการ	สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

4.2 กรอบคำถามและผลศึกษาเกี่ยวกับห่วงโซ่อุปทานภาคการผลิตและบริการในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว

จัดทำการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) หัวข้อเรื่อง “การคาดการณ์อนาคต (Foresight) ต่อการปรับเปลี่ยนห่วงโซ่อุปทาน และแนวทางการเพิ่มมูลค่าของห่วงโซ่อุปทานของสินค้าและบริการในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษในอนาคต” โดยมีประเด็นคำถามที่จะใช้ในการสัมภาษณ์ (Semi-structured Interview Questions) จะมีการแบ่งออกเป็น 3 ประเด็นหลัก ดังนี้

1) สถานการณ์ปัจจุบันของการจัดการ ไซ่อุปทานของธุรกิจ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษและพื้นที่โดยรอบ

2) อดีต ปัจจุบัน และอนาคต (Foresight) ของการจัดการ โกรจัดการห่วงไซ่อุปทาน
และแนวทางการเพิ่มมูลค่าของห่วงไซ่อุปทานของสินค้าและบริการในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษและ
พื้นที่โดยรอบ

3) แนวทางการพัฒนา และข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อการจัดการห่วงไซ่อุปทาน
และเพิ่มมูลค่าของห่วงไซ่อุปทานของสินค้าและบริการในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษและพื้นที่
โดยรอบ

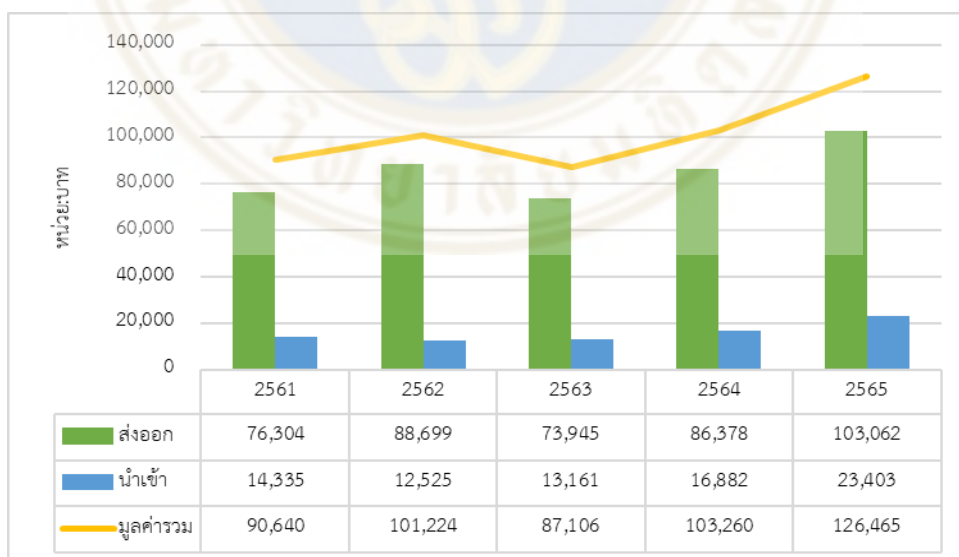
4.3 การวิเคราะห์ห่วงไซ่อุปทานพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว

4.3.1 สินค้าและบริการที่สำคัญ และห่วงไซ่อุปทานในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ สระแก้วและในประเทศเพื่อนบ้านบริเวณชายแดน

4.3.1.1 การค้าและการลงทุน

- การค้าในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้วและพื้นที่โดยรอบ

1) สถิติการค้าชายแดนในจังหวัดหนองคาย

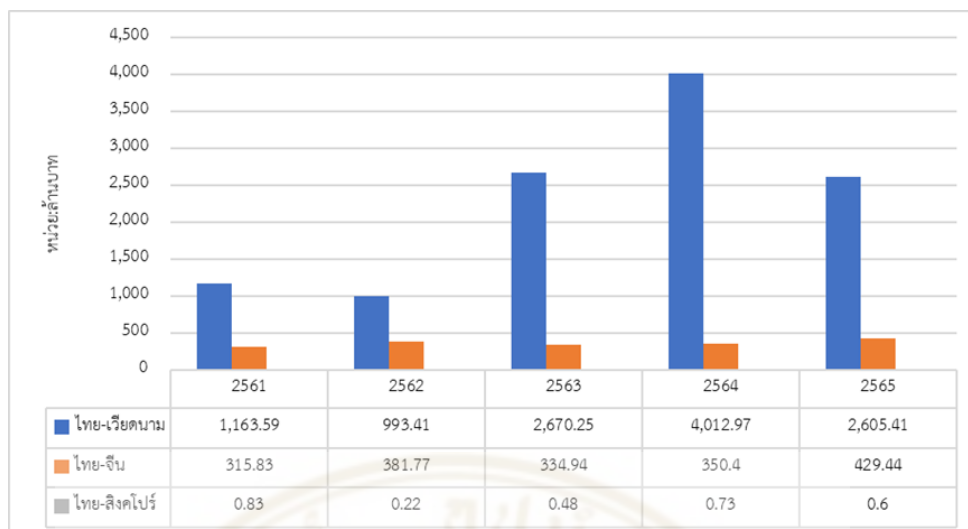
รูปที่ 4-1 ภาพรวมมูลค่าการนำเข้า-ส่งออก ของการค้าชายแดนระหว่างประเทศไทยและกัมพูชา ณ
จังหวัดสระแก้ว ปี 2560 - 2565

ที่มา: กรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ (2566)

ภาพรวมของการค้าชายแดนในจังหวัดสระแก้ว พบว่า มูลค่าการนำเข้า-ส่งออก ในปี 2565 จังหวัดสระแก้วมีมูลค่าการค้ารวมถึง 126,465 ล้านบาท ซึ่งมีแนวโน้มการเติบโตเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 22.47 เมื่อเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมา และด้านศุลกากรของจังหวัดสระแก้วยังถือว่าเป็นด่านที่มีดุลการค้ากับประเทศกัมพูชามากที่สุด เมื่อพิจารณาถึงประเภทสินค้าที่มีการส่งออกไปยังประเทศกัมพูชาจากด่านอรัญประเทศ พบว่า สินค้าส่วนใหญ่เป็นสินค้าประเภทรถยนต์ อุปกรณ์และส่วนประกอบอุตสาหกรรม มีมูลค่าการส่งออกทั้งหมดอยู่ที่ 103,062.12 ล้านบาท โดยมูลค่าของสินค้าที่มีการส่งออกมากที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ รถยนต์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ มีมูลค่า 17,695.53 ล้านบาท รองลงมาได้แก่ รถจักรยานยนต์และส่วนประกอบ มีมูลค่า 6,145.75 ล้านบาท เครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์มีมูลค่า 5,916.46 ล้านบาท เครื่องยนต์สันดาปภายในแบบลูกสูบ และส่วนประกอบ มีมูลค่า 5,898.74 ล้านบาท และยานพาหนะอื่น ๆ และส่วนประกอบ มีมูลค่า 4,247.86 ล้านบาท ตามลำดับ ในขณะที่สินค้านำเข้าส่วนใหญ่เป็นสินค้าอะลูมิเนียมและผลิตภัณฑ์ มีมูลค่าการนำเข้าทั้งหมดอยู่ที่ 23,402.89 ล้านบาท โดยมูลค่าของสินค้านำเข้ามากที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ อะลูมิเนียมและผลิตภัณฑ์ มีมูลค่า 6,684.67 ล้านบาท รองลงมาได้แก่ ผักและของปรุงแต่งจากผัก มีมูลค่า 5,467.52 ล้านบาท ทองแดงและผลิตภัณฑ์ มีมูลค่า 1,684.19 ล้านบาท ส่วนประกอบ และอุปกรณ์รวมทั้งโครงรถและตัวถัง มีมูลค่า 964.41 ล้านบาท และเสื้อผ้าสำเร็จรูป มีมูลค่า 919.84 ล้านบาท ตามลำดับ

2) สถิติการค้าผ่านแดนในจังหวัดสระแก้ว

จากการศึกษาสถิติการค้าผ่านแดนด้านศุลกากรอรัญประเทศ ของจังหวัดสระแก้ว พบว่า ในปี 2565 มูลค่าการค้าผ่านแดนไทย-เวียตนาม โดยมีมูลค่ารวมการค้าผ่านแดนมูลค่า 2,605.41 ล้านบาท ซึ่งลดลงจากปี 2564 คิดเป็นร้อยละ 54 รองลงมา คือ มูลค่าการค้าผ่านแดนไทย-จีน เพิ่มขึ้น โดยมีมูลค่ารวมในการค้าผ่านแดนอยู่ที่ 429.44 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2564 คิดเป็นร้อยละ 18.35 และมูลค่าการค้าผ่านแดนไทย-สิงคโปร์ มีมูลค่า 0.6 ล้านบาท ซึ่งลดลง จากปี 2564 คิดเป็นร้อยละ 18 ตามลำดับ ดังรูปที่ 4-2

รูปที่ 4-2 ภาพรวมมูลค่าการค้าผ่านแดนนำเข้า-ส่งออกโดยรวม คำนวณจากการออรัประเทศ ณ จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามรายประเทศ 2561-2565

ที่มา: กรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ (2566)

รายการสินค้าที่มีการนำเข้าผ่านแดนไทย-เวียดนาม 5 อันดับแรก ของ คำนวณจากการออรัประเทศ ในปี 2565 ได้แก่ คอนแทคเลนส์และเลนส์ มีมูลค่า 1,184.18 ล้านบาท รองลงมาคือ สารปรุงแต่งที่ใช้หล่อลื่นหรือเป็นตัวเร่งปฏิกิริยา มีมูลค่า 331.84 ล้านบาท ผ้าทออื่น ๆ มูลค่า 148.35 ล้านบาท เครื่องใช้เบ็ดเตล็ดอื่น ๆ มูลค่า 119.53 ล้านบาท และสบู่และผงซักฟอก มูลค่า 49.46 ล้านบาท ตามลำดับ

- การลงทุนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้วและพื้นที่โดยรอบ

1) การลงทุน

1.1) การขอรับการส่งเสริมการลงทุนจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI)

ตั้งแต่ปี 2558 จนถึง ปี 2565 จังหวัดสระแก้วมีโครงการที่ยื่นขอรับการส่งเสริมการลงทุน (BOI) จำนวน 96 โครงการ มูลค่าเงินลงทุน 45,105.60 ล้านบาท และมีโครงการที่ได้รับอนุมัติการลงทุนจำนวน 124 มูลค่าเงินลงทุน 44,915.70 ล้านบาท โดยในปี 2565 จังหวัดสระแก้วมีได้รับการอนุมัติส่งเสริมการลงทุนแล้ว จำนวน 3 โครงการ โดยมูลค่าการลงทุน 1,579.60 ล้านบาท จากโครงการที่ขอรับการส่งเสริมการลงทุนจำนวน 7 โครงการ โดยมูลค่าการลงทุนอยู่ที่ 6,492.20 ล้านบาท มูลค่าทุนจดทะเบียนรวม 153.60 ล้านบาท ซึ่งเป็นทุนจดทะเบียนของนักลงทุนชาวไทย และมีอัตราการจ้างงานชาวไทย 146 คน ส่วนใหญ่เป็นการลงทุนในกิจการผลิตหรือถนอมอาหาร เครื่องดื่ม วัตถุดิบอาหาร หรือสิ่งปรุงแต่งอาหาร กิจการผลิตผลิตภัณฑ์

พลาสติกสำหรับอุตสาหกรรม กิจกรรมผลิตผลิตภัณฑ์โลหะรวมทั้งชิ้นส่วนโลหะ กิจกรรมผลิตอาหารสัตว์หรือส่วนผสมอาหารสัตว์ (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน, 2565)

1.2) การลงทุนและจัดตั้งธุรกิจใหม่

ในเขตพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษสระแก้วในปี 2565 มีจำนวนนิติบุคคลที่จัดตั้งธุรกิจใหม่จำนวน 25 ราย ซึ่งลดลงจากปี 2564 ที่มีจำนวน 26 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.85 และมีมูลค่าทุนจดทะเบียนธุรกิจที่จัดตั้งใหม่ มีมูลค่า 27.70 ล้านบาท ลดลงจากปี 2564 คิดเป็นร้อยละ 29.43 โดยในปี 2565 ประเภทธุรกิจที่มีการจัดตั้งใหม่สูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ธุรกิจก่อสร้างทั่วไป รองลงมาได้แก่ การขายปลีกทางอินเทอร์เน็ต และการขายส่งสินค้าทั่วไป นอกจากนี้ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา ตั้งแต่ปี 2561 จนถึงปี 2565 พบว่า ในปี 2564 มีจำนวนธุรกิจจัดตั้งใหม่สูงสุด โดยมีจำนวนนิติบุคคลที่จัดตั้งธุรกิจใหม่จำนวน 26 ราย ในขณะที่ปี 2562 มีมูลค่าทุนจดทะเบียนธุรกิจที่จัดตั้งใหม่สูงสุด โดยมีมูลค่า 117.70 ล้านบาท ราย โดยเป็นผลมาจากศักยภาพของพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษสระแก้วที่สามารถเชื่อมโยงกับฝั่งกัมพูชา มีเขตเศรษฐกิจพิเศษปอยเปต-โอเนียง ซึ่งห่างจากชายแดน 40 กิโลเมตร อีกทั้งสระแก้วยังมีตลาดการค้าชายแดนขนาดใหญ่ในการแลกเปลี่ยนสินค้า ส่งผลให้มูลค่าการลงทุนในช่วงเวลาดังกล่าวมีมูลค่าสูง และเมื่อพิจารณาจำนวนธุรกิจที่ยังคงดำเนินธุรกิจอยู่ในและนอกเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว พบว่า จำนวนธุรกิจที่ยังคงดำเนินธุรกิจอยู่ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ มีจำนวน 226 ราย คิดเป็นร้อยละ 9.63 โดยแบ่งเป็นธุรกิจที่จัดตั้งอยู่ในพื้นที่อำเภออรัญประเทศ (3 ตำบล) จำนวน 213 ราย คิดเป็นร้อยละ 9.08 และอยู่ที่พื้นที่อำเภอวัฒนานคร (1 ตำบล) จำนวน 13 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.55 ในส่วนของจำนวนธุรกิจที่ยังคงดำเนินธุรกิจอยู่นอกเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ มีจำนวน 2,121 ราย คิดเป็นร้อยละ 90.37 ของธุรกิจทั้งหมดที่ยังคงดำเนินการอยู่ในจังหวัดสระแก้ว ซึ่งส่วนใหญ่เป็นธุรกิจขนาดเล็กและขนาดกลาง (SMEs) ที่ประกอบกิจการขายปลีก/ขายส่งเป็นหลักคิดเป็นร้อยละ 99.12

1.3) การลงทุนของต่างชาติที่จัดตั้งในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว

การลงทุนของชาวต่างชาติที่จัดตั้งธุรกิจในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว ในปี 2565 มูลค่าการลงทุนของต่างชาติในรูปแบบการถือหุ้นมีมูลค่า 381.47 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 23.37 ของมูลค่าการลงทุนทั้งหมด โดยต่างชาติที่มีการลงทุนสูงสุด 3 อันดับ ได้แก่ ญี่ปุ่น มีมูลค่าการลงทุน 260.00 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 68.16 รองลงมาคือ สาธารณรัฐประชาชนจีน มีมูลค่าการลงทุน 37.59 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 9.86 และแคนาดา มีมูลค่าการลงทุน 37.35 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 9.79 ตามลำดับ โดย 5 อันดับของประเภทธุรกิจที่ต่างชาตินลงทุนในไทยสูงสุด ได้แก่ การผลิตผลิตภัณฑ์ยางอื่น ๆ การขายส่งเกมและของเล่น การผลิตเสื้อผ้าชั้นนอก การ

ขายส่งสิ่งทอเสื้อผ้า รองเท้า เครื่องหนังและของใช้ในครัวเรือน และการติดตั้งเครื่องจักร
อุตสาหกรรมและอุปกรณ์

2) อุตสาหกรรมและบริการ

2.1) ภาคอุตสาหกรรม

ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้วมีโรงงานอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์
จากพืชมากที่สุด จำนวน 28 แห่ง รองลงมา ได้แก่ โรงงานอุตสาหกรรมอาหาร จำนวน 15 แห่ง และ
โรงงานอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์อโลหะ จำนวน 13 แห่ง โดยมีรายละเอียดดังตารางที่ 4-2

ตารางที่ 4-2 จำนวนโรงงานอุตสาหกรรมในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว

ลำดับที่	กลุ่มอุตสาหกรรม	จำนวน (โรงงาน)
1	ผลิตภัณฑ์จากพืช	28
2	อุตสาหกรรมอาหาร	15
3	ผลิตภัณฑ์อโลหะ	13
4	แปรรูปไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้	12
5	ผลิตยานพาหนะและอุปกรณ์รวมทั้งการซ่อมยานพาหนะและ อุปกรณ์	11
6	อุตสาหกรรมเครื่องดัด	8
7	เคมีภัณฑ์และผลิตภัณฑ์เคมี	7
8	ผลิตเครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์	5
9	เครื่องเรือนหรือเครื่องตกแต่งในอาคารจากไม้ แก้ว ยาง หรือ โลหะอื่นๆ	5
10	ผลิตภัณฑ์จากปิโตรเลียม	4
11	ยางและผลิตภัณฑ์ยาง	3
12	ผลิตภัณฑ์โลหะ	3
13	ผลิตภัณฑ์จากปิโตรเลียม	4
14	อุตสาหกรรมเครื่องแต่งกาย ยกเว้นรองเท้า	2
15	ผลิตเครื่องจักรและเครื่องกล	2

ตารางที่ 4-2 จำนวนโรงงานอุตสาหกรรมในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว (ต่อ)

ลำดับที่	กลุ่มอุตสาหกรรม	จำนวน (โรงงาน)
16	ผลิตหนังสัตว์และผลิตภัณฑ์จากหนังสัตว์	1
17	ผลิตภัณฑ์พลาสติก	1
18	การผลิตอื่น ๆ	56
รวม		179

จากตารางที่ 4-2 จะเห็นได้ว่าอุตสาหกรรมในพื้นที่เป็นอุตสาหกรรมที่ไม่ใช่อุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง แต่เป็นอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานเข้มข้นโดยเฉพาะแรงงานกัมพูชาไร้ทักษะ และเมื่อพิจารณาจากภาพรวมของจังหวัดสระแก้วอุตสาหกรรมมีลักษณะเดียวกันอย่างใดก็ได้ ในฝั่งกัมพูชามีแรงงานที่สามารถรองรับการลงทุนในอุตสาหกรรมในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้วและพื้นที่โดยรอบ นอกจากนี้ กัมพูชามีเขตเศรษฐกิจพิเศษหลายแห่งบริเวณชายแดนซึ่งสามารถร่วมดำเนินกิจกรรมการผลิตกับเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้วและพื้นที่โดยรอบในลักษณะอุตสาหกรรมการผลิตร่วม (Co-production) และเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้วและพื้นที่โดยรอบมีผลผลิตทางการเกษตรที่สำคัญ ได้แก่ อ้อย ข้าว มันสำปะหลัง ข้าวโพด ซึ่งสามารถนำมาป้อนอุตสาหกรรมการผลิตในพื้นที่ได้

4.3.2 โครงสร้างพื้นฐานของการขนส่งและการเชื่อมโยงโลจิสติกส์

1) ทางถนน

จังหวัดสระแก้วมีทางหลวงแผ่นดินผ่านจังหวัดดังนี้

- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 33 (ถนนสุวรรณศร) ผ่านอำเภอเมืองสระแก้ว อำเภอวัฒนานครและอำเภออรัญประเทศ
- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 317 (สระแก้ว-จันทบุรี) ผ่านอำเภอเมืองสระแก้ว อำเภอวังน้ำเย็นและอำเภอวังสมบูรณ์
- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 348 (อรัญประเทศ-บุรีรัมย์) ผ่านอำเภออรัญประเทศ อำเภอตาพระยาและอำเภอโคกสูง นอกจากนี้ จังหวัดสระแก้วมีเส้นทางหลวงชนบทรวม 64 สายทาง ระยะทางรวม 1,085.93 กิโลเมตร ซึ่งอยู่ภายใต้การดูแลของแขวงทางหลวงชนบทสระแก้ว ศูนย์บำรุงทางหลวงชนบทวังสมบูรณ์ ศูนย์บำรุงทางหลวงชนบทโคกสูง และศูนย์บำรุงทางหลวงชนบทสระขวัญ (แผนพัฒนาจังหวัดสระแก้ว (พ.ศ.2566-2570))

2) ทางรถไฟ

การคมนาคมระบบราง การเดินรถไฟ (ไทย-กัมพูชา) โดยจังหวัดสระแก้ว ได้มีการปรับปรุงทางรถไฟ ช่วงชุมทางแก่งคอย-คลองสีกองเกล้า-สุดสะพานคลองลึก (รวมสะพานข้ามคลองลึก) การรถไฟแห่งประเทศไทยดำเนินการปรับปรุงทางในส่วนของฝั่งไทยแล้วเสร็จ โดยเหลือส่วนงานก่อสร้าง Missing Link ฝั่งกัมพูชา (ปอยเปต-คลองลึก) จากการผลักดันให้เปิดโครงการรถไฟสายอรัญประเทศซึ่ง ทางรถไฟสายนี้เป็นทางรถไฟสาย EEC ตอนบน ออกจากหัวลำโพง (กรุงเทพฯ) ผ่านลาดกระบัง แล้วเข้าฉะเชิงเทรา ต่อมายังปราจีนบุรี และสระแก้ว เชื่อมโยงกับด่านชายแดนไทย-กัมพูชา ที่อำเภออรัญประเทศ โดยนักท่องเที่ยวจะสามารถเดินทางจากกรุงเทพฯ ผู้ชายแดนด่านอรัญประเทศ ได้ภายในเวลาเพียง 4 ชั่วโมง นอกจากรถไฟสายนี้จะเป็นประโยชน์ในเรื่องของการท่องเที่ยวและการค้าชายแดนแล้ว ยังจะเป็นประโยชน์กับนักลงทุนที่ต้องการเข้ามาลงทุนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว ซึ่งล่าสุดหลายประเทศก็ให้ความสนใจจังหวัดสระแก้วที่เป็นจังหวัดที่อยู่ในพื้นที่ EEC และได้สิทธิประโยชน์เช่นเดียวกับจังหวัด EEC อื่นๆ ในภาคตะวันออกด้วยเช่นเดียวกัน โดยประโยชน์ของรถไฟที่จะเชื่อมต่อกับประเทศกัมพูชานั้น มีประโยชน์มหาศาล เช่น การขนส่งสินค้าที่สะดวก ลดต้นทุนการขนส่งจากกรุงเทพฯ ถึงกรุงพนมเปญได้นอกเหนือไปจากนี้ ยังสามารถกระจายสินค้าไปยังประเทศ อื่น ๆ อาทิ เวียดนาม และ จีนได้ในอนาคต

4.3.1.3 สินค้าและบริการที่มีศักยภาพ

1) ด้านสินค้า

จังหวัดสระแก้วพึ่งพาภาคการเกษตรเป็นหลัก โดยจังหวัดสระแก้วมีพืชเศรษฐกิจหลัก ได้แก่ ข้าวนาปี ข้าวโพด มันสำปะหลัง อ้อย ยูคาลิปตัส พืชผัก และผลไม้ สำหรับผลไม้ที่มีชื่อเสียง ได้แก่ แคนตาลูป ชมพู กระท้อน เป็นต้น ซึ่งอุตสาหกรรมของจังหวัดสระแก้วส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมแปรรูปผลิตภัณฑ์จากพืช อุตสาหกรรมอาหาร อุตสาหกรรมแปรรูปไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้ อุตสาหกรรมการผลิตภัณฑ์อโลหะ และอื่น ๆ นอกจากนี้จังหวัดสระแก้วได้ดำเนินงานโครงการเมืองสมุนไพรอย่างต่อเนื่อง โดยเริ่มต้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2560 จนถึง ปัจจุบัน โดยมีการพัฒนาแหล่งปลูกสมุนไพรที่มีมาตรฐานและได้รับการรับรองมาตรฐานการปลูกด้านต่าง ๆ เช่น มาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (SDGsPGs) การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practices: GAP) และ สมาพันธ์เกษตรอินทรีย์นานาชาติ (International Federation of Organic Agriculture Movements – IFOAM) ซึ่งแสดงให้เห็นผลการดำเนินงาน ที่ก้าวหน้าขึ้นเป็นลำดับ ในส่วนของสัตว์เศรษฐกิจของจังหวัดจังหวัดสระแก้วมีการทำปศุสัตว์ซึ่งได้กระจายอยู่ในหลายพื้นที่โดยปศุสัตว์ที่สำคัญของจังหวัด ได้แก่ โคเนื้อ โคนม กระบือ สุกร ไก่ และเป็ด โดยในปี

2563 สัตว์เศรษฐกิจที่สำคัญในจังหวัดได้แก่ โคเนื้อ โดยเลี้ยงมากที่ อำเภอโคกสูง และอำเภอวัฒนานคร ส่วนโคนมเลี้ยงมากที่อำเภอวังน้ำเย็นและอำเภอวังสมบูรณ์ (สำนักงานจังหวัดสระแก้ว, 2564)

จากการประชุมเชิงปฏิบัติการจังหวัดสระแก้ว พบว่า จังหวัดสระแก้วเป็นแหล่งเพาะปลูกพืชเศรษฐกิจหลายชนิด ได้แก่ อ้อย ข้าว โปด มันสำปะหลัง ปาล์มน้ำมัน และสินค้าปศุสัตว์ ได้แก่ โค ไก่ และสุกร ดังนั้นการให้ความรู้และสร้างการรับรู้แก่คนในชุมชนในเรื่องเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ การส่งเสริมและสนับสนุนเกษตรกรปลูกอ้อย รวมไปถึงการปรับให้มีการนำเครื่องจักรเข้ามาใช้ในการเก็บเกี่ยวผลผลิต และมีมาตรฐานด้านสินค้าเกษตรจะสามารถทำให้ผู้ประกอบการ เกษตรกร และวิสาหกิจชุมชนสามารถสร้างรายได้จากการทำการเกษตรได้มากยิ่งขึ้น

2) ด้านบริการ

จากการประชุมเชิงปฏิบัติการจังหวัดสระแก้ว พบว่า ภาคอุตสาหกรรมและบริการ ที่สำคัญของจังหวัดสระแก้ว ได้แก่ อุตสาหกรรมโรงงานน้ำตาล ในส่วนของการบริการที่มีความสำคัญได้แก่ การบริการด้านขนส่งสินค้า การนำเข้า-ส่งออก โดยเฉพาะอย่างยิ่งตลาดโรงเกลือซึ่งเป็นจุดศูนย์กลางในการรวบรวมและกระจายสินค้าขนาดใหญ่ของจังหวัดสระแก้ว ดังนั้นจังหวัดสระแก้วควรมีการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมที่เชื่อมโยงระหว่างจังหวัดสระแก้วและกรุงเทพฯ รวมไปถึงสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ และการจัดการตลาดโรงเกลือให้มีความเป็นระบบและทันสมัยมากยิ่งขึ้น เพื่อเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจในภาคบริการของจังหวัดสระแก้ว และเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาในจังหวัดสระแก้ว

4.4 ศักยภาพ โอกาส และข้อจำกัดของพื้นที่ และกิจกรรมสำคัญที่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจพื้นที่เขต

พัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการจังหวัดสระแก้ว สถิติการนำเข้า-ส่งออก เพื่อให้เห็นถึงสถานการณ์ด้านเศรษฐกิจของจังหวัดและเขตเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว ตลอดจนทราบถึงปัญหา อุปสรรค โอกาส และข้อจำกัดของพื้นที่เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนากลยุทธ์ของธุรกิจในพื้นที่ ให้สามารถเพิ่มมูลค่าของสินค้าและบริการในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้วและพื้นที่โดยรอบ โดยมีรายละเอียดดังนี้

4.4.1 โอกาส

- 1) จังหวัดสระแก้วมีอาณาเขตพื้นที่ชายแดนติดกับประเทศกัมพูชา เป็นประตูการค้าชายแดนที่สามารถขยายการค้า การลงทุนเชื่อมโยงไปยังหลายประเทศ ทั้งกัมพูชา เวียดนาม จีน และประเทศอื่น ๆ โดยรอบ
- 2) มีแหล่งรวบรวมและการกระจายสินค้าขนาดใหญ่ของจังหวัด (ตลาดโรงเกลือ) รวมถึงมีแหล่งนิคมอุตสาหกรรม
- 3) เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ วัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงเกษตรและยังมีความโดดเด่นในความหลากหลายของชาติพันธุ์ ทำให้พื้นที่ในจังหวัดมีวิถีชีวิต ประเพณี และศิลปวัฒนธรรมที่มีความน่าสนใจ และสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้
- 4) เป็นแหล่งผลิตพืชพลังงานทดแทน อาทิ อ้อย ข้าวโพด มันสำปะหลัง ปาล์ม และมีผลผลิตอุตสาหกรรมปศุสัตว์ที่สำคัญ อาทิ โคเนื้อ ไก่ และหมู
- 5) อุตสาหกรรมส่วนใหญ่ในจังหวัดสระแก้วเป็นอุตสาหกรรมเบาและมีแรงงานที่เพียงพอ
- 6) ระบบการโลจิสติกส์และการขนส่งสินค้าเอื้อต่อประโยชน์ต่อนักลงทุน และมีสิ่งอำนวยความสะดวกต่อการขนส่งสินค้า
- 7) เป็นศูนย์กลางการกระจายสินค้าที่เป็นระบบและมีมาตรฐาน ซึ่งสามารถเชื่อมโยงไปยังพื้นที่ EEC ได้ นอกจากนี้ปัจจุบันจังหวัดสระแก้วกำลังจะมีจุดผ่อนปรนเพิ่มเพื่อใช้เป็นเส้นทางเชื่อมสินค้าไปประเทศเพื่อนบ้าน
- 8) เป็นพื้นที่เพาะปลูกสมุนไพรหลายชนิด โดยวิสาหกิจชุมชนทั้ง 9 อำเภอ จำนวน 14 กลุ่ม มีสมาชิกจำนวน 298 ราย พื้นที่ปลูก 450 ไร่ พืชสมุนไพรที่สำคัญ ได้แก่ ขมิ้นชันพันธุ์แดงสยาม มะระจีนก ฟ้าทะลายโจร ในปี 2563 สามารถสร้างมูลค่ากว่า 19 ล้านบาท โดยมีการทำสัญญาซื้อขายล่วงหน้ากับหลายบริษัท และหน่วยงานองค์กรภาครัฐ ที่มีความต้องการปริมาณมากและเพิ่มขึ้นทุกปี

จากการรวบรวมข้อมูลของที่ปรึกษาและจากมุมมองของภาครัฐ เอกชน รวมถึงผู้ประกอบการ สถานศึกษา และวิสาหกิจชุมชน ในพื้นที่จังหวัดสระแก้ว ด้านโอกาสสามารถสรุปได้ว่า จังหวัดสระแก้วเป็นจังหวัดที่มีศักยภาพทั้งในด้านของพื้นที่ที่ติดกับชายแดน อีกทั้งยังเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพสูงสำหรับการพัฒนาอุตสาหกรรมเบา และมีแรงงานเพียงพอ ซึ่งเอื้อต่อการลงทุนในพื้นที่ โดยสามารถเชื่อมโยงไปยังพื้นที่ EEC รวมถึงพื้นที่โดยรอบ และประเทศเพื่อนบ้านได้อย่างสะดวก เป็นแหล่งวัตถุดิบตั้งต้นของสินค้าเกษตร มีแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ และการท่องเที่ยวเชิงเกษตร รวมถึงมีระบบโครงสร้างพื้นฐานการคมนาคมที่มีความพร้อม

และอำนวยความสะดวกต่อการค้าชายแดน อีกทั้งยังเป็นจุดศูนย์กลางการกระจายสินค้าที่เป็นระบบ และมีมาตรฐานที่สามารถเชื่อมโยงไปยังประเทศเพื่อนบ้านได้ ซึ่งสามารถเชื่อมโยงไปยัง ด้วย โอกาสเหล่านี้ทำให้จังหวัดสระแก้วสามารถเชื่อมโยงไปยังพื้นที่โดยรอบและประเทศชายแดนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.4.2 อุปสรรค

1) ขาดการส่งเสริมและพัฒนาองค์ความรู้แก่เกษตรกรในด้านการเกษตร รวมถึงยังขาด การสนับสนุนจากภาครัฐ และขาดการควบคุมกลไกทางการตลาดที่มีประสิทธิภาพ

2) ข้อจำกัดด้าน โครงสร้างพื้นฐาน อาทิ เส้นทางรถขนส่งทางถนนที่เชื่อมโยงระหว่าง สระแก้วและกรุงเทพฯ ยังไม่เอื้ออำนวยต่อการขนส่ง รวมถึงระบบสาธารณูปโภคที่ยังไม่ครอบคลุม ในบางพื้นที่

3) เกษตรกร บุคลากรในชุมชนยังขาดการรับรู้ การสร้างความเข้าใจ เกี่ยวกับ ความหมายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ รวมถึงสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ

4) ปัญหาเรื่องการเดินทาง และขนส่งสินค้าข้ามแดนด้วยรถไฟ ถึงแม้ว่าจังหวัด สระแก้วจะมีเส้นทางรถไฟเชื่อมมาจากภาคกลาง จนถึงจุดผ่านแดนแต่ไม่สามารถผ่านแดนข้ามไปยัง กัมพูชาได้ ต้องมีการเปลี่ยนขบวนรถไฟ ทั้งการเดินทางและโดยเฉพาะอย่างยิ่งการขนส่งสินค้า ทำให้เกิดค่าใช้จ่ายที่เพิ่มมากขึ้นเนื่องจากต้องเพิ่มค่าขนย้ายสินค้าจากรถไฟไทยไปยังรถไฟกัมพูชา มากไปกว่านั้นยังทำให้เพิ่มเวลาในการตรวจสอบสินค้าและทำเอกสารผ่านแดนของสินค้า

5) ข้อจำกัดด้านด่านศุลกากรแห่งใหม่ที่ยังไม่สามารถเปิดให้บริการได้ ส่งผลให้จังหวัด ขาดรายได้จากมูลค่าเศรษฐกิจที่คาดการณ์ว่าจะเติบโตขึ้นจากการเปิดด่านศุลกากรเพิ่มเติม จาก ปัญหาดังกล่าวส่งผลให้ภาคเอกชนที่มีความสนใจที่จะเข้ามาลงทุนในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษยังไม่ กล้าตัดสินใจเข้ามาลงทุน

จากข้อมูลข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า ถึงแม้พื้นที่จังหวัดสระแก้วจะมีศักยภาพทาง แต่ ยังคงประสบปัญหาในหลาย ๆ ด้าน เช่นกัน โครงสร้างพื้นฐาน อาทิ เส้นทางรถขนส่งทางถนนที่ เชื่อมโยงระหว่างสระแก้วและกรุงเทพฯ ยังไม่เอื้ออำนวยต่อการขนส่ง รวมถึงระบบสาธารณูปโภค ที่ยังไม่ครอบคลุมในบางพื้นที่ อีกทั้งเกษตรกร บุคลากรในชุมชนยังขาดการรับรู้ การสร้างความ เข้าใจ เกี่ยวกับความหมายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ รวมถึงสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ รวมไปถึงข้อจำกัด ด้านพื้นที่ ผังเมือง เอกสารสิทธิ์ที่ดิน ดังนั้นทั้งภาครัฐและเอกชน ควรมีการวางแผนพัฒนา ปรับปรุง ในเรื่องของผังเมือง และส่งเสริมให้เศรษฐกิจในจังหวัดสระแก้วมีการเติบโตเพิ่มมากขึ้น รวมถึงควร

มีการปรับปรุงในด้านการให้สิทธิประโยชน์ครอบคลุมกับผู้ประกอบการรายเก่า อาจทำให้มีนักลงทุนเพิ่มขึ้น ผู้ประกอบการมีการขยายกิจการการผลิตเพิ่มขึ้นได้

4.4.3 สินค้าและบริการที่มีศักยภาพในอนาคต

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการจังหวัดสระแก้ว สถิติการนำเข้า-ส่งออก เพื่อให้เห็นถึงสถานการณ์ด้านเศรษฐกิจของจังหวัดและเขตเศรษฐกิจพิเศษ ให้สามารถเพิ่มมูลค่าของสินค้าและบริการในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้วและพื้นที่โดยรอบ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) ด้านเกษตร

(1.1) จังหวัดสระแก้วมีพื้นที่ทำการเกษตรค่อนข้างมากอีกทั้งยังเป็นแหล่งผลิตวัตถุดิบตั้งต้น ดังนั้นควรมีการส่งเสริมเกษตรกรให้มีการลดต้นทุนด้วยการประหยัดจากขนาด (Economy of Scale) จากพื้นที่แปลงขนาดใหญ่และควรมีการส่งเสริมอุตสาหกรรมที่สามารถต่อยอดมาจากผลผลิตผลิตทางการเกษตร เนื่องจากสามารถนำเข้าสินค้าเกษตรมาจากประเทศเพื่อนบ้านได้

(1.2) ควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนการปรับปรุงพันธุ์พืช ให้มากยิ่งขึ้น เพื่อลดการนำเข้าจากประเทศเพื่อนบ้านและสร้างรายได้ให้กับเกษตรกร ชุมชน และกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

2) ด้านสินค้า การท่องเที่ยว และการบริการ

(2.1) ส่งเสริมและสนับสนุนเทคโนโลยีที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาผลผลิตทางการเกษตรและการแปรรูปผลผลิตให้มีคุณภาพและมาตรฐานมากยิ่งขึ้น

(2.2) ส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงบำบัดรักษาสุขภาพและความงาม ทั้งที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ อย่างครบถ้วน เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการเดินทางเข้ามาใช้บริการ

(2.3) ส่งเสริมและสนับสนุนด้านการทำการตลาด และประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดสระแก้ว รวมถึงพัฒนามาตรฐานในด้านความปลอดภัย ให้มีกฎหมายการท่องเที่ยวที่มีความชัดเจน

(2.4) ควรมีการจัดตั้งโรงงานจัดขยะพลาสติกให้ชัดเจน เพื่อลดปัญหาปริมาณขยะสะสมในพื้นที่ และเพื่อปรับภูมิทัศน์ให้มีความสวยงาม

3) ด้านการค้าและการลงทุน

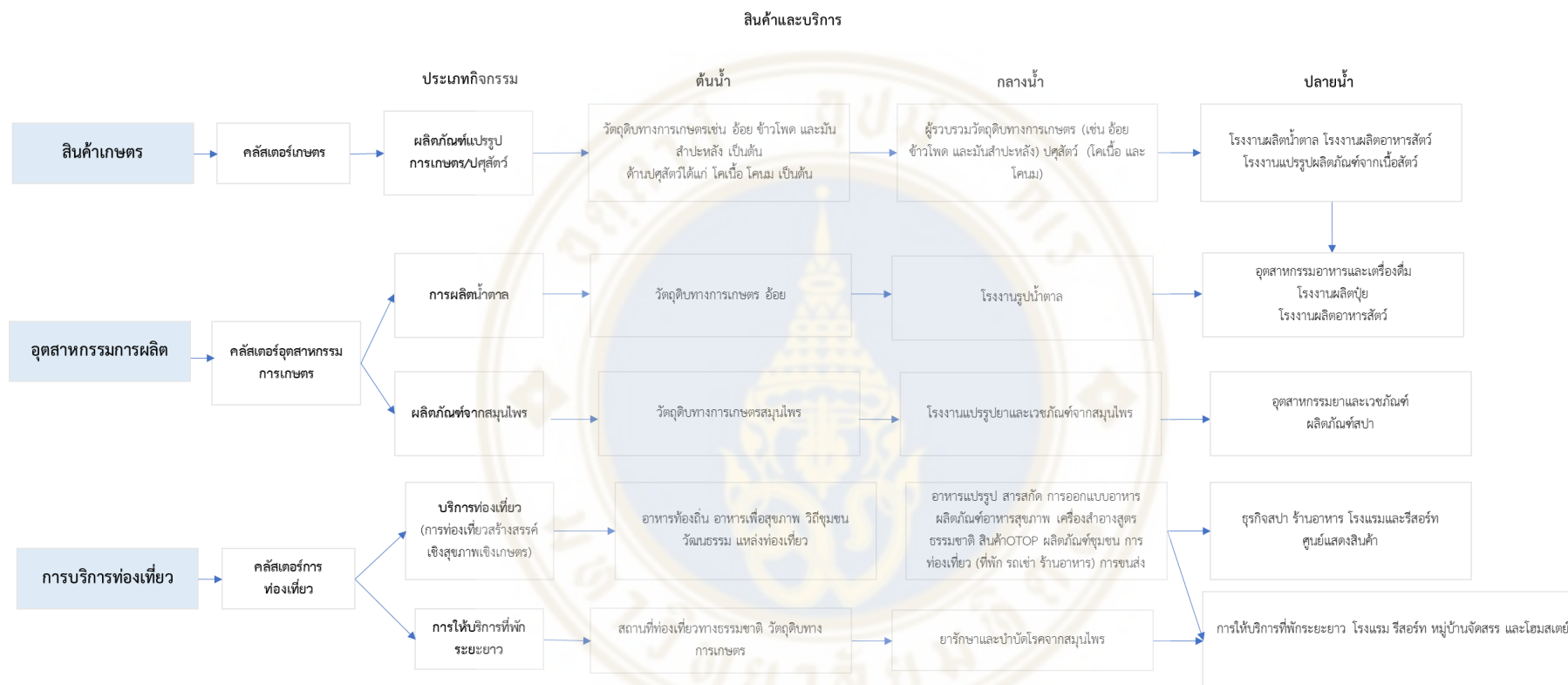
(3.1) พัฒนาโครงข่ายระบบโลจิสติกส์ โครงสร้างพื้นฐานและระบบสาธารณูปโภคต่าง ๆ ให้ครอบคลุม ปรับปรุงและซ่อมแซมเส้นทางต่าง ๆ ที่สามารถเชื่อมโยงไปยังจังหวัดอื่น ๆ รวมไปถึง

ถึงขยายขอบเขตพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษให้ครอบคลุมทั้งจังหวัด เพื่อให้ง่ายต่อการพัฒนา
อุตสาหกรรมประเภทต่าง ๆ และเพื่อให้เอื้อประโยชน์ต่อคนในพื้นที่และนักลงทุน

(3.2) ควรจัดตั้งคณะกรรมการเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษเพื่อขับเคลื่อนพื้นที่และ
รูปแบบการดำเนินให้มีความรวดเร็วมากยิ่งขึ้น

(3.3) พัฒนาการขนส่งสินค้าระบบรถไฟรางคู่เพื่อให้เอื้อประโยชน์ต่อผู้ประกอบการ
ในการขนส่งสินค้าและเพื่อเป็นการดึงดูดให้นักลงทุนเข้ามาลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษสระแก้วให้
มากยิ่งขึ้น

รูปที่ 4-3 ห่วงโซ่คุณค่าของสินค้าและบริการเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว

ที่มา : รวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัย (2566)

จากรูปที่ 4-3 พบว่า จังหวัดสระแก้ว มีสินค้าและบริการสำคัญที่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจ โดยการขับเคลื่อนเศรษฐกิจนี้ สินค้าและบริการหลักที่ควรสนับสนุนให้เกิดในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว ประกอบด้วย

กิจกรรมที่ 1 สินค้าเกษตร

สินค้า : ผลไม้แปรรูปน้ำตาล ผลไม้แปรรูปทางการเกษตร เช่น การแปรรูปมันสำปะหลังและข้าวโพด

กิจกรรมที่ 2 อุตสาหกรรมการผลิต

สินค้า : การแปรรูปน้ำตาล และ การแปรรูปผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร

กิจกรรมที่ 3 การท่องเที่ยว

สินค้า : ผลิตภัณฑ์ชุมชน เช่น อาหารถิ่น ผลไม้แปรรูป สินค้า OTOP ของที่ระลึกจากภูมิปัญญาท้องถิ่น งานหัตถกรรม เช่น ผ้าทอ เป็นต้น

บริการ : ธุรกิจโรงแรม รีสอร์ท ร้านอาหาร จัดเลี้ยง บริการขนส่ง สาธารณะ ศูนย์การเรียนรู้และแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม วิถีชุมชน การท่องเที่ยวชุมชน การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวเชิงเกษตร เป็นต้น

จะเห็นได้ว่า ผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรภายในจังหวัดสระแก้วมีผลผลิตที่เป็นวัตถุดิบขั้นต้นเพื่อนำไปแปรรูปในอุตสาหกรรมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นอ้อย ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มันสำปะหลัง เป็นต้น โดยจะถูกส่งไปยังอุตสาหกรรมในพื้นที่จังหวัดสระแก้ว พื้นที่โดยรอบ และภูมิภาคอื่น ๆ ต่อไป ในส่วนของภาคอุตสาหกรรมของจังหวัดสระแก้วโดยเฉพาะการแปรรูปน้ำตาล และการแปรรูปผลิตภัณฑ์สมุนไพร มีการใช้วัตถุดิบตั้งต้นทั้งจากในประเทศเพื่อทำการแปรรูปเป็นสินค้าสำเร็จรูป และจำหน่ายต่อไป นอกจากนี้จังหวัดสระแก้วยังมีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ อาทิ ปราสาทศักดิ์ก้อกรม อุทยานแห่งชาติปางสีดา และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เป็นต้น โดยสถานที่ท่องเที่ยวเหล่านี้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายด้านธรรมชาติ วัฒนธรรม ประเพณี ชาติพันธุ์ วิถีชีวิต ชุมชนและเป็นแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญของประเทศ

4.5 การคัดเลือกสินค้าและบริการเป้าหมายในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเบื้องต้น โดยใช้ข้อมูลสถิติของจังหวัดสระแก้ว อาทิ ผลผลิตมวลรวมจังหวัด จำนวนโรงงานอุตสาหกรรม ปริมาณพื้นที่เพาะปลูก สินค้าเกษตร สถิติด้านปศุสัตว์ สถิติด้านการประมง และ อุตสาหกรรมที่ได้รับการสนับสนุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษ ประกอบกับการลงพื้นที่ศึกษา การสัมภาษณ์เชิงลึก และ การจัดประชุมกลุ่มย่อย ภายในพื้นที่ศึกษาเพื่อนำข้อมูลที่ได้

จากทุกภาคส่วนมาวิเคราะห์เพื่อคัดเลือก สินค้าและบริการที่มีศักยภาพของเขตเศรษฐกิจพิเศษ สระแก้วและพื้นที่โดยรอบ

จังหวัดสระแก้วมีพื้นที่เพาะปลูกมันสำปะหลัง และสัดส่วนของลานมันสำปะหลัง โรงงานแป้งมันสำปะหลัง และโรงงานมันสำปะหลังอัดเม็ดในภาคต่าง ๆ ของประเทศไทยในปี พ.ศ. 2559 พบว่า ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นภาคที่มีพื้นที่เพาะปลูกมันสำปะหลังมากที่สุดในไทยโดยมีพื้นที่เพาะปลูก 4,867,828 ไร่ จังหวัดที่มีพื้นที่เพาะปลูกมากที่สุดได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดชัยภูมิ และจังหวัดอุบลราชธานี ตามลำดับ ในขณะที่ภาคกลางเป็นภาคที่มีพื้นที่เพาะปลูกมันสำปะหลังมากเป็นอันดับสองของประเทศ จำนวน 2,347,731 ไร่ โดยจังหวัดที่มีพื้นที่เพาะปลูกมากที่สุด ได้แก่ จังหวัดกาญจนบุรี สระแก้ว และลพบุรี ตามลำดับ สำหรับภาคเหนือเป็นภาคที่มีพื้นที่เพาะปลูกมากเป็นอันดับสามของประเทศ จำนวน 2,099,435 ไร่ ซึ่งจังหวัดที่มีพื้นที่เพาะปลูกมากที่สุด ได้แก่ จังหวัดกำแพงเพชร นครสวรรค์ และเพชรบูรณ์ ตามลำดับ

สำหรับจำนวนลานมันสำปะหลัง โรงงานแป้งมันสำปะหลัง และโรงงานมันสำปะหลังอัดเม็ดนั้น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นภาคที่มีจำนวนโรงงานแป้งมันสำปะหลังและลานมันสำปะหลังมากที่สุดในประเทศ สอดคล้องกับจำนวนพื้นที่เพาะปลูกของภาค โดยมีโรงงานแป้งมันสำปะหลังจำนวน 69 โรงงาน หรือคิดเป็นร้อยละ 60 ของโรงงานแป้งมันสำปะหลังทั่วประเทศ และมีลานมันสำปะหลังจำนวน 157 แห่ง หรือคิดเป็นร้อยละ 49 ของจำนวนลานมันสำปะหลังทั่วประเทศ ในขณะที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีโรงงานมันสำปะหลังอัดเม็ดเพียง 14 โรงงาน (ร้อยละ 25 ของโรงงานมันสำปะหลังอัดเม็ดทั่วประเทศ) ซึ่งคิดเป็นสัดส่วนที่น้อยที่สุดเมื่อเทียบกับจำนวนโรงงานมันสำปะหลังอัดเม็ดในภาคกลาง และภาคเหนือ

จากการศึกษาเบื้องต้นพบว่าความต้องการมันสำปะหลังในตลาดโลกนั้นมีความต้องการสูง โดยตลาดหลักของประเทศไทยได้แก่ประเทศจีน ซึ่งมันสำปะหลังอาทิ มันเส้น แป้งมัน จะทำการส่งออกผ่านท่าเรือแหลมฉบังไปยังประเทศจีนต่อไป

ในส่วนของอุตสาหกรรมอ้อยและน้ำตาลเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตรที่สำคัญของไทย ซึ่งที่ผ่านมาอุตสาหกรรมอ้อยและน้ำตาลของไทยมีการพัฒนาและเติบโตอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นผลจากความร่วมมือของผู้เล่นในประเทศ ปีการผลิต 2564/65 มีพื้นที่ปลูกอ้อยทั่วประเทศในเขตพื้นที่สำรวจรวม 47 จังหวัด จำนวน 11,022,348 ไร่ ซึ่งมีพื้นที่เพิ่มขึ้นจากปีก่อนจำนวน 159,738 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 1.47 อย่างไรก็ตามจากสถิติการผลิตอ้อยและน้ำตาลทรายปีการผลิต 2564/65 (ณ วันที่ 25 เม.ย. 65) พบว่า ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีปริมาณอ้อยส่งโรงงานมากที่สุด รองลงมาคือภาคกลาง และภาคเหนือ ในขณะที่เดียวกันอ้อยโรงงานเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดสระแก้ว มีจำนวนเกษตรกรผู้ปลูกอ้อย 11,205 ครัวเรือน พื้นที่เพาะปลูก 314,080 ไร่

ผลผลิต 3,372,329 ตัน ผลผลิตเฉลี่ย 10,737 กิโลกรัม/ไร่ (กรกฎาคม 2564) พื้นที่ปลูกอ้อยครอบคลุมพื้นที่อำเภอวังสมบูรณ์ อำเภอลองหาด อำเภอตาพระยา อำเภอวัฒนานคร อำเภออรัญประเทศ อำเภอเขาฉกรรจ์ และอำเภอวังน้ำเย็น เกษตรกรชาวไร่อ้อยโรงงานในจังหวัดสระแก้วเก็บเกี่ยวผลผลิตส่งขายโรงงานน้ำตาล 2 แห่งในอำเภอวังสมบูรณ์ และ อำเภอวัฒนานคร ในช่วงฤดูหีบอ้อย 4 เดือน ระหว่างเดือนธันวาคม-มีนาคมของทุกปี ที่ผ่านมากลุ่มผู้ผลิตอ้อยโรงงานมักประสบปัญหาขาดแคลนแรงงานในการตัดอ้อย รวมทั้งขาดแคลนเทคโนโลยีเครื่องจักรที่ทันสมัยในการตัดอ้อย จึงใช้วิธีเผาต้นอ้อยเพื่อให้แรงงานสามารถตัดอ้อยได้ง่ายและรวดเร็ว ทำให้เกิดปัญหาหมอกควันและฝุ่นละออง ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของเกษตรกรและประชาชนทั่วไป (เทคโนโลยีชาวบ้าน, 2564)

จากการวิเคราะห์ผล พบว่า สินค้าและบริการที่มีศักยภาพของเขตเศรษฐกิจพิเศษสระแก้วและพื้นที่โดยรอบ ได้แก่ มันสำปะหลังและอ้อยโรงงาน ซึ่งพืชดังกล่าวเป็นพืชเศรษฐกิจหลักของจังหวัดและเป็นหนึ่งในสินค้าเกษตรที่สามารถสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกรได้

4.5.1 การวิเคราะห์สถานการณ์การตลาด (BCG Matrix)

ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้แนวคิด BCG Matrix ที่ออกแบบโดย Boston Consulting Group (1986) มาใช้ในการวิเคราะห์สถานการณ์การตลาดของสินค้าและบริการในเขตเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว โดยใช้ข้อมูลจากผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP) ข้อมูลพื้นที่เพาะปลูก ข้อมูลปริมาณผลผลิตทางการเกษตร ข้อมูลจำนวนอุตสาหกรรมที่จัดตั้งในพื้นที่ รวมถึงข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์หน่วยงานภาครัฐ เอกชน และผู้ประกอบการจากการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการในพื้นที่ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการคัดเลือกสินค้าและบริการที่มีศักยภาพในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ

จากการวิเคราะห์สามารถสถานการณ์การตลาดของสินค้าและบริการในเขตเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว (เบื้องต้น) สามารถสรุปได้ดังรูปที่ 4-4 โดยมีรายละเอียดดังนี้

Star ได้แก่ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และมันสำปะหลัง เนื่องจากเป็นอุตสาหกรรมที่มีส่วนแบ่งทางการตลาดสูง และมีอัตราการเติบโตสูง ซึ่งเป็นผลผลิตทางการเกษตรที่สามารถสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกรและคนในพื้นที่ได้ อีกทั้ง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และมันสำปะหลัง เป็นพืชเศรษฐกิจสำคัญของจังหวัดสระแก้วและมีพื้นที่เพาะปลูก รวมถึงปริมาณผลผลิตสูง

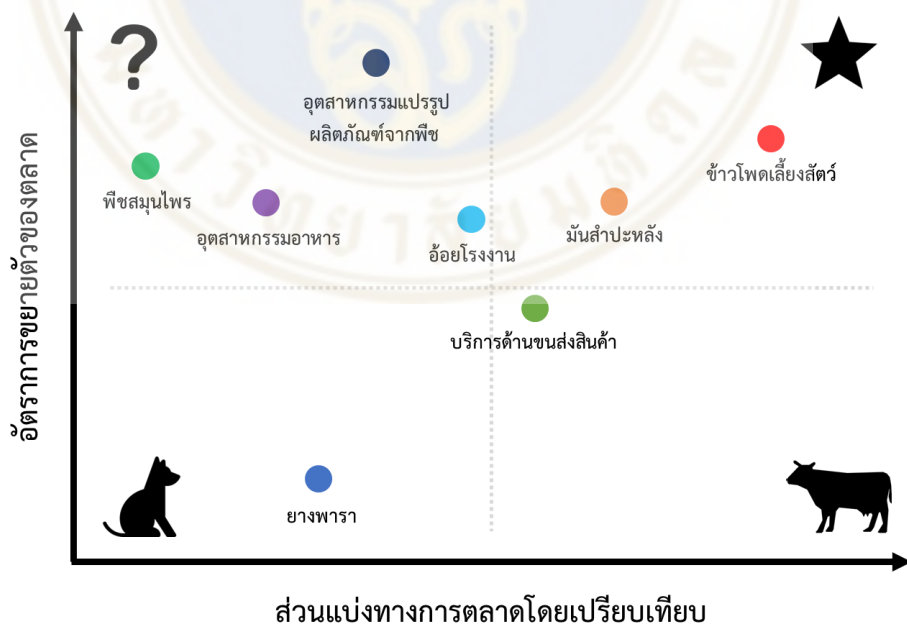
Cash Cow ได้แก่ บริการด้านการขนส่งสินค้า เนื่องจากสระแก้วมีตลาดโรงเกลือซึ่งเป็นจุดศูนย์กลางในการรวบรวมและกระจายสินค้าขนาดใหญ่ของจังหวัดสระแก้วทำให้การบริการด้านการขนส่งสินค้าของสระแก้วมีส่วนแบ่งทางการตลาดสูง ในขณะที่อัตราการเติบโตของธุรกิจมีแนวโน้มการเติบโตไม่สูงนัก อย่างไรก็ตามจังหวัดสระแก้วควรมีการปรับปรุงโครงสร้าง

พื้นฐานด้านการคมนาคมที่เชื่อมโยงระหว่างจังหวัดสระแก้วและกรุงเทพฯ รวมไปถึงสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ และการจัดการตลาดโรงเกลือให้มีความเป็นระบบและทันสมัยมากยิ่งขึ้น

Question Mark ได้แก่ อุตสาหกรรมแปรรูปผลิตภัณฑ์จากพืช อุตสาหกรรมอาหาร พืชสมุนไพร และอ้อยโรงงาน เนื่องจากอุตสาหกรรมส่วนใหญ่ในจังหวัดสระแก้วเป็นอุตสาหกรรมเบาและมีแรงงานที่เพียงพอ อีกทั้งยังเป็นฐานการผลิตสินค้าเกษตรที่สำคัญ ทำให้ได้แก่ อุตสาหกรรมแปรรูปผลิตภัณฑ์จากพืช และอุตสาหกรรมอาหารของจังหวัดสระแก้วมีแนวโน้มการเติบโตสูง นอกจากนี้ปัจจุบันสระแก้วส่งเสริมและพัฒนาแหล่งปลูกสมุนไพรที่มีมาตรฐานเพื่อผลักดันให้พืชสมุนไพรของสระแก้วเป็นสินค้าที่มีศักยภาพ ในส่วนของอ้อยโรงงานแม้ว่าจะพื้นที่เพาะปลูกและปริมาณผลผลิตสูง แต่มีแนวโน้มการเติบโตอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากสระแก้วมีโรงงานน้ำตาล 2 แห่ง และจากแนวโน้มความต้องการน้ำตาลในตลาดโลกส่งผลให้อ้อยเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญและควรได้รับการผลักดันให้เป็นสินค้าทางการเกษตรของสระแก้วที่มีศักยภาพ

Dogs ได้แก่ ยางพารา เนื่องจากยางพาราเป็นสินค้าทางการเกษตรที่มีทั้งพื้นที่และปริมาณการผลิตที่น้อยเมื่อเปรียบเทียบกับพื้นที่อื่น ทำให้จัดอยู่ในกลุ่ม Dogs เนื่องจากมีส่วนแบ่งการตลาดและอัตราการเติบโตต่ำกว่าผลผลิตทางการเกษตรอื่น ๆ ของจังหวัดสระแก้ว

รูปที่ 4-4 ผลการวิเคราะห์สถานการณ์การตลาดของสินค้าและบริการในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว (เบื้องต้น)

ที่มา: จากการรวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัย (2566)

4.5.2 การวิเคราะห์แบบ Diamond Model

ผู้วิจัยได้ทำการประเมินความสามารถในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบจำลองการวิเคราะห์ Diamond Model ของ Michael E.Porter โดยกรอบการวิเคราะห์แบบจำลอง Diamond Model ที่นำมาใช้ในครั้งนี้เพื่อประเมินหาสภาพการณ์ปัจจุบันของปัจจัยแวดล้อมที่สำคัญของพื้นที่จังหวัดสระแก้ว และเขตเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว ซึ่งจะใช้เกณฑ์ในการวิเคราะห์ด้วยองค์ประกอบ 6 ปัจจัย โดยจำแนกเป็น 4 ปัจจัยพื้นฐาน และ 2 ปัจจัยเสริม ประกอบด้วย 1) องค์ประกอบด้านปัจจัยการผลิต (Factor Conditions) 2) องค์ประกอบด้านความต้องการหรืออุปสงค์ (Demand Conditions) 3) อุตสาหกรรมเชื่อมโยงและการสนับสนุน (Related and Supporting Industries) 4) บริบทของการแข่งขันและกลยุทธ์ทางธุรกิจ (Context for Firm Strategy and Rivalry) 5) นโยบายจากภาครัฐ (Government) และ 6) โอกาส (Chance) จากการศึกษาสามารถสรุปตามองค์ประกอบต่าง ๆ ดังรูปที่ 4-5 ได้ดังนี้

องค์ประกอบด้านปัจจัยการผลิต (Factor Conditions)

หากวิเคราะห์ถึงสถานะด้านปัจจัยการผลิตของจังหวัดสระแก้ว จะเห็นได้ชัดว่าจังหวัดสระแก้วมีความได้เปรียบในด้านศักยภาพของพื้นที่ที่เชื่อมโยงเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจ Eastern Economic Corridor: EEC รวมถึงยังสามารถเชื่อมโยงไปยังอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง (Greater Mekong Sub-region: GMS) จึงเป็นพื้นที่ยุทธศาสตร์ด้านการค้า การลงทุน และการพัฒนาภูมิภาคของประเทศ ไทย ผ่านช่องทางค้าชายแดนไทย - กัมพูชา บริเวณด่านพรมแดนถาวรรัฐประเศทั้งนี้ยังมีโครงข่ายการคมนาคมพื้นฐานที่รองรับการเชื่อมโยงทั้งทางบก และทางรถไฟ ทั้งนี้ด้านทรัพยากรทางกายภาพ และมีวัตถุดิบในพื้นที่หลายชนิด และมีปริมาณมากเพียงพอที่จะดำเนินการด้านอุตสาหกรรม ไม่ว่าจะเป็นวัตถุดิบทางการเกษตรและปศุสัตว์ เช่น มันสำปะหลัง อ้อยโรงงาน และโคนม ไข่พื้นเมือง รวมถึงพื้นที่โดยรอบ โดยจังหวัดสระแก้วยังมีความได้เปรียบในเรื่องของแรงงาน และอยู่ติดกับประเทศกัมพูชา ซึ่งเป็นหน้าด่านแรก ๆ ของแรงงานกัมพูชาที่เข้ามาทำงานในไทย ในส่วนของด้านการท่องเที่ยวอันจังหวัดสระแก้วยังมีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ ที่มีความหลากหลายด้านธรรมชาติ วัฒนธรรม ประเพณี ชาติพันธุ์ วิถีชีวิตชุมชนและเป็นแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญของประเทศ ถึงแม้ว่าจังหวัดสระแก้วจะมีข้อได้เปรียบด้านปัจจัยพื้นฐานทางการผลิตในหลาย ๆ ด้าน แต่จากการศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น พบว่ามีปัญหาดังต่อไปนี้

(1) ปัญหาการเคลื่อนย้ายแรงงาน การก่อการร้าย และโรคระบาดจากประเทศเพื่อนบ้าน

(2) ข้อจำกัดด้านนโยบาย กฎหมายระเบียบ ระหว่างประเทศไม่เอื้ออำนวยต่อการค้าการลงทุน เช่นเอกสารสิทธิ์ เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ เป็นต้น

(3) ปัจจัยการผลิตมีการปรับราคาสูงขึ้น จากความผันผวนของตลาดระดับโลก ทำให้เกิดการแข่งขันและการกำหนดราคาผลผลิตทางการเกษตรไม่แน่นอนส่งผลให้ต้นทุนการผลิตทางการเกษตร โดยเฉพาะพืชเศรษฐกิจหลักปรับตัวสูงขึ้น

(4) อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจตกต่ำทำให้ประชาชนมีรายได้อัตราลดลง

จากปัจจัยการผลิตข้างต้น ผู้วิจัย ได้ทำการวิเคราะห์ถึงศักยภาพของปัจจัยดังกล่าว โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) มีศักยภาพด้านพื้นที่ เป็นพื้นที่ยุทธศาสตร์ด้านการค้า การลงทุน และการพัฒนาภูมิภาคของประเทศไทย ผ่านช่องทางการค้าชายแดนไทย – กัมพูชา และสามารถกระจายสินค้าไปยัง กัมพูชา-เวียดนาม-จีน (+)

(2) มีโครงข่ายการคมนาคมพื้นฐานที่รองรับการเชื่อมโยงทั้งทางบก และทางรถไฟ (+)

(3) จังหวัดสระแก้วและพื้นที่โดยรอบเป็นแหล่งผลิตวัตถุดิบสินค้าทางการเกษตร และปศุสัตว์ ที่สามารถเป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมแปรรูปอุตสาหกรรมแปรรูปอาหารและยาได้ (+)

(4) มีความได้เปรียบด้านแรงงาน (+)

(5) มีพื้นที่ที่เป็นต้นทุนทางธรรมชาติที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาเป็น แหล่งท่องเที่ยว (LANDMARK) เช่น แหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติ, วัฒนธรรม, ประเพณี, อารยธรรม, เกษตร, โครงการพระราชดำริ เป็นต้น (+)

(6) แหล่งน้ำเพื่อการเกษตรยังไม่เพียงพอต่อความต้องการ (-)

(7) การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับเขตเศรษฐกิจพิเศษสระแก้วสำหรับกระตุ้นการลงทุนจากนักลงทุนหรือผู้ที่สนใจยังไม่ทั่วถึง (-)

(8) ปัญหาด้านการเคลื่อนย้ายแรงงาน (-)

องค์ประกอบด้านความต้องการหรืออุปสงค์ (Demand Conditions)

ในขณะที่แนวโน้มความต้องการของสินค้าไทยในสายตาของผู้บริโภคนั้นได้รับความนิยมจากผู้บริโภคในประเทศกัมพูชา เนื่องจากผู้บริโภคมองว่าสินค้าของไทยมีคุณภาพ อย่างไรก็ตามในด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดสระแก้ว และเขตเศรษฐกิจพิเศษสระแก้วนั้นยังขาดการประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวให้เป็นที่รู้จัก อีกทั้งธุรกิจภายในพื้นที่นั้นได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 ส่งผลให้เศรษฐกิจภายในพื้นที่หยุดชะงัก ประกอบกับเสถียรภาพและข้อกฎหมายของประเทศกัมพูชา ทำให้นักลงทุนขาดความเชื่อมั่นที่จะเข้ามาลงทุนในพื้นที่

จากปัจจัยด้านความต้องการ ผู้วิจัย ได้ทำการวิเคราะห์ถึงศักยภาพของปัจจัยดังกล่าว โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) สินค้าไทยมีคุณภาพและได้รับความนิยมจากชาวกัมพูชา (+)

- (2) ขาดการประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวให้เป็นที่รู้จักและแพร่หลาย (-)
- (3) ธุรกิจได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 (-)

● **อุตสาหกรรมเชื่อมโยงและการสนับสนุน (Related and Supporting Industries)**

จังหวัดสระแก้วเป็นจังหวัดที่ทำเกษตรกรรม โดยมีพืชเศรษฐกิจหลักได้แก่ ข้าวนาปี ข้าวโพด มันสำปะหลัง และอ้อย เป็นต้น สำหรับผลไม้ที่มีชื่อเสียงของจังหวัดสระแก้วได้แก่ แคนตาลูป ชมพู่ กระท้อน และลำไย เป็นต้น ประกอบกับจังหวัดสระแก้วสามารถพัฒนาเป็นฐานการผลิตของภาคเชื่อมโยงไปยังกลุ่มจังหวัดอื่น ๆ ได้ แต่อย่างไรก็ตามยังพบอุปสรรคในด้านระบบการขนส่งและโลจิสติกส์ในพื้นที่ ถึงแม้ปัจจุบันจะมีการเปิดใช้เส้นทางขนส่งผ่านทางรถไฟแต่ไม่ได้ทำให้ต้นทุนการขนส่งนั้นลดลง วัตถุประสงค์ของบางอุตสาหกรรมต้องสั่งจากทางภูมิภาคอื่น อีกทั้งโครงสร้างพื้นฐานของกัมพูชานั้นยังไม่มีประสิทธิภาพ ทำให้เป็นอุปสรรคในการขนส่งสินค้าจากชายแดนไทยไปยังกัมพูชา ทั้งนี้ยังขาดการส่งเสริมการแปรรูปสินค้าเกษตรภายในพื้นที่จังหวัดสระแก้ว และเขตเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว โดยการประยุกต์ใช้นวัตกรรมในการผลิตแปรรูป เพื่อเพิ่มมูลค่าให้แก่สินค้าเกษตรภายในพื้นที่

จากปัจจัยด้านอุตสาหกรรมเชื่อมโยงและการสนับสนุน ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ถึงศักยภาพของปัจจัยดังกล่าว โดยมีรายละเอียดดังนี้

- (1) จังหวัดสระแก้วเป็นฐานการผลิตอุตสาหกรรมเกษตรและสามารถพัฒนาเป็นฐานการผลิตอุตสาหกรรมของภาคเชื่อมโยงกลุ่มจังหวัดอื่น ๆ ได้ (+)
- (2) เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพสูงสำหรับการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานเบา (+)
- (3) ขาดการส่งเสริมการประยุกต์ใช้นวัตกรรมในการผลิต เพื่อแปรรูปสินค้าเกษตร (-)
- (4) ระบบโลจิสติกส์ที่เชื่อมโยงในจังหวัดและต่างจังหวัดยังคงมีต้นทุนการขนส่งที่สูง (-)

● **บริบทของการแข่งขันและกลยุทธ์ทางธุรกิจ (Context for Firm Strategy and Rivalry)**

จังหวัดสระแก้วเป็นจังหวัดในเขตภาคตะวันออกซึ่งเป็นภาคที่มีศักยภาพในการพัฒนาการค้าชายแดนกับประเทศกัมพูชา โดยมีพื้นที่ชายแดนติดกับกัมพูชาทางฝั่งตะวันออกของจังหวัด ซึ่งเป็นแหล่ง การค้าชายแดนที่สำคัญ มีการพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว (SEZs) ดังนั้น จังหวัดสระแก้วจึงเป็นประตูและศูนย์กลางทางการค้า การท่องเที่ยว และการลงทุน เชื่อมโยงกับประเทศกัมพูชาและเวียดนาม ศักยภาพของจังหวัดสระแก้วเปรียบเป็นประตูเศรษฐกิจที่สำคัญตามแนวเส้นทางกรุงเทพฯ - อร์ญประเทศ(ไทย) - บันเตียเมียนเจย และพนมเปญ (กัมพูชา) - หวงเต่า (เวียดนาม) และเส้นทางกรุงเทพฯ - อร์ญประเทศ(ไทย) - เสียมเรียบ และสจิงเต๋ริง (กัมพูชา) - กวี

ญี่ปุ่น (เวียดนาม) จึงเอื้อประโยชน์แก่กลุ่มผู้ประกอบการไทยให้สามารถตั้งฐานการผลิตในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษฯ และสามารถนำเข้าวัตถุดิบจากฝั่งกัมพูชาหรืออาจจะก่อตั้งศูนย์กระจายสินค้าหรือโลจิสติกส์ เพื่ออำนวยความสะดวก ทางด้านการขนส่งสินค้าระหว่างฝั่งไทย และกัมพูชา หรือธุรกิจในกลุ่มกัมพูชาที่ต้องการส่งออกสินค้าไปยังประเทศที่สามผ่านทางท่าเรือแหลมฉบังของไทย ซึ่งเป็นท่าเทียบเรือขนาดใหญ่ และมีระยะทางห่างจากอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ประมาณ 250 กิโลเมตรเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว (SEZs) จึงเหมาะแก่การเป็นหนึ่งในเมืองต้นแบบเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน ทำให้การเดินทางและการขนส่งสินค้าจากฝั่งไทยไปยังกัมพูชาได้อย่างคล่องตัวและรวดเร็วมากขึ้น รวมถึงยังจะช่วยสนับสนุน กิจกรรมการค้าและการลงทุนระหว่างกัน

จากปัจจัยด้านบริบทของการแข่งขันและกลยุทธ์ทางธุรกิจ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ถึงศักยภาพของปัจจัยดังกล่าว โดยมีรายละเอียดดังนี้

- (1) มีศักยภาพเป็นประตูหน้าด้านการค้าชายแดนไทย-กัมพูชา และเป็นเส้นทางโลจิสติกส์สู่ภูมิภาคเอเชียใต้ และยุโรป (+)
- (2) มีความพร้อมในด้านโครงสร้างพื้นฐานที่รัฐบาลให้การสนับสนุนอย่างเพียงพอ (+)
- (3) ข้อจำกัดด้านพื้นที่ และผังเมืองของจังหวัดสระแก้วและเขตเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว

(-)

● นโยบายจากภาครัฐ (Government)

ภาครัฐได้ให้ความสำคัญและสนับสนุนต่อนโยบายการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ โดยผู้ประกอบการ หรือนักลงทุนที่เข้าไปลงทุนในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ จะได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ อาทิ มาตรการสนับสนุนด้านภาษี การอำนวยความสะดวกของหน่วยงานต่างๆ เป็นต้น ซึ่งหากอยู่ในประเภทกิจการที่กำหนด ก็จะได้รับสิทธิและประโยชน์ด้านภาษีอากร อีกทั้งยังมีการพัฒนาระบบโครงข่ายการคมนาคมทั้งทางบก และทางราง ซึ่งทางภาครัฐได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในการพัฒนาพื้นที่ชายแดน จึงมีโครงการที่รัฐบาลได้ให้การสนับสนุน อาทิ ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 34.8 (ถนนธนนะวิถี) สายอรัญประเทศ - นางรอง หรือ เป็นเส้นทางที่เชื่อมต่อระหว่างภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนใต้ มีจุดเริ่มต้นที่อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว สิ้นสุดที่อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นเส้นทางคมนาคม โลจิสติกส์ขนส่งสินค้าในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจการค้าชายแดนไทยและกัมพูชาเชื่อมกับเขตนิคมอุตสาหกรรมสระแก้ว

จากปัจจัยด้านนโยบายภาครัฐ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ถึงศักยภาพของปัจจัยดังกล่าว โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) มีนโยบายด้านการส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ รวมถึงนโยบายการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ (+)

(2) มาตรการด้านสิทธิประโยชน์จากรัฐบาลและส่วนกลางต่างๆ (+)

(3) นโยบายของรัฐบาลในการพัฒนาระบบโครงข่ายการคมนาคมขนส่ง (+)

(4) การสนับสนุนการลงทุนจากภาครัฐในเรื่องเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ยังขาดมิติในการส่งเสริมนักลงทุนรายเดิมในพื้นที่ (-)

(5) นโยบายของเขตเศรษฐกิจพิเศษยังไม่สามารถสร้างแรงจูงใจให้กับผู้ลงทุนได้ (-)

● เหตุสุดวิสัยหรือ โอกาส (Chance)

อย่างไรก็ตามในด้านศักยภาพของพื้นที่จังหวัดสระแก้วถือว่ามีความได้เปรียบ อีกทั้งกัมพูชาเป็นตลาดที่ต้องพึ่งพาการนำเข้าสินค้าค่อนข้างมาก ประกอบกับปัจจุบันได้มีการสนับสนุนในเรื่องของการท่องเที่ยวทำให้ตลาดการท่องเที่ยวมีการขยายตัว นักท่องเที่ยวมีความสนใจการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ วัฒนธรรม และวิถีชีวิตชุมชน เพิ่มขึ้น ซึ่งส่วนนี้สามารถเชื่อมโยงไปยังประเทศกัมพูชาได้อย่างไรก็ตามก็ยังมีอุปสรรคในด้านต่าง ๆ ดังนี้

(1) ข้อจำกัดด้านกฎหมาย ระเบียบทางการค้า การลงทุน ของกัมพูชาไม่เอื้ออำนวยต่อการค้าการลงทุน

(2) ปัญหาการเคลื่อนย้ายแรงงาน ปัญหาการค้ามนุษย์ผู้หลบหนีเข้าเมือง

(3) ปัญหาความไม่สงบทางการเมืองของประเทศกัมพูชา

จากปัจจัยด้านนเหตุสุดวิสัยหรือ โอกาส ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ถึงศักยภาพของปัจจัยดังกล่าว โดยมีรายละเอียดดังนี้

กัมพูชาเป็นตลาดขนาดใหญ่ที่มีศักยภาพ (+)

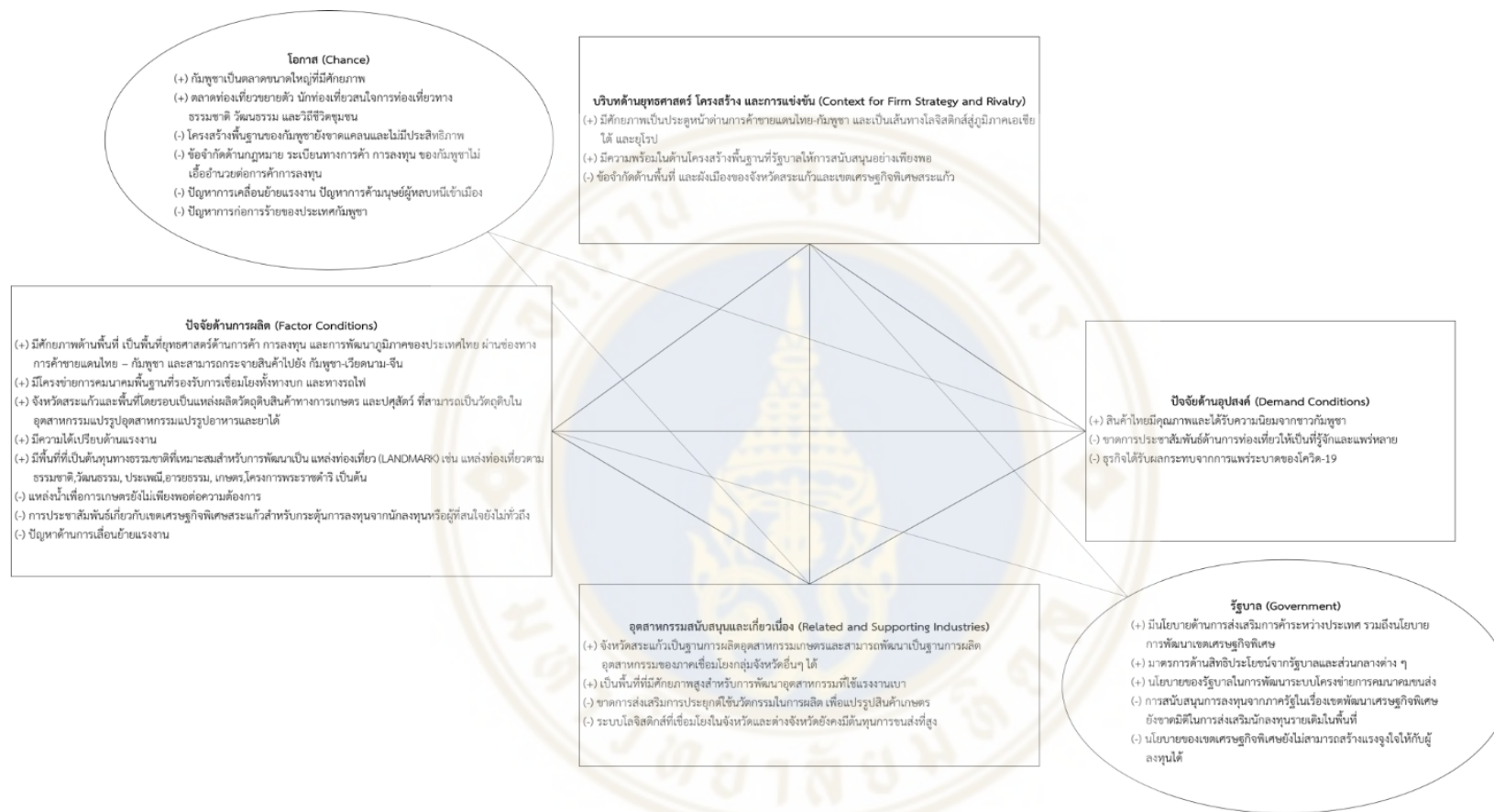
(1) ตลาดท่องเที่ยวขยายตัว นักท่องเที่ยวสนใจการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ วัฒนธรรม และวิถีชีวิตชุมชน (+)

(2) โครงสร้างพื้นฐานของกัมพูชายังขาดแคลนและไม่มีประสิทธิภาพ (-)

(3) ข้อจำกัดด้านกฎหมาย ระเบียบทางการค้า การลงทุน ของกัมพูชาไม่เอื้ออำนวยต่อการค้าการลงทุน (-)

(4) ปัญหาการเคลื่อนย้ายแรงงาน ปัญหาการค้ามนุษย์ผู้หลบหนีเข้าเมือง (-)

(5) ปัญหาการก่อการร้ายของประเทศกัมพูชา (-)

รูปที่ 4-5 ผลสรุปการวิเคราะห์แบบจำลองเพชร (Diamond Model) ของพื้นที่จังหวัดสระแก้วและเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว
ที่มา: รวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัย (2566)

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

บทนี้จะเป็นการสรุปผลการศึกษาและเสนอแนวทางการพัฒนากลยุทธ์ของธุรกิจในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.2 ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 แนวโน้มการค้า และการลงทุนในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว และพื้นที่โดยรอบ

5.1.1.1 สินค้าและบริการที่มีศักยภาพ

1) ด้านสินค้า

จังหวัดสระแก้วพึ่งพาภาคการเกษตรเป็นหลัก โดยจังหวัดสระแก้วมีพืชเศรษฐกิจหลัก ได้แก่ ข้าวนาปี ข้าวโพด มันสำปะหลัง อ้อย ยูคาลิปตัส พืชผัก และผลไม้ สำหรับผลไม้ที่มีชื่อเสียง ได้แก่ แคนตาลูป ชมพู กระท้อน เป็นต้น ซึ่งอุตสาหกรรมของจังหวัดสระแก้วส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมแปรรูปผลิตภัณฑ์จากพืช อุตสาหกรรมอาหาร อุตสาหกรรมแปรรูปไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้ อุตสาหกรรมการผลิตภัณฑ์อลูมิเนียม และอื่น ๆ นอกจากนี้จังหวัดสระแก้วได้ดำเนินงานโครงการเมืองสมุนไพรอย่างต่อเนื่อง จนถึงปัจจุบัน โดยมีการพัฒนาแหล่งปลูกสมุนไพรที่มีมาตรฐานและได้รับการรับรองมาตรฐานการปลูกด้านต่าง ๆ เช่น มาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (SDGsPGs) การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practices: GAP) และ สมาพันธ์เกษตรอินทรีย์นานาชาติ (International Federation of Organic Agriculture Movements - IFOAM) ซึ่งแสดงให้เห็นผลการดำเนินงาน ที่ก้าวหน้าขึ้นเป็นลำดับ ในส่วนของสัตว์เศรษฐกิจของจังหวัดจังหวัดสระแก้วมีการทำปศุสัตว์ซึ่งได้กระจายอยู่ในหลายพื้นที่โดยปศุสัตว์ที่สำคัญของจังหวัด ได้แก่ โคเนื้อ โคนม กระบือ สุกร ไก่ และเป็ด

จังหวัดสระแก้วเป็นแหล่งเพาะปลูกพืชเศรษฐกิจหลายชนิด ได้แก่ อ้อย ข้าวโพด มันสำปะหลัง ปาล์มน้ำมัน และสินค้าปศุสัตว์ ได้แก่ โค ไก่ และสุกร ดังนั้นการให้ความรู้ และสร้างการรับรู้แก่คนในชุมชนในเรื่องเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ การส่งเสริมและสนับสนุน เกษตรกรปลูกอ้อย รวมไปถึงการปรับให้มีการนำเครื่องจักรเข้ามาใช้ในการเก็บเกี่ยวผลผลิต และมี มาตรฐานด้านสินค้าเกษตรจะสามารถทำให้ผู้ประกอบการ เกษตรกร และวิสาหกิจชุมชนสามารถ สร้างรายได้จากการทำการเกษตรได้มากยิ่งขึ้น

2) ด้านบริการ

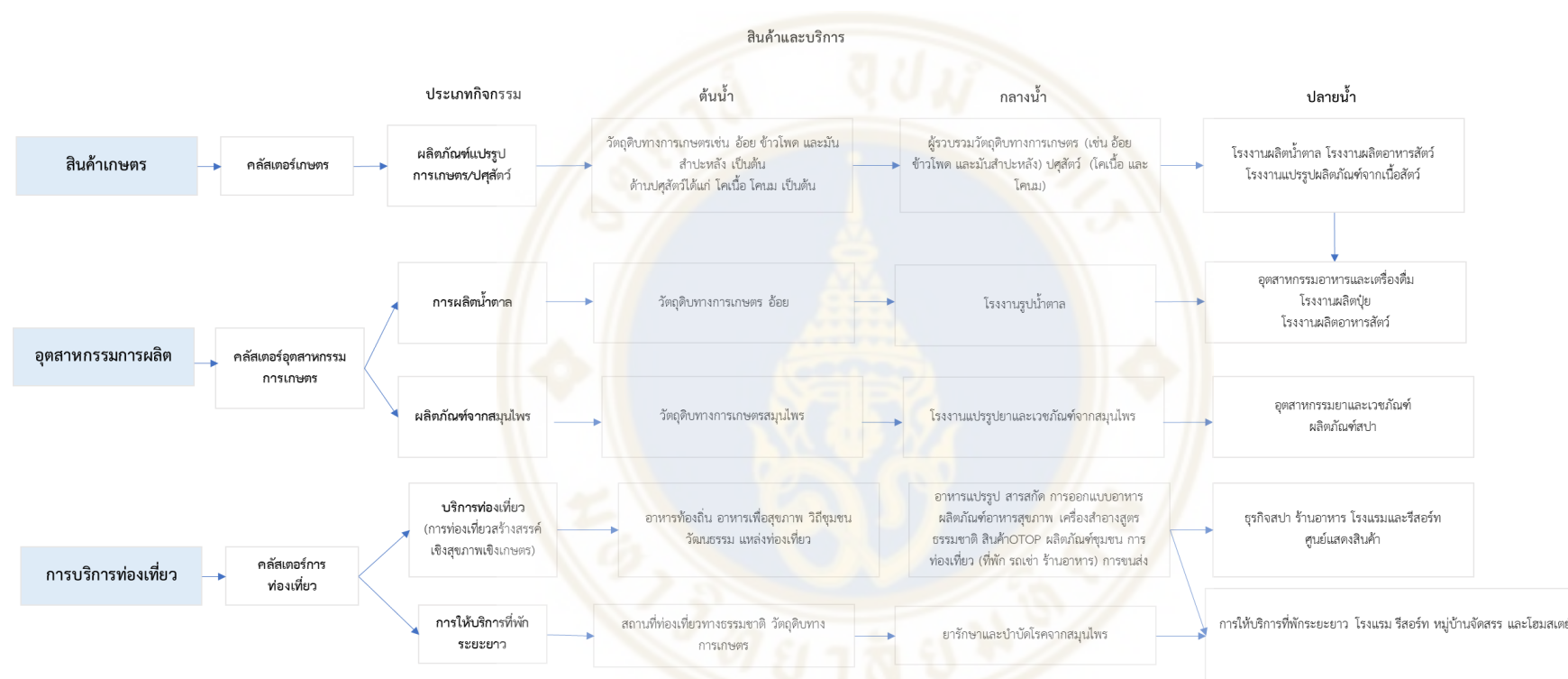
ภาคอุตสาหกรรมและบริการที่สำคัญของจังหวัดสระแก้ว ได้แก่ อุตสาหกรรมโรงงานน้ำตาล ในส่วนของการบริการที่มีความสำคัญได้แก่ การบริการด้านขนส่ง สินค้า การนำเข้า-ส่งออก โดยเฉพาะอย่างยิ่งตลาดโรงเกลือซึ่งเป็นจุดศูนย์กลางในการรวบรวมและ กระจายสินค้าขนาดใหญ่ของจังหวัดสระแก้ว ดังนั้นจังหวัดสระแก้วควรมีการปรับปรุงโครงสร้าง พื้นฐานด้านการคมนาคมที่เชื่อมโยงระหว่างจังหวัดสระแก้วและกรุงเทพฯ รวมไปถึงสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ และการจัดการตลาดโรงเกลือให้มีความเป็นระบบและทันสมัยมากยิ่งขึ้น เพื่อ เป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจในภาคบริการของจังหวัดสระแก้ว และเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาในจังหวัดสระแก้ว

5.1.1.2 โครงสร้างพื้นฐานของการขนส่งและการเชื่อมโยงโลจิสติกส์

จังหวัดสระแก้วที่เป็นจังหวัดที่อยู่ในพื้นที่ EEC และได้สิทธิประโยชน์ เช่นเดียวกับจังหวัด EEC อื่น ๆ ในภาคตะวันออกด้วยเช่นเดียวกัน โดยประโยชน์ของรถไฟที่จะ เชื่อมต่อกับประเทศกัมพูชานั้น มีประโยชน์มหาศาล เช่น การขนส่งสินค้าที่สะดวก ลดต้นทุนการ ขนส่งจากกรุงเทพฯ ถึงกรุงพนมเปญได้ นอกเหนือไปจากนี้ ยังสามารถกระจายสินค้าไปยังประเทศ อื่น ๆ อาทิ เวียดนาม และ จีนได้ในอนาคต

ปัจจุบันเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้วมีระบบโครงสร้างพื้นฐานของ การขนส่ง และการเชื่อมโยงโลจิสติกส์ ยังคงพัฒนาได้ไม่สอดคล้องกับความต้องการของ ภาคอุตสาหกรรม ไม่ว่าจะเป็นถนนหนทาง และระบบรางรถไฟที่ไม่สามารถเชื่อมโยงกับประเทศ กัมพูชาได้

5.1.2 ห่วงโซ่คุณค่า

รูปที่ 5-1 ห่วงโซ่คุณค่าของสินค้าและบริการเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว
ที่มา: รวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัย (2566)

จากรูปที่ 5-1 พบว่า จังหวัดสระแก้ว มีกิจกรรมสำคัญที่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจ โดยการขับเคลื่อนเศรษฐกิจนี้ กิจกรรมหลักควรสนับสนุนให้เกิดในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว ประกอบด้วย

กิจกรรมที่ 1 สินค้าเกษตร

สินค้า : ผลิตภัณฑ์แปรรูปน้ำตาล ผลิตภัณฑ์แปรรูปทางการเกษตร เช่น การแปรรูปมันสำปะหลังและข้าวโพด

กิจกรรมที่ 2 อุตสาหกรรมการผลิต

สินค้า : การแปรรูปน้ำตาล และ การแปรรูปผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร

กิจกรรมที่ 3 การท่องเที่ยว

สินค้า : ผลิตภัณฑ์ชุมชน เช่น อาหารถิ่น ผลไม้แปรรูป สินค้าOTOP ของที่ระลึกจากภูมิปัญญาท้องถิ่น งานหัตถกรรม เช่น ผ้าทอ เป็นต้น

บริการ : ธุรกิจโรงแรม รีสอร์ท ร้านอาหาร จัดเลี้ยง บริการขนส่งสาธารณะ ศูนย์การเรียนรู้และแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม วิถีชุมชน การท่องเที่ยวชุมชน การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวเชิงเกษตร เป็นต้น

จะเห็นได้ว่า ผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรภายในจังหวัดสระแก้วมีผลผลิตที่เป็นวัตถุดิบขั้นต้นเพื่อนำไปแปรรูปในอุตสาหกรรมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นอ้อย ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มันสำปะหลัง เป็นต้น โดยจะถูกส่งไปยังอุตสาหกรรมในพื้นที่จังหวัดสระแก้ว พื้นที่โดยรอบ และภูมิภาคอื่นๆ ต่อไปในส่วนของภาคอุตสาหกรรมของจังหวัดสระแก้วโดยเฉพาะการแปรรูปน้ำตาลและการแปรรูปผลิตภัณฑ์สมุนไพร มีการใช้วัตถุดิบตั้งต้นทั้งจากในประเทศ เพื่อทำการแปรรูปเป็นสินค้าสำเร็จรูป และจำหน่ายต่อไป นอกจากนี้จังหวัดสระแก้วยังมีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ อาทิ ปราสาทศักดิ์ก้อกรม อุทยานแห่งชาติปางสีดา และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เป็นต้น โดยสถานที่ท่องเที่ยวเหล่านี้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายด้านธรรมชาติ วัฒนธรรม ประเพณี ชาติพันธุ์ วิถีชีวิต ชุมชนและเป็นแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญของประเทศ

5.1.3 ศักยภาพของพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว

จุดแข็ง	จุดอ่อน
1. จังหวัดสระแก้วเป็นแหล่งเกษตรกรรม โดยพื้นที่เกษตรกรรมกว่าร้อยละ 60-70 เป็นแหล่งปลูกพืชเศรษฐกิจ อาทิ อ้อย ข้าวโพด มัน	1. แหล่งน้ำเพื่อการเกษตรไม่เพียงพอต่อความต้องการ การบริหารจัดการน้ำยังไม่มีประสิทธิภาพ

จุดแข็ง	จุดอ่อน
<p>สำปะหลัง ข้าว ยูคาลิปตัส ไม้ เป็นต้น และมีผลผลิตอินทรีย์ที่สามารถต่อยอดเป็นอุตสาหกรรมแปรรูปอาหารและยาสร้างควมมั่นคงทางอาหาร</p> <p>2. จังหวัดสระแก้วมีสภาพแวดล้อมของพื้นที่ที่เอื้อต่อการพัฒนาเช่น ชุมชนที่มีความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาสมุนไพรพื้นบ้านที่หลากหลาย</p> <p>3. มีพรมแดนติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านสามารถส่งออกและกระจายสินค้าจากคลังสินค้า (Warehouse) เพื่อกระจายสินค้าไปยังกัมพูชา เวียดนามและจีนตอนใต้ได้สะดวกและเป็นเมืองหน้าด่านที่มีเส้นทางเชื่อมโยงประเทศกัมพูชาทำให้เกิดตลาดการค้าชายแดนที่สำคัญ</p> <p>4. มีพื้นที่ที่เป็นต้นทุนทางธรรมชาติที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว เช่น แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ วัฒนธรรม ประเพณี อารยธรรม เป็นต้น</p> <p>5. จังหวัดสระแก้วเป็นประตูการขนส่งเชื่อมโยงการคมนาคมระหว่างภาคอีสานใต้และภาคตะวันออก</p>	<p>2. ที่ดินที่มีเอกสารสิทธิ์มีน้อยทำให้เสียโอกาสในการพัฒนา</p> <p>3. ขาดการบูรณาการการมีส่วนร่วมของชุมชนและทุกภาคส่วน ในการจัดการนโยบายต่างๆ อย่างเป็นระบบจึงขาดฐานข้อมูลที่เป็นปัจจุบันและไม่เกิดความเป็นเอกภาพ</p> <p>4. การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับเขตเศรษฐกิจพิเศษสระแก้วสำหรับกระตุ้นการลงทุนจากนักลงทุนหรือผู้ที่สนใจยังไม่ทั่วถึง</p> <p>5. การรวมตัวของกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่ไม่เข้มแข็ง เกิดการผูกขาดการกำหนดราคาผลผลิตของนายทุนในพื้นที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางรายได้เกษตรกร</p>
<p>1. จังหวัดสระแก้วมีอาณาเขตพื้นที่ชายแดนติดกับประเทศกัมพูชา เป็นประตูการค้าชายแดนที่สามารถขยายการค้า การลงทุนเชื่อมโยงไปยังหลายประเทศ ทั้งกัมพูชา เวียดนาม จีน และประเทศอื่น ๆ โดยรอบ</p>	<p>1. ขาดการส่งเสริมและพัฒนาองค์ความรู้แก่เกษตรกรในด้านการเกษตร รวมถึงยังขาดการสนับสนุนจากภาครัฐ และขาดการควบคุมกลไกทางการตลาดที่มีประสิทธิภาพ</p> <p>2. ข้อจำกัดด้านโครงสร้างพื้นฐาน อาทิ เส้นทาง การขนส่งทางถนนที่เชื่อมโยงระหว่างสระแก้วและกรุงเทพฯ ยังไม่เอื้ออำนวยต่อ</p>

จุดแข็ง	จุดอ่อน
<p>2. มีแหล่งรวบรวมและการกระจายสินค้าขนาดใหญ่ของจังหวัด (ตลาดโรงเกลือ) รวมถึงมีแหล่งนิคมอุตสาหกรรม</p> <p>3. เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ วัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงเกษตรและยังมีความโดดเด่นในความหลากหลายของชาติพันธุ์ ทำให้พื้นที่ในจังหวัดมีวิถีชีวิต ประเพณี และศิลปวัฒนธรรมที่มีความน่าสนใจ และสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้</p> <p>4. เป็นแหล่งผลิตพืชพลังงานทดแทน อาทิ อ้อย ข้าวโพด มันสำปะหลัง ปาล์ม และมีผลผลิตอุตสาหกรรมปศุสัตว์ที่สำคัญ อาทิ โคนเนื้อ ไก่ และหมู</p> <p>5. อุตสาหกรรมส่วนใหญ่ในจังหวัดสระแก้วเป็นอุตสาหกรรมเบาและมีแรงงานที่เพียงพอ</p> <p>6. ระบบการโลจิสติกส์และการขนส่งสินค้าเอื้อต่อประโยชน์ต่อนักลงทุน และมีสิ่งอำนวยความสะดวกต่อการขนส่งสินค้า</p> <p>7. เป็นศูนย์กลางการกระจายสินค้าที่เป็นระบบและมีมาตรฐาน ซึ่งสามารถเชื่อมโยงไปยังพื้นที่ EEC ได้ นอกจากนี้ปัจจุบันจังหวัดสระแก้วกำลังจะมีจุดผ่อนปรนเพิ่ม เพื่อใช้เป็นเส้นทางเชื่อมสินค้าไปประเทศเพื่อนบ้าน</p> <p>8. เป็นพื้นที่เพาะปลูกสมุนไพรหลายชนิด โดยวิสาหกิจชุมชนทั้ง 9 อำเภอ จำนวน 14 กลุ่ม มีสมาชิกจำนวน 298 ราย พื้นที่ปลูก 450 ไร่ พืชสมุนไพรที่สำคัญ ได้แก่ ขมิ้นชันพันธุ์แดงสยาม มะระจีนก ฟ้าทะลายโจร ในปี 2563 สามารถสร้างมูลค่ากว่า 19 ล้านบาท โดยมีการ</p>	<p>การขนส่ง รวมถึงระบบสาธารณูปโภคที่ยังไม่ครอบคลุมในบางพื้นที่</p> <p>3. เกษตรกร บุคลากรในชุมชนยังขาดการรับรู้ การสร้างความเข้าใจ เกี่ยวกับความหมายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ รวมถึงสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ</p> <p>4. ปัญหาเรื่องการเดินทาง และขนส่งสินค้าข้ามแดนด้วยรถไฟ ถึงแม้ว่าจังหวัดสระแก้วจะมีเส้นทางรถไฟเชื่อมมาจากภาคกลาง จนถึงจุดผ่านแดนแต่ไม่สามารถผ่านแดนข้ามไปยังกัมพูชาได้ ต้องมีการเปลี่ยนขบวนรถไฟ ทั้งการเดินทางและโดยเฉพาะอย่างยิ่งการขนส่งสินค้า ทำให้เกิดค่าใช้จ่ายที่เพิ่มมากขึ้น เนื่องจากต้องเพิ่มค่าขนย้ายสินค้าจากรถไฟไทยไปยังรถไฟกัมพูชา มากไปกว่านั้นยังทำให้เพิ่มเวลาในการตรวจสอบสินค้าและทำเอกสารผ่านแดนของสินค้า</p> <p>5. ข้อจำกัดด้านด้านบุคลากรแห่งใหม่ที่ยังไม่สามารถเปิดให้บริการได้ ส่งผลให้จังหวัดขาดรายได้จากมูลค่าเศรษฐกิจที่คาดการณ์ว่าจะเติบโตขึ้นจากการเปิดด่านศุลกากรเพิ่มเติม จากปัญหาดังกล่าวส่งผลให้ภาคเอกชนที่มีความสนใจที่จะเข้ามาลงทุนในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษยังไม่กล้าตัดสินใจเข้ามาลงทุน</p> <p>6. ข้อจำกัดด้านกฎหมาย พื้นที่ ผังเมือง รวมถึงที่ดินทำกิน ที่ยังไม่พร้อมซึ่งส่วนใหญ่ยังเป็นพื้นที่ สปก. ส่งผลต่อการพัฒนาพื้นที่ และการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่และระบบ</p>

จุดแข็ง	จุดอ่อน
ทำสัญญาซื้อขายล่วงหน้ากับหลายบริษัท และหน่วยงานองค์กรภาครัฐ ที่มีความต้องการปริมาณมากและเพิ่มขึ้นทุกปี	ราชการที่มีความล่าช้าส่งผลให้ การดำเนินงานในส่วนอื่น ๆ เกิดความล่าช้าและ การทำงานของกระทรวงต่าง ๆ ยังไม่ สอดคล้องกัน

5.1.4 การคัดเลือกสินค้าและบริการเป้าหมายในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ

สระแก้ว

พื้นที่เพาะปลูกมันสำปะหลัง และสัดส่วนของลานมันสำปะหลัง โรงงานแปงมันสำปะหลัง และ โรงงานมันสำปะหลังอัดเม็ดในภาคต่าง ๆ ของประเทศไทยในปี พ.ศ. 2559 พบว่า ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นภาคที่มีพื้นที่เพาะปลูกมันสำปะหลังมากที่สุดในไทย โดยมีพื้นที่เพาะปลูก 4,867,828 ไร่ จังหวัดที่มีพื้นที่เพาะปลูกมากที่สุดได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดชัยภูมิ และจังหวัดอุบลราชธานี ตามลำดับ ในขณะที่ภาคกลางเป็นภาคที่มีพื้นที่เพาะปลูกมันสำปะหลังมากเป็นอันดับสองของประเทศ จำนวน 2,347,731 ไร่ โดยจังหวัดที่มีพื้นที่เพาะปลูกมากที่สุด ได้แก่ จังหวัดกาญจนบุรี สระแก้ว และลพบุรี ตามลำดับ สำหรับภาคเหนือเป็นภาคที่มีพื้นที่เพาะปลูกมากเป็นอันดับสามของประเทศ จำนวน 2,099,435 ไร่ ซึ่งจังหวัดที่มีพื้นที่เพาะปลูกมากที่สุด ได้แก่ จังหวัดกำแพงเพชร นครสวรรค์ และเพชรบูรณ์ ตามลำดับ

สำหรับจำนวนลานมันสำปะหลัง โรงงานแปงมันสำปะหลัง และ โรงงานมันสำปะหลังอัดเม็ดนั้น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นภาคที่มีจำนวน โรงงานแปงมันสำปะหลังและลานมันสำปะหลังมากที่สุดในประเทศ สอดคล้องกับจำนวนพื้นที่เพาะปลูกของภาค โดยมีโรงงานแปงมันสำปะหลังจำนวน 69 โรงงาน หรือคิดเป็นร้อยละ 60 ของโรงงานแปงมันสำปะหลังทั่วประเทศ และมีลานมันสำปะหลังจำนวน 157 แห่ง หรือคิดเป็นร้อยละ 49 ของจำนวนลานมันสำปะหลังทั่วประเทศ ในขณะที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีโรงงานมันสำปะหลังอัดเม็ดเพียง 14 โรงงาน (ร้อยละ 25 ของโรงงานมันสำปะหลังอัดเม็ดทั่วประเทศ) ซึ่งคิดเป็นสัดส่วนที่น้อยที่สุดเมื่อเทียบกับจำนวนโรงงานมันสำปะหลังอัดเม็ดในภาคกลาง และภาคเหนือ

ซึ่งจากการศึกษาเบื้องต้นพบว่าความต้องการมันสำปะหลังในตลาดโลกนั้นมีความต้องการสูง โดยตลาดหลักของประเทศไทยได้แก่ประเทศจีน ซึ่งมันสำปะหลังอาทิ มันเส้น แปงมัน จะทำการส่งออกผ่านท่าเรือแหลมฉบังไปยังประเทศจีนต่อไป

ในส่วนของอุตสาหกรรมอ้อยและน้ำตาลเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตรที่สำคัญของไทย ซึ่งที่ผ่านมาอุตสาหกรรมอ้อยและน้ำตาลของไทยมีการพัฒนาและเติบโต

อย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นผลจากความร่วมมือของผู้เล่นในประเทศ ปีการผลิต 2564/65 มีพื้นที่ปลูกอ้อยทั่วประเทศในเขตพื้นที่สำรวจรวม 47 จังหวัด จำนวน 11,022,348 ไร่ ซึ่งมีพื้นที่เพิ่มขึ้นจากปีก่อนจำนวน 159,738 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 1.47 อย่างไรก็ตามจากสถิติการผลิตอ้อยและน้ำตาลทรายปีการผลิต 2564/65 (ณ วันที่ 25 เม.ย. 65) พบว่า ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีปริมาณอ้อยส่งโรงงานมากที่สุด รองลงมาคือภาคกลาง และภาคเหนือ

ในขณะที่เดียวกันอ้อยโรงงานเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดสระแก้ว มีจำนวนเกษตรกรผู้ปลูกอ้อย 11,205 ครัวเรือน พื้นที่เพาะปลูก 314,080 ไร่ ผลผลิต 3,372,329 ตัน ผลผลิตเฉลี่ย 10,737 กิโลกรัม/ไร่ (กรกฎาคม 2564) พื้นที่ปลูกอ้อยครอบคลุมพื้นที่อำเภอวังสมบูรณ์ อำเภอคลองหาด อำเภอตาพระยา อำเภอวัฒนานคร อำเภออรัญประเทศ อำเภอเขาฉกรรจ์ และอำเภอวังน้ำเย็น เกษตรกรชาวไร่อ้อยโรงงานในจังหวัดสระแก้วเกี่ยวเกี่ยวผลผลิตส่งขายโรงงานน้ำตาล 2 แห่งในอำเภอวังสมบูรณ์ และ อำเภอวัฒนานคร ในช่วงฤดูหีบอ้อย 4 เดือน ระหว่างเดือนธันวาคม-มีนาคมของทุกปี ที่ผ่านมากลุ่มผู้ผลิตอ้อยโรงงานมักประสบปัญหาขาดแคลนแรงงานในการตัดอ้อย รวมทั้งขาดแคลนเทคโนโลยีเครื่องจักรที่ทันสมัยในการตัดอ้อย จึงใช้วิธีเผาต้นอ้อยเพื่อให้แรงงานสามารถตัดอ้อยได้ง่ายและรวดเร็ว ทำให้เกิดปัญหาหมอกควันและฝุ่นละออง ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของเกษตรกรและประชาชนทั่วไป (เทคโนโลยีชาวบ้าน, 2564)

จากการวิเคราะห์ผล พบว่า สินค้าและบริการที่มีศักยภาพของเขตเศรษฐกิจพิเศษสระแก้วและพื้นที่โดยรอบ ได้แก่ มันสำปะหลังและอ้อยโรงงาน ซึ่งพืชดังกล่าวเป็นพืชเศรษฐกิจหลักของจังหวัดและเป็นหนึ่งในสินค้าเกษตรที่สามารถสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกรได้

5.1.5 สรุปการวิเคราะห์สถานการณ์การตลาด (BCG Matrix)

วิเคราะห์สถานการณ์การตลาดของสินค้าและบริการในเขตเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว โดยใช้ข้อมูลจากผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP) ข้อมูลพื้นที่เพาะปลูก ข้อมูลปริมาณผลผลิตทางการเกษตร ข้อมูลจำนวนอุตสาหกรรมที่จัดตั้งในพื้นที่ รวมถึงข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์หน่วยงานภาครัฐ เอกชน และผู้ประกอบการจากการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการในพื้นที่ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการคัดเลือกสินค้าและบริการที่มีศักยภาพในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ

รูปที่ 5-2 ผลการวิเคราะห์สถานการณ์การตลาดของสินค้าและบริการในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ สระแก้ว (เบื้องต้น)

ที่มา: รวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัย (2566)

จากการวิเคราะห์สามารถสถานการณ์การตลาดของสินค้าและบริการในเขตเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว (เบื้องต้น) พบว่าสินค้าและบริการที่อยู่ในส่วนของ Star ซึ่งหมายถึงเป็นสินค้าและบริการที่มีศักยภาพในอนาคต ได้แก่ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และมันสำปะหลัง เนื่องจากเป็นอุตสาหกรรมที่มีส่วนแบ่งทางการตลาดสูง และมีอัตราการเติบโตสูง ซึ่งเป็นผลผลิตทางการเกษตรที่สามารถสร้างรายได้แก่เกษตรกรและคนในพื้นที่ได้ อีกทั้ง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และมันสำปะหลัง เป็นพืชเศรษฐกิจสำคัญของจังหวัดสระแก้วและมีพื้นที่เพาะปลูก รวมถึงปริมาณผลผลิตสูง

5.1.6 สรุปการวิเคราะห์แบบ Diamond Model

ผู้วิจัยได้ทำการประเมินความสามารถในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบจำลองการวิเคราะห์ Diamond Model ของ Michael E.Porter โดยกรอบการวิเคราะห์แบบจำลอง Diamond Model ที่นำมาใช้ในครั้งนี้เพื่อประเมินหาสถานการณ์ปัจจุบันของปัจจัยแวดล้อมที่สำคัญของพื้นที่จังหวัดสระแก้ว และเขตเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว จากการศึกษาสามารถสรุปตามองค์ประกอบต่าง ๆ ดังรูปที่ 5-3 ได้ดังนี้

1) องค์ประกอบด้านปัจจัยการผลิต (Factor Conditions)

หากวิเคราะห์ถึงสถานะด้านปัจจัยการผลิตของจังหวัดสระแก้ว จะเห็นได้ชัดว่าจังหวัดสระแก้วมีความได้เปรียบในด้านศักยภาพของพื้นที่ที่เชื่อมโยงเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจ Eastern

Economic Corridor: EEC รวมถึงยังสามารถเชื่อมโยงไปยังอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง (Greater Mekong Sub-region: GMS) จึงเป็นพื้นที่ยุทธศาสตร์ด้านการค้า การลงทุน และการพัฒนาภูมิภาคของประเทศ ไทย ผ่านช่องทางค้าชายแดนไทย - กัมพูชา บริเวณด่านพรมแดนถาวรรัฐประเทศทั้งนี้ยังมี โครงข่ายการคมนาคมพื้นฐานที่รองรับการเชื่อมโยงทั้งทางบก และทางรถไฟ ทั้งนี้ด้านทรัพยากร ทางกายภาพ และมีวัตถุดิบในพื้นที่หลายชนิด และมีปริมาณมากเพียงพอที่จะดำเนินการด้าน อุตสาหกรรม ไม่ว่าจะเป็นวัตถุดิบทางการเกษตรและปศุสัตว์ เช่น มันสำปะหลัง อ้อยโรงงาน และ โคนม ไม้พื้นเมือง รวมถึงพื้นที่โดยรอบ โดยจังหวัดสระแก้วยังมีความได้เปรียบในเรื่องของแรงงาน และอยู่ติดกับประเทศกัมพูชา ซึ่งเป็นหน้าด่านแรก ๆ ของแรงงานกัมพูชาที่เข้ามาทำงานในไทย ใน ส่วนของด้านการท่องเที่ยวที่จังหวัดสระแก้วยังมีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ ที่มีความหลากหลายด้าน ธรรมชาติ วัฒนธรรม ประเพณี ชาติพันธุ์ วิถีชีวิตชุมชนและเป็นแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ที่ สำคัญของประเทศ ถึงแม้ว่าจังหวัดสระแก้วจะมีข้อได้เปรียบด้านปัจจัยพื้นฐานทางการผลิตในหลาย ๆ ด้าน แต่จากการศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น พบว่ามีปัญหาดังต่อไปนี้

(1) ปัญหาการเคลื่อนย้ายแรงงาน การก่อกองร้าย และโรคระบาดจาก ประเทศเพื่อนบ้าน

(2) ข้อจำกัดด้านนโยบาย กฎหมายระเบียบ ระหว่างประเทศไม่ เอื้ออำนวยต่อการค้าการลงทุน เช่นเอกสารสิทธิ์ เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ เป็นต้น

(3) ปัจจัยการผลิตมีการปรับราคาสูงขึ้น จากความผันผวนของตลาด ระดับโลก ทำให้เกิดการแข่งขันและการกำหนดราคาผลผลิตทางการเกษตรไม่แน่นอนส่งผลให้ ต้นทุนการผลิตการเกษตรโดยเฉพาะพืชเศรษฐกิจหลักปรับตัวสูงขึ้น

(4) อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจตกต่ำทำให้ประชาชนมีรายได้ลดลง

2) องค์ประกอบด้านความต้องการหรืออุปสงค์ (Demand Conditions)

ในขณะที่แนวโน้มความต้องการของสินค้าไทยในสายตาของผู้บริโภคนั้นได้รับความนิยมจากผู้บริโภคในประเทศกัมพูชา เนื่องจากผู้บริโภคมองว่าสินค้าของไทยมีคุณภาพ อย่างไรก็ตามในด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดสระแก้ว และเขตเศรษฐกิจพิเศษสระแก้วนั้นยังขาดการ ประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวให้เป็นที่รู้จัก อีกทั้งธุรกิจภายในพื้นที่นั้นได้รับผลกระทบจากการ แพร่ระบาดของโควิด-19 ส่งผลให้เศรษฐกิจภายในพื้นที่หยุดชะงัก ประกอบกับเสถียรภาพและข้อ กฎหมายของประเทศกัมพูชา ทำให้นักลงทุนขาดความเชื่อมั่นที่จะเข้ามาลงทุนในพื้นที่

3) อุตสาหกรรมเชื่อมโยงและการสนับสนุน (Related and Supporting Industries)

จังหวัดสระแก้วเป็นจังหวัดที่ทำเกษตรกรรม โดยมีพืชเศรษฐกิจหลักได้แก่ ข้าวนาปี ข้าวโพด มันสำปะหลัง และอ้อย เป็นต้น สำหรับผลไม้ที่มีชื่อเสียงของจังหวัดสระแก้วได้แก่ แคนตา

ลูป ชมพู่ กระท้อน และลำไย เป็นต้น ประกอบกับจังหวัดสระแก้วสามารถพัฒนาเป็นฐานการผลิตของภาคเชื่อมโยงไปยังกลุ่มจังหวัดอื่น ๆ ได้ แต่อย่างไรก็ตามยังพบอุปสรรคในด้านระบบการขนส่งและโลจิสติกส์ในพื้นที่ ถึงแม้ปัจจุบันจะมีการเปิดใช้เส้นทางขนส่งผ่านทางรถไฟแต่ไม่ได้ทำให้ต้นทุนการขนส่งนั้นลดลง วัตถุประสงค์ของบางอุตสาหกรรมต้องสั่งจากทางภูมิภาคอื่น อีกทั้งโครงสร้างพื้นฐานของกัมพูชานั้นยังไม่มีประสิทธิภาพ ทำให้เป็นอุปสรรคในการขนส่งสินค้าจากชายแดนไทยไปยังกัมพูชา ทั้งนี้ยังขาดการส่งเสริมการแปรรูปสินค้าเกษตรภายในพื้นที่จังหวัดสระแก้ว และเขตเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว โดยการประยุกต์ใช้นวัตกรรมในการผลิตแปรรูป เพื่อเพิ่มมูลค่าให้แก่สินค้าเกษตรภายในพื้นที่

3) บริบทของการแข่งขันและกลยุทธ์ทางธุรกิจ (Context for Firm Strategy and Rivalry)

จังหวัดสระแก้วเป็นจังหวัดในเขตภาคตะวันออกซึ่งเป็นภาคที่มีศักยภาพในการพัฒนาด้านการค้าชายแดนกับประเทศกัมพูชา โดยมีพื้นที่ชายแดนติดกับกัมพูชาทางฝั่งตะวันออกของจังหวัด ซึ่งเป็นแหล่ง การค้าชายแดนที่สำคัญ มีการพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว (SEZs) ดังนั้น จังหวัดสระแก้วจึงเป็นประตูและศูนย์กลางทางการค้า การท่องเที่ยว และการลงทุน เชื่อมโยงกับประเทศกัมพูชาและเวียดนามศักยภาพของจังหวัดสระแก้วเปรียบเป็นประตูเศรษฐกิจที่สำคัญตามแนวเส้น ทางกรุงเทพฯ - อร์ญประเทศ(ไทย) - บันเตียเมียนเจย และพนมเปญ (กัมพูชา) - หวงเต๋า (เวียดนาม) และเส้นทางกรุงเทพฯ - อร์ญประเทศ(ไทย) - เสียมเรียบ และสตีงเตริง (กัมพูชา) - กวีญิน (เวียดนาม) จึงเอื้อประโยชน์แก่กลุ่มผู้ประกอบการไทยให้สามารถตั้งฐานการผลิตในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษฯ และสามารถนำเข้าวัตถุดิบจากฝั่งกัมพูชาหรืออาจจะก่อตั้งศูนย์กระจายสินค้าหรือโลจิสติกส์ เพื่ออำนวยความสะดวก ทางด้านการขนส่งสินค้าระหว่างฝั่งไทย และกัมพูชา หรือธุรกิจในกัมพูชาที่ต้องการส่งออกสินค้าไปยังประเทศที่สามผ่านทางท่าเรือแหลมฉบังของไทย ซึ่งเป็นท่าเทียบเรือขนาดใหญ่ และมีระยะทางห่างจากอร์ญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ประมาณ 250 กิโลเมตรเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว (SEZs) จึงเหมาะแก่การเป็นหนึ่งในเมืองต้นแบบเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน ทำให้การเดินทางและการขนส่งสินค้าจากฝั่งไทยไปยังกัมพูชาได้อย่างคล่องตัวและรวดเร็วมากขึ้น รวมถึงยังจะช่วยสนับสนุน กิจกรรมการค้าและการลงทุนระหว่างกัน

4) นโยบายจากภาครัฐ (Government)

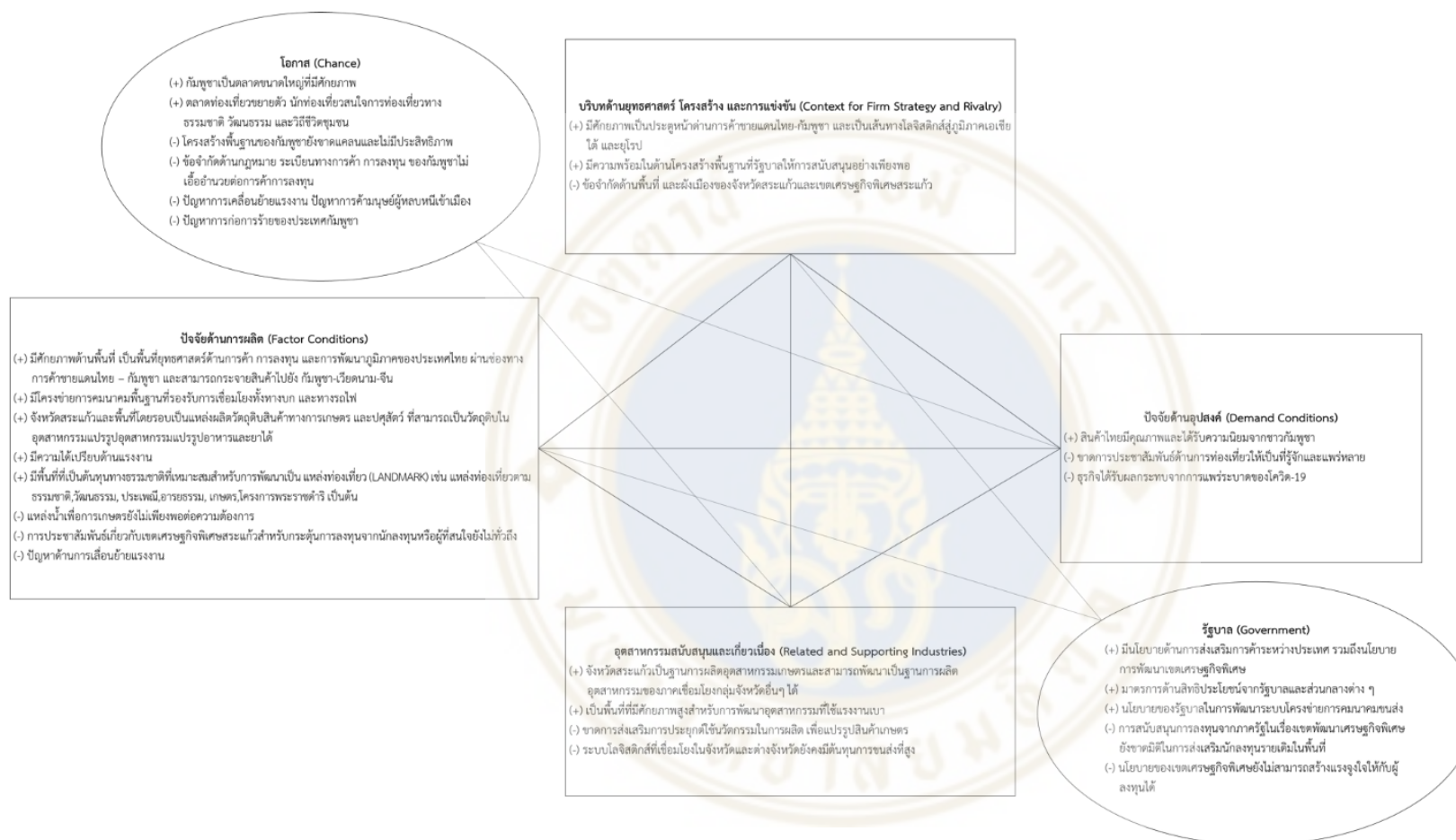
ภาครัฐได้ให้ความสำคัญและสนับสนุนต่อนโยบายการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ โดยผู้ประกอบการ หรือนักลงทุนที่เข้าไปลงทุนในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ จะได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ อาทิ มาตรการสนับสนุนด้านภาษี การอำนวยความสะดวกของหน่วยงานต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งหากอยู่ในประเภทกิจการที่กำหนด ก็จะได้รับสิทธิและประโยชน์ด้านภาษีอากร อีกทั้ง

ยังมีการพัฒนาระบบโครงข่ายการคมนาคมทั้งทางบก และทางราง ซึ่งทางภาครัฐได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในการพัฒนาพื้นที่ชายแดน จึงมีโครงการที่รัฐบาลได้ให้การสนับสนุน อาทิ ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 34.8 (ถนนธนະวิถี) สายอรัญประเทศ - นางรอง หรือ เป็นเส้นทางที่เชื่อมต่อระหว่างภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนใต้ มีจุดเริ่มต้นที่อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว สิ้นสุดที่อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นเส้นทางคมนาคม โลจิสติกส์ขนส่งสินค้าในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจการค้าชายแดน ไทยและกัมพูชาเชื่อมกับเขตนิคมอุตสาหกรรมสระแก้ว

5) เหตุสุฉวิสัยหรือโอกาส (Chance)

อย่างไรก็ตามในด้านศักยภาพของพื้นที่จังหวัดสระแก้วถือว่ามีความได้เปรียบ อีกทั้งกัมพูชาเป็นตลาดที่ต้องพึ่งพาการนำเข้าสินค้าค่อนข้างมาก ประกอบกับปัจจุบันได้มีการสนับสนุนในเรื่องของการท่องเที่ยวทำให้ตลาดการท่องเที่ยวมีการขยายตัว นักท่องเที่ยวมีความสนใจการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ วัฒนธรรม และวิถีชีวิตชุมชน เพิ่มขึ้น ซึ่งส่วนนี้สามารถเชื่อมโยงไปยังประเทศกัมพูชาได้อย่างไรก็ยังคงพบอุปสรรคในด้านต่าง ๆ ดังนี้

- (1) ข้อจำกัดด้านกฎหมาย ระเบียบทางการค้า การลงทุน ของกัมพูชาไม่เอื้ออำนวยต่อการค้าการลงทุน
- (2) ปัญหาการเคลื่อนย้ายแรงงาน ปัญหาการค้ามนุษย์ผู้หลบหนีเข้าเมือง
- (3) ปัญหาความไม่สงบทางการเมืองของประเทศกัมพูชา

รูปที่ 5-3 ผลสรุปการวิเคราะห์แบบจำลองเพชร (Diamond Model) ของพื้นที่จังหวัดสระแก้วและเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว
ที่มา: รวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัย (2566)

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยสังเกตเห็นศักยภาพในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว ที่สามารถพัฒนาต่อยอดให้ดียิ่งขึ้น โดยจะเป็นการเสนอแนะให้กับผู้ประกอบการชาวไทยที่ประกอบธุรกิจขนาดกลางจนถึงขนาดใหญ่ รวมถึงข้อเสนอแนะภาพรวมต่อภาครัฐที่จะช่วยสนับสนุนการขับเคลื่อนพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้วได้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

5.2.1 ภาคเอกชน หรือผู้ประกอบการ

1) เพิ่มการลงทุนในการใช้เทคโนโลยีในการเกษตร เนื่องจากการทำเกษตรกรรมส่วนใหญ่ในพื้นที่ยังคงขาดแคลนเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาช่วยในการจัดการให้เป็นระบบ ทั้งนี้การนำเทคโนโลยีมาใช้จะช่วยเพิ่มผลผลิต และพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรให้มีมูลค่าเพิ่มขึ้น จนสามารถแข่งขันกับสินค้าในท้องตลาดได้

2) เพิ่มการลงทุนในธุรกิจแปรรูปมันสำปะหลังเป็นเอทานอล เนื่องจากสระแก้วเป็นพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังได้เป็นอันดับต้นๆของประเทศไทย ประกอบกับพลังงานชีวภาพเป็นที่ต้องการของตลาดจำนวนมาก ดังนั้นการที่ภาคเอกชนลงทุนกับการแปรรูปมันสำปะหลังเป็นเอทานอลจะเป็นการเพิ่มมูลค่ามันสำปะหลังได้เป็นอย่างดี โดยสามารถจำหน่ายเพื่อใช้ทั้งในประเทศ และส่งออกขายให้กับประเทศอื่นๆได้

3) เสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลัง (Supplier) เพื่อการเกื้อกูลกันทางธุรกิจในระยะยาว เช่นผู้ประกอบการมีวัตถุดิบในการผลิตอย่างต่อเนื่องมาขาดแคลน

4) สร้างเครือข่ายข่าวสาร ความรู้กับหน่วยงานท้องถิ่น สร้างความร่วมมือกับวิสาหกิจชุมชน หน่วยงานวิจัยของภาครัฐท้องถิ่นเพื่อสร้างเครือข่ายข่าวสาร ความรู้ร่วมกัน เพราะผู้ประกอบการในพื้นที่ยังคงขาดความรู้ ข่าวสารที่สำคัญ ดังนั้นการสร้างเครือข่ายความรู้จะช่วยให้เกิดการบูรณาการทางความรู้ จนสามารถนำไปพัฒนา และสร้างมูลค่าเพิ่มแก่ผลิตภัณฑ์ได้

5.2.2 ภาครัฐ

1) จัดให้มีระบบสารสนเทศในการจัดเก็บข้อมูลที่สำคัญเพื่อรวบรวมเป็นองค์ความรู้ในพื้นที่สำหรับการศึกษา การวิจัยและพัฒนาในอนาคต

2) ส่งเสริมนโยบายการจัดการแรงงานจากประเทศกัมพูชา ดำเนินการจัดการให้มีแรงงานที่ถูกต้องกฎหมายเพียงพอต่อความต้องการของผู้ประกอบการ และเพื่อเป็นการรองรับการขยายตัวของการลงทุนในพื้นที่ และรองรับสถานการณ์การขาดแคลนแรงงานในอนาคต

3) จัดตั้งกลุ่ม หรือสมาคมระหว่างภาครัฐกับผู้ประกอบการในพื้นที่ที่มีประสพการณ์ เพื่อให้เกิดการบูรณาการความรู้ระหว่างภาครัฐและเอกชน ยังผลให้ร่วมมือกันของทุกภาคส่วน เกิดการเกื้อกูลกันทางเศรษฐกิจในอนาคต

บรรณานุกรม

Chen, I.J. and Paulraj, A. (2004) Towards a Theory of Supply Chain Management: The Constructs and Measurements. Journal of Operations Management สืบค้นจาก

<http://dx.doi.org/10.1016/j.jom.2003.12.007>

The Investopedia team (2022), What Is the Porter Diamond Model, and How Does It Work?

สืบค้นจาก <https://www.investopedia.com/terms/p/porter-diamond.asp>

สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, การติดตามโครงการภายใต้แผนงานสร้างความเข้มแข็งแก่เศรษฐกิจฐานราก เพื่อขับเคลื่อนแผนพัฒนาภาคสู่การปฏิบัติ จังหวัดสระแก้ว สืบค้นจาก

https://www.nesdc.go.th/ewt_w3c/ewt_news.php?nid=13328&filename=

ข้อมูลการค้าชายแดนและผ่านแดน (2565) สืบค้นจาก <https://www.dft.go.th/Portals/>

ข้อมูลธุรกิจเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ สืบค้นจาก https://www.dbd.go.th/more_news.php?cid=1025

อีอีซี - Eastern Economic Corridor (EEC) สืบค้นจาก <https://www.eeco.or.th/th>

ข้อมูลจังหวัดสระแก้ว สืบค้นจาก <https://www.sakaeo.go.th/websakaeo/frontpage/>

ฉบับที่3/2565 รายงานภาวะเศรษฐกิจการค้าจังหวัดสระแก้ว สืบค้นจาก <https://data.go.th/dataset/>

คำนิยามที่เกี่ยวข้องกับการค้าชายแดนไทย สืบค้นจาก <https://www.dft.go.th/bts/bts-trader>

พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดสระแก้ว โดยกรมการค้าภายใน สืบค้นจาก

<https://www.dit.go.th/region/SA%20KAEO/Content?id=1712>

ผลผลิตสินค้าทางการเกษตรจังหวัดสระแก้ว โดยสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร สืบค้นจาก

<https://mis-app.oae.go.th/area/>

มาตรการส่งเสริมการลงทุนในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน โดยสำนักงานคณะกรรมการ

ส่งเสริมการลงทุน สืบค้นจาก https://www.boi.go.th/th/SEZ_policy2

สถิตินิติบุคคลจัดตั้งใหม่และเลิก2565 โดยกรมพัฒนาธุรกิจการค้า สืบค้นจาก

https://www.dbd.go.th/news_view.php?nid=469423520